

EST RES SANCTISSIMA CIVILIS SAPIENTIA
STIINTA DREPTULUI EST US LICES DII CILS MAI DRETE
НАУКА ПРАВА - НАСВБИЛЕМНЕРИКЕ ДЕАО

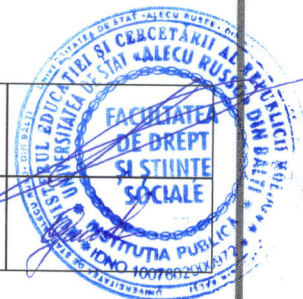
UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
FACULTATEA DE DREPT ȘI ȘTIINȚE SOCIALE
CATEDRA DE DREPT

Manualul programului de studii DREPTURILE OMULUI 120 credite

Ciclul II - studii superioare de master
Codul și denumirea domeniului general de studiu: 042 Drept
Tipul programului: *Master de profesionalizare*
Forma de învățământ: *învățământ cu frecvență*

APROBAT	Ședința Consiliului facultății, proces-verbal nr. 1 din 03.09.2021	DECAN	conf. univ., dr., RUSU Vitalie
APROBAT	Ședința Catedrei de drept, proces-verbal nr. 1 din 01.10.2021	ȘEFUL Catedrei de drept	conf. univ., dr., ODINOKAIA Ina

Bălți, 2022

CUPRINS

PLANUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT PE ANI DE STUDII	3
FIȘELE UNITĂȚILOR DE CURS / MODULELOR	5
Anul I, semestrul 1	5
Anul I, semestrul 2	14
Anul II, semestrul 3	31
MINIMUL CURRICULAR INIȚIAL PENTRU PROGRAMUL DE STUDII DREPTURILE OMULUI, CICLUL II – STUDII SUPERIOARE DE MASTER	43
DESCRIEREA FINALITĂȚILOR DE STUDII ȘI A COMPETENȚELOR	51
FINALITĂȚILE PROGRAMULUI DE STUDII EXPRIMATE PRIN COMPETENȚELE PROFESIONALE ȘI COMPETENȚELE TRANSVERSALE	52
NOTĂ EXPLICATIVĂ	54
Generalități	54
Concepția formării specialistului	54
Calificarea specialistului	54
Finalitățile formării	55
Termenul de studii și structura anilor de studii	55
Organizarea practicii de specialitate	56
Evaluarea studenților	56
Teza de master	56

PLANUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT PE ANI DE STUDII

Anul I, semestrul 1 (15 săptămâni de studii)										
Cod	Denumirea unității de curs / modulului	Total ore			Numărul de ore pe tipuri de activități			Forma de evaluare	Număr de credite	
		Total	Contact direct	Studiu individual	Curs	Seminar	Laborator			
F.01.O.001	Metodologia și etica cercetării	120	32	88	16	16	-	E	4	
F.01.O.002	Istoria drepturilor omului	120	32	88	16	16	-	E	4	
F.01.O.003	Modul: 1. Sistemul universal de protecție a drepturilor omului 2. Sisteme regionale de protecție a drepturilor omului	90	24	66	12	12	-	E	6	
		90	24	66	12	12	-			
S.01.O.104	Protecția drepturilor omului în diferite sisteme de drept	180	48	132	24	24	-	E	6	
S.01.O.105	Instituția ombudmanului: studiu comparat	180	48	132	24	24	-	E	6	
S.01.O.106	Sociologia drepturilor omului	120	32	88	16	16	-	E	4	
Total:		900	240	660	124	116	-	6	30	
					240					
Anul I, semestrul 2 (15 săptămâni de studii)										
Cod	Denumirea unității de curs / modulului	Total ore			Numărul de ore pe tipuri de activități			Forma de evaluare	Număr de credite	
		Total	Contact direct	Studiu individual	Curs	Seminar	Laborator			
F.02.O.007	Dreptul material și procedural al CEDO	120	32	88	16	16	-	E	4	
S.02.O.108	Protecția drepturilor copilului	120	32	88	16	16	-	E	4	
S.02.O.109	Protecția drepturilor femeii	120	32	88	16	16	-	E	4	
S.02.O.110/ S.02.O.111	Protecția drepturilor minorităților/ Protecția persoanelor cu dezabilități	120	32	88	16	16	-	E	4	
S.02.A.112/ S.02.A.113	Protecția drepturilor migranților și refugiaților/ Protecția drepturilor cetățenilor străini și apatrizilor	120	32	88	16	16	-	E	4	
S.02.O.114	Protecția dreptului la muncă la nivel internațional și național	150	40	110	24	16	-	E	5	
S.02.A.115/ S.02.A.116	Protecția drepturilor deținuților/ Protecția drepturilor omului împotriva tratamentelor inumane și degradante	150	40	110	24	16	-	E	5	
Total:		900	240	660	128	112	-	7	30	
					240					
Anul II, semestrul 3 (15 săptămâni de studii)										
Cod	Denumirea unității de curs / modulului	Total ore			Numărul de ore pe tipuri de activități			Forma de evaluare	Număr de credite	
		Total	Contact direct	Studiu individual	Curs	Seminar	Laborator			
F.03.O.017	Protecția drepturilor consumatorilor	120	32	88	16	16	-	E	4	
F.03.O.018	Justiția juvenilă	120	32	88	16	16	-	E	4	
S.03.O.119	Protecția drepturilor omului în domeniul audiovizualului	120	32	88	16	16	-	E	4	
S.03.O.120	Garantarea drepturilor omului în caz de asistență juridico-penală internațională	120	32	88	16	16	-	E	4	
S.03.A.121/ S.03.A.122	Protecția drepturilor persoanelor în etate/ Protecția drepturilor persoanelor cu HIV/ SIDA	120	32	88	16	16	-	E	4	
	Practica de specialitate (5 săptămâni × 6 ore/zi = 150 ore de contact direct)	300	150	150	-	-	-	E	10	
Total:		900	310	590	80	80	-	6	30	
					160					

Anul II, semestrul 4 (15 săptămâni de studii)									
Cod	Denumirea unității de curs / modulului	Total ore			Numărul de ore pe tipuri de activități			Forma de evaluare	Număr de credite
		Total	Contact direct	Studiu individual	Curs	Seminar	Laborator		
	Elaborarea și susținerea tezei de master	900	-	900	-	-	-	E	30
Total:		900	-	900	-	-	-	1	30

Stagiile de practică					
Nr. crt.	Stagiile de practică	Semestrul	Durata nr. săpt. / ore	Perioada	Număr de credite
1.	Practica de specialitate (5 săptămâni X 6 ore/zi = 150 ore de contact direct)	III	5 / 300	Noiembrie-Decembrie	10

Teza de Master					
Nr. crt.	Denumirea activității	Semestrul	Durata nr. săpt. / ore	Perioada	Număr de credite
1.	Elaborarea și susținerea tezei de master: documentare, investigare, cercetare, experimentare, redactare, elaborarea prezentării, susținere publică	IV	15 / 900	Februarie – Mai (elaborare) Iunie (susținere)	30

Minimul curricular inițial pentru programul de studii <i>Drepturile omului</i> , ciclul II – studii superioare de master											
Nr. crt.	Denumirea unității de curs / modulului	Anul	Semestrul	Total ore			Numărul de ore pe tipuri de activități			Forma de evaluare	Număr de credite
				Total	Contact direct	Studiu individual	Curs	Seminar	Laborator		
1.	Teoria generală a dreptului	I	I	180	90	90	44	46	-	E	6
2.	Introducere în dreptul civil	I	II	180	90	90	44	46	-	E	6
3.	Drept penal - partea generală I	I	II	150	75	75	45	30	-	E	5
4.	Drept civil. Drepturile reale	II	III	120	60	60	30	30	-	E	4
5.	Drept penal - partea generală II	II	III	150	75	75	45	30	-	E	5
6.	Dreptul muncii	III	V	120	60	60	30	30	-	E	4
Total:				900	450	450	238	212	-	6	30
							450				

FIȘELE UNITĂȚILOR DE CURS / MODULELOR

Anul I, semestrul 1

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Metodologia și etica cercetării
Codul cursului în programul de studii: F.01.O.001
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de științe sociale și asistență socială
Număr de credite CTS: 4
Anul și semestrul în care se predă cursul: anul I, semestrul 1
Descrierea succintă a corelării/integrării cursului cu /în programul de studii: <i>Metodologia și etica cercetării</i> este un curs universitar cu caracter interdisciplinar care se predă la anul I, în cadrul studiilor superioare de master. Cursul își propune familiarizarea masteranzilor cu problemele fundamentale ale epistemologiei, metodologiei și eticii cercetării științifice, orientarea către devotamentul față de adevărul științific, însușirea și aplicarea eficientă a principiilor și variatelor metode necesare pentru soluționarea problemelor științifice, formarea abilităților și deprinderilor de organizare a unei cercetări științifice (teoretice sau / și empirice), pentru elaborarea și susținerea unei teze de master la specializarea respectivă. Acest curs va contribui la dezvoltarea spiritului științific creativ, critic și constructiv, riguros și argumentativ atât în privința propriilor idei, cât și ale altora. Însușirea bazei metodologice a cercetării și respectarea principiilor eticii științifice îi va permite masterandului un comportament adecvat pentru a comunica eficient, în mod civilizată, cu alți cercetători și a manifesta competență în abordarea și soluționarea problemelor științifice în domeniu.
Competențe dezvoltate în cadrul cursului: Competențe profesionale: CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională. CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare. CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale. CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu. Competențe transversale: CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională. CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor. CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.
Finalități de studii realizate la finele cursului: <i>La finalizarea studierii unității de curs și realizarea sarcinilor de învățare masterandul va fi capabil:</i> <ul style="list-style-type: none">
• să utilizeze principalele metode științifice în cercetările cu conținut din domeniul științelor administrative;
• să identifice problema cercetării, să argumenteze actualitatea temei de cercetare, să precizeze obiectul concret al cercetării, să formuleze scopul și obiectivele cercetării, să descrie importanța teoretică, noutatea științifică și valoarea aplicativă a cercetării;
• să elaboreze un referat științific, să participe, cu un discurs, la o conferință științifică, să scrie o adnotare sau un articol și să le publice;
• să fie capabil a argumenta, obiectiv, imparțial și onest, opiniile și concluziile în aprecierea valorilor lucrărilor științifice (proprii sau ale altor persoane); să elaboreze, la nivelul cerințelor, teza de master.
Pre-rechizite: Pentru a însuși cu succes cursul <i>Metodologia și etica cercetării</i> , masteranzii trebuie să cunoască Filosofia, Dreptul administrativ I și II, Știința administrației, Dreptului constituțional, Logica, să poată lucra cu sursele bibliografice, să fie în stare să formuleze idei coerente și concluzii fundamentate, prin date factologice, norme de drept și raționamente valide (formal adevărate).
Teme de bază: <ol style="list-style-type: none">
1. Epistemologia, obiectul, structura și funcțiile metodologiei științifice
2. Nivelurile metodologice în știința contemporană
3. Formele cunoștințelor științifice contemporane
4. Metodele științifice generale
5. Formele de organizare a științei și etica cercetării științifice
6. Tehnologia cercetării și elaborarea lucrărilor științifice
Strategii de predare-învățare: prelegerea, seminarul, discuții, studiul bibliografiei, consultații (de grup și individuale), prezentări, conferințe.

Strategii de evaluare: prezentarea comunicărilor, teste, rezumate, comentarii, lucrări de control, examen final.

Bibliografie selectivă:

Obligatorie:

1. Chelcea, S., *Metodologia elaborării unei lucrări științifice*, București, 2003.
2. Тарос, V., Capcelea, V. *Cercetarea științifică: Manual pentru facultățile socioumanistice*, Chișinău: ARC, 2008.
3. Rădulescu, Mihaela Șt., *Metodologia cercetării științifice: elaborarea lucrărilor de licență, masterat, doctorat*, ediția a 2-a revizuită și adăugită, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2011.
4. Țărălungă, V., Odinoakaia, I., Spataru, M. *Ghid metodic privind elaborarea și susținerea tezelor de master*. Bălți: S. n., (Tipografia din Bălți), 2019.

Opțională:

1. Aramă, E., Ciobanu, R.. *Metodologia dreptului. Sinteze pentru seminar*. Chișinău, 2011.
2. Elena A. *Repere metodologice pentru studierea și aplicarea dreptului*. Chișinău: CEP USM, 2009.
3. Штанько, В.И.. *Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов*. Харьков: ХНУРЭ, 2002.
4. Сырых, В.М. *История и методологи юридической науки: учебник*. М.: Норма: ИНФРА, 2012.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS

Istoria drepturilor omului

Codul unității de curs / modulului în programul de studii: F.01.O.002

Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept

Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale

Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de științe socioumane și asistență socială

Număr de credite ECTS: 4

Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul I

Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.

Istoria Drepturilor omului studiază geneza și dezvoltarea conceptului drepturilor omului din epoca antică până în epoca contemporană, analizând factorii care au influențat această evoluție, urmărind dezvoltarea și consolidarea conceptului în legislația internațională. Unitatea de curs Istoria drepturilor omului va ajuta viitorul specialist să dețină reperele conceptuale referitoare la evoluția și caracteristicile conceptului drepturilor omului, selectând trăsăturile specifice fiecărei perioade istorice. Conținutul sintagmei „drepturile omului” a suportat importante transformări pe parcursul timpului. Caracteristicile atribuite democrației, societății civile, statului s-au modificat în dependență de contextul istoric în care s-au afirmat.

Unitatea de curs contribuie la dezvoltarea competențelor și acumularea cunoștințelor necesare pentru a percepe transformările impuse domeniului drepturilor omului, atât pe plan internațional, cât și național din perspectiva istorică.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:

Competențe profesionale:

CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.

CP3. Identificarea, analiza și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.

CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale.

Competențe transversale:

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs.

La finele cursului studentul va fi capabil:

- să explice cauzele genezei conceptelor: societate civilă, drepturile omului și să analizeze caracteristicile acestor concepte în epocile: antică, medievală, modernă și contemporană;
- să argumenteze necesitatea consolidării conceptului drepturilor omului;
- să explice factorii care au influențat drepturile omului ca fenomen social și ca fenomen juridic;
- să comenteze acte juridice, teorii și concepții juridice, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor *de lege ferenda*;
- să formuleze discursuri argumentate privind evoluția conceptului drepturilor omului pe parcursul timpului;

Pre-rechizite: istoria universală; istoria dreptului

Teme de bază:

1. Originea și evoluția conceptului Drepturilor omului;
2. Principiile democrației antice;
3. Drepturile omului ca fenomen social și juridic: Reformele realizate în Atena antică de către Solon, Clistene, Pericle;
4. Impactul dreptului roman asupra conceptelor de republică și cetățenie;
5. Formarea adunărilor reprezentative (Adunarea statelor generale în Franța, Parlamentul în Anglia) în evul mediu;

<ol style="list-style-type: none"> 6. Apariția și evoluția primelor instrumente juridice pentru protecția drepturilor omului la începutul epocii moderne (Magna Carta Libertatum, Habeas Corpus Act); 7. Protecția drepturilor omului în SUA, epoca modernă (Declarația de independență, Constituția SUA, primele 10 amendamente); 8. Drepturile omului în Franța modernă (Declarația drepturilor omului și cetățeanului; Codurile napoleoniene); 9. Evoluția conceptului european privind principiile de organizare a statelor pe continent (F. Suares, E. Kruce, I. Kant, Ch. Erene); 10. Drepturile omului promovate de organizații și conferințe internaționale în perioada interbelică; 11. Regimul totalitarist sovietic și încălcarea drepturilor omului; 12. Regimul totalitarist fascist și încălcarea drepturilor omului; 13. Contextul istoric al aprobării Declarației universale a drepturilor omului; 14. Drepturile omului în contextul lumii bi-polare; 15. Impactul democratizării Europei de Est asupra drepturilor omului.
<p>Strategii de predare – învățare: Expunerea euristică, conversația, studiul de caz, demonstrația, exercițiul, dezbaterile.</p>
<p>Strategii de evaluare: Evaluarea curentă se efectuează la seminare prin realizarea unui proiect de cercetare la temele propuse; un test și aprecierea sistematică a cunoștințelor și competențelor. Evaluarea finală se promovează sub forma unui test (examen). Formula de evaluare 60 % sem. + 40% ex.</p>
<p style="text-align: center;">Bibliografie:</p> <p style="text-align: center;">Obligatorie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Barber John R. Istoria Europei moderne. București: Editura Lider, 1993; 2. Bârsan C., Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I Drepturi și libertăți, Ed. All Beck, București, 2005; 3. Carpentier J., Lebrun F., Istoria Europei, București, 2016; 4. Cloșca I., I. Suceava, Tratat de drepturile omului, Ed. Europa nova, București, 1995; 5. Dungaci D., Cristea D., Istoria drepturilor omului și a societății civile, București, 2006 6. Gaillard Jean-Michel, Rowley Anthony. Istoria continentului european. De la 1850 până la sfârșitul secolului al XX-lea. Trad. din l.fr. de Em. Galaicu-Păun.- Chișinău: Editura Cartier, 2013; <p style="text-align: center;">Opțională:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Husar Al. Ideea europeană, sau Noi și Europa: (istorie, cultură, civilizație).- Iași: Institutul European; Chișinău: Editura Hyperion, 1993.- 390p. 2. Pădureac L., Istoria dreptului. Prelegeri, documente, laboratoare, Bălți, 2006; 3. Pădureac L., Impactul evoluției statului și instituțiilor religioase asupra moralei: controverse istorice, perspective contemporane în Dialogul civilizațiilor: etică, educație, libertate și responsabilitate într-o lume în schimbare/ col.red.: Victor Moraru [et al.]; coord.: M. Feridun Tufekci, Chișinău, 2013, tipogr."Almor-Plus", p.142-150, ISBN 978-9975-9975-7-7, CZU 008+1/14(082)=00. 4. Pădureac L, Jacota-Dragan O., Justiția și dreptatea între istoricism și modernitate. În: Știința juridică în condițiile de integrare europeană a Ucrainei și Moldovei: repere moderne de dezvoltare juridică, Chișinău, 2017, p. 19-22

FIȘA MODULULUI
<ol style="list-style-type: none"> 1. Sistemul universal de protecție a drepturilor omului. 2. Sisteme regionale de protecție a drepturilor omului.
Codul unității de curs în programul de studii: F.01.O.003
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 6
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul 1
<p>Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.</p> <p>Respectarea drepturilor omului este, în mod evident, un factor important de menținere a păcii și securității internaționale și de dezvoltare socio-economică. Respectul pentru drepturile omului nu este numai o componentă esențială, ci și condiția sine qua non a dezvoltării durabile.</p> <p>În condițiile actuale, cunoașterea mijloacelor de consacrare și garantare a drepturilor și libertăților omului atât de nivel universal, cât și regional constituie un factor determinant în formarea culturii juridice a cetățenilor. Un rol deosebit în acest sens îl are modulul propus spre studiere, care permite studenților, de rând cu cunoștințele acumulate la alte unități de curs, să valorifice formele și metodele de asigurare, realizare și protejare a drepturilor și libertăților fundamentale pe plan universal și regional, precum și să analizeze metodele de cooperare între mecanismele internaționale și naționale de protecție a drepturilor omului.</p>
<p style="text-align: center;">Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.</p> <p>CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.</p> <p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda.</p> <p>CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale.</p>

CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.

Competențe transversale:

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs.

La finele programului de master, absolventul va fi capabil:

- să aplice cunoștințele obținute pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor omului, aplicând metoda studiului de caz;
- să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor omului, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor *de lege ferenda*;
- să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor omului;
- să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor omului la situații de fapt.

Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (drepturile omului, drepturi absolute, drepturi relative, principiile aplicate materiei drepturilor omului, tratate internaționale, organizații internaționale, etc.) studiate în cadrul cursurilor: Drept constituțional și instituții politice, Drept internațional public, Drept instituțional al Uniunii Europene, Dreptul organizațiilor internaționale, Protecția juridică a drepturilor omului, Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, etc.

Teme de bază:

1. Sistemul universal de protecție a drepturilor omului

Premisele istorice, constituirea, obiectivele, structura și competențele ONU. Atribuțiile organelor principale ale ONU în materia drepturilor omului. Consiliul ONU pentru drepturile omului. Înalțul Comisariat al ONU pentru drepturile omului. Înalțul Comisariat al ONU pentru Refugiați. Atribuțiile organelor neconvenționale ale ONU în materia drepturilor omului. Rolul instanțelor jurisdicționale internaționale universale în protecția drepturilor omului. Atribuțiile instituțiilor specializate ale ONU în materia drepturilor omului. Cadrul normativ universal al drepturilor omului. Competențele organelor convenționale în materia drepturilor omului. Procedurile specializate ale ONU în materia drepturilor omului. Rolul misiunilor de pacificare ale ONU în asigurarea drepturilor omului.

2. Sisteme regionale de protecție a drepturilor omului

Corelația sistemului universal și sistemelor regionale ale drepturilor omului. Cadrul normativ și instituțional de protecție a drepturilor omului la nivel european. Sistemul instituțional inter-american de consacrare și garantare a drepturilor omului. Sistemul instituțional african de consacrare și garantare a drepturilor omului și popoarelor. Asigurarea drepturilor omului în spațiul asiatic. Protecția drepturilor omului în spațiul islamic.

Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.

Bibliografie:

1. Buruiană I. Protecția europeană a drepturilor omului. Chișinău, 2013.
2. Cârnaț T.; Cârnaț M. Protecția juridică a drepturilor omului, Chișinău, 2006.
3. Ceban, C.; Haruța, A. Protecția internațională a drepturilor omului. Chișinău, 2013. [On-line] http://www.usem.md/uploads/files/Note_de_curs_drept_ciclu_1/030_-_Protectia_international%C4%83_a_drepturilor_omului.pdf
4. Corlățean T. Protecția europeană și internațională a drepturilor omului. București, 2015.
5. Handbook for Human Rights treaty members. UNITED NATIONS, 2015
6. Human Rights in the Administration of Justice: A Manual on Human Rights for Judges, Prosecutors and Lawyers. UNITED NATIONS, 2003
7. Limon M. Reform of the UN Human Rights Petitions System: An assessment of the UN human rights communications procedures and proposals for a single integrated system. Switzerland: Universal Rights Group, 2018
8. Limon M.; Power H. History of the United Nations Special Procedures Mechanism: Origins, Evolution and Reform. Switzerland: Universal Rights Group, 2014
9. Marcu V. Mecanismele internaționale de garantare a drepturilor omului. București, 1998.
10. Odinoakaia I. Convenția europeană a drepturilor omului - garant al ordinii juridice europene. În: Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene: materialele conferinței internaționale anuale a doctoranzilor și a tinerilor cercetători. Chișinău: Art Poligraf, 2011, vol.II, p. 87-97.
11. Odinoakaia I. Reformarea Organizației Națiunilor Unite - imperativ al secolului XXI. În: Probleme actuale în domeniul drepturilor omului: materialele conferinței științifice internaționale. Bălți. Chișinău: Pontos, 2008, p.93-102.
12. Odinoakaia I., Culic E. Совет по правам человека - главный механизм защиты прав человека в системе ООН. În: Probleme actuale în domeniul drepturilor omului: materialele conferinței științifice internaționale. Bălți. Chișinău: Pontos, 2008, p.164-172.
13. Odinoakaia I. Sistemul universal de protecție a drepturilor omului: note de curs, 2020. [On-line] <https://classroom.google.com/u/0/w/NDIyMDMxMzY1MDAz/t/all>

14. Predescu O.; Vlădoiu N. Drept european și internațional al drepturilor omului: note de curs. București, 2014.
 15. Purdă N.; Diaconu N. Protecția juridică a drepturilor omului. Ediția a III-a. București, 2016.
 16. Sârcu-Scobială D. Dreptul internațional al drepturilor omului: note de curs. Chișinău, 2009.
 17. Sudre F. Droit international et européen des droits de l'homme: 5e édition. Presses Universitaires de France, 2001.
 18. The role of Regional Human Rights Mechanisms. European Parliament, 2010.
 19. The United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: A Manual for National Human Rights Institutions. UNITED NATIONS, 2013
 20. Țarălungă V. Drept internațional public: curs universitar. Bălți, 2015.
 21. Voiculescu N., Protecția internațională a drepturilor omului: note de curs. București: Editura Renaissance, 2010.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Protecția drepturilor omului în diferite sisteme de drept
Codul unității de curs în programul de studii: S.01.O.104
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 6
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul 1
<p>Descrierea succintă a corelării/integrării unității de curs cu/în programul de studii.</p> <p>Garantarea drepturilor omului a apărut ca instituție juridică și s-a dezvoltat atât în planul realităților interne ale statelor, cât și în cadrul relațiilor interetnice. Multă vreme, statele și-au conservat prerogativa exclusivă de a reglementa relațiile dintre ele și propria populație, considerându-se singurele exponente ale societății organizate politic și, prin urmare, singurele capabile și legitime de a stabili reguli pentru protecția cetățenilor lor. Drepturile omului sunt drepturi inerente și inalienabile ale fiecărei persoane, care definesc condiția umană într-o societate civilizată. Se poartă discuții pornind de la tradiția engleză, care folosește expresia „human rights”, și cea franceză, care le denumește „droits de l'Homme”.</p> <p>Drepturile umane sau drepturi ale omului sunt tratate ambiguu în doctrina juridică contemporană.</p> <p>În primul caz se pune accentul pe drepturi, calificate ca fiind umane, ceea ce ne poate duce la concluzia că ar fi o categorie a dreptului. În al doilea caz, accentul este pus pe om, ca titular al drepturilor ocrotite, ca esență a tot ceea ce înseamnă demnitatea ființei umane, indiferent că este vorba despre femeie sau bărbat. Dincolo de tendința tot mai accentuată astăzi de a se utiliza sintagma „drept uman”, ca ansamblu al tuturor regulilor juridice care au ca obiect protecția ființei umane în orice circumstanță, considerăm că expresia „drepturi ale omului”, ca drepturi subiective, reflectă mai bine statutul juridic al individului uman pentru acest început de mileniu.</p> <p>Drepturile omului reprezintă, mai întâi, un concept filozofic, o condensare a tot ce a produs ca esență filozofia umanistă din antichitate și până în prezent. Omul, ca ființă rațională, născută liberă, ca măsură a tuturor lucrurilor, considerat ca scop și niciodată ca mijloc, reprezintă valoarea supremă pe care ar trebui să se concentreze tot ce înseamnă scopuri ale societății organizate politic în stat.</p> <p>Transpus în planul preocupărilor juridice, conceptul de drepturi ale omului desemnează, mai întâi, drepturi subiective ale omului, de o anumită factură, care definesc poziția acestuia în raport cu puterea publică, dar el devine o veritabilă instituție juridică, un ansamblu de norme juridice interne și internaționale care au ca obiect de reglementare promovarea și garantarea drepturilor și libertăților omului, apărarea acestuia împotriva abuzurilor statelor și a pericolelor de orice natură.</p> <p>Putem discuta astfel despre drepturile omului, pe de o parte, ca despre o instituție de drept intern, mai precis de drept constituțional, care însușește normele ce reglementează statutul juridic al cetățeanului cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale acestuia, și, pe de altă parte, ca despre o instituție de drept internațional, ca sursă de reguli juridice stabilite de comun acord de către state pentru protecția ființei umane, dar și ca principiu fundamental al dreptului constituțional și/sau dreptului internațional public.</p> <p>Totalitatea normelor juridice internaționale care au ca obiect apărarea drepturilor omului alcătuiesc astăzi o ramură distinctă – Protecția drepturilor omului în diferite sisteme de drept. În cel mai larg sens, drepturile omului înseamnă norme juridice naționale și internaționale având ca obiect protecția ființei umane, indiferent de împrejurare.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.   CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.   CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.   CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda.   CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale.   CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p> <p>CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.   CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă,</p>

<p>prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor. CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.</p>
<p>Finalități de studii realizate la finele unității de curs: La finele programului de master, absolventul va fi capabil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să aplice cunoștințele obținute în cadrul unităților de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor omului, aplicând metoda studiului de caz; - să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor omului, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor de lege ferenda; - să manifeste creativitate în elaborarea proiectelor și inițiativelor juridice în procesul de învățare, cercetare și de muncă; - să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor omului.
<p>Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (drepturile omului, libertățile fundamentale, îndatoriri etc.) studiate în cadrul cursurilor de drept constituțional și instituții politice.</p>
<p>Teme de bază:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teoria sistemelor de drept. Noțiuni și concepte. 2. Acte naționale și internaționale în domeniul drepturilor omului. 3. Drepturile și libertățile fundamentale în cadrul diverselor sisteme de drept. 4. Sistemul de drept european. 5. Sistemul de drept interamerican. 6. Sistemul de drept african. 7. Sistemul de drept anglo-saxon vs. continental. 8. Drepturile și libertățile cetățenilor Republicii Moldova.
<p>Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.</p>
<p>Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.</p>
<p>Bibliografie selectivă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Abraham Pavel – Legislație în asistență socială, Editura Național, 2000, volumele I și II (reglementări internaționale); 2. Bârsan Corneliu, Eftimie Marius, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Ed. Hamangiu, 2009; Corneliu Liviu Popescu – Protecția internațională a drepturilor omului. Surse, instituții, proceduri. Editura All Beck, București, 2000; 3. Hatneanu Diana Olivia, Cojocaru Raluca Stăncescu, Cum să formulăm o cerere la CEDO, Ed. Hamangiu, 2009; 4. Mazilu Dumitru– Drepturile omului. Concept, exigențe și realități contemporane, ediția a II-a, Editura Lumina Lex, București, 2003; 5. Onica-Chipea Lavinia, Aspecte socio-juridice privind protecția drepturilor copilului. Studiu de caz în județul Bihor, Editura Expert, București, 2007; 6. Micu Doina– Garantarea drepturilor omului în practica Curții Europene a Drepturilor Omului și în Constituția României, Editura All Beck, București, 1998; 7. Tănăsescu Simina Elene, Principiul egalității în dreptul românesc, Ed. All Beck, București, 1999; 8. Voicu Marin – Protecția europeană a drepturilor omului, teorie și jurisprudență, Editura Lumina Lex, București, 2001.

<p>FIȘA UNITĂȚII DE CURS Instituția ombudsmanului: studiu comparat</p>
<p>Codul unității de curs în programul de studii: S.01.O.105</p>
<p>Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept</p>
<p>Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale</p>
<p>Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept</p>
<p>Număr de credite ECTS: 6</p>
<p>Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul 1, semestrul I</p>
<p>Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.   O serie de acte normative inclusiv cu caracter internațional cum ar fi Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată la 10 decembrie 1948, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, din 16.12.1966, Convenția internațională cu privire la drepturile copilului, din 20.11.1989, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, din 04.11.1950, dar și multe altele consfințesc în mod direct drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Unul dintre instrumentele în vogă aplicat la moment în peste 90 de țări în scopul asigurării și garantării acestor drepturi este instituția ombudsmanului, iar preluarea instituției și de către mediul privat este un indiciu ce vorbește în favoarea eficacității acesteia. Din perspectiva celor enunțate rezultă în mod cert, că studiile superioare de master, și anume masterul de profesionalizare Drepturile omului, nu poate fi considerat unul complet în lipsa unor cercetări aprofundate a instrumentelor destinate apărării drepturilor omului, unul dintre care este instituția ombudsmanului. În același timp dat fiind faptul că instituția respectivă este una împrumutată, cadrul normativ autohton anterior nu a cunoscut asemenea instrumente de protecție a drepturilor omului, studii comparativ al instituției ombudsmanului este unul recomandat nu doar din perspectiva unei cunoașteri mai aprofundate a problemei, dar și datorită faptului că analizând modul în care instituția ombudsmanului a fost preluată de diferite țări, pot fi trase concluzii și vizavi de Avocatul Poporului din Republica Moldova, inclusiv perspectivele de dezvoltare a instituției. Nu în ultimul rând în cadrul cursului a fost analizat impactul direct al activității instituției</p>

ombudsmanului asupra drepturilor omului dar și integrarea în sistemul organelor similare.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:

Competențe profesionale:

CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.

CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda.

CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale

Competențe transversale:

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs.

La finele programului de master, absolventul va fi capabil:

- să aplice cunoștințele obținute în cadrul unităților de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor omului, aplicând metoda studiului de caz;
- să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor omului, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor de lege ferenda;
- să manifeste creativitate în elaborarea proiectelor și inițiativelor juridice în procesul de învățare, cercetare și de muncă;
- să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor omului la situații de fapt.

Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază – instituția ombudsmanului, Avocatul Poporului în Republica Moldova, Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, oficiului Avocatului Poporului, etc. studiate în cadrul cursurilor: drept constituțional, drept administrativ, drept civil, drept procesual civil, protecția juridică a drepturilor omului etc.

Teme de bază:

1. Ombudsmanul: noțiuni generale; natura juridică a instituției ombudsmanului.
2. Apariția și evoluția instituției ombudsmanului la nivel internațional și național.
3. Avocatului Poporului în Republica Moldova: statutul și organizarea activității.
4. Aspecte procedurale legate de competența Avocatului Poporului.
5. Sesizarea Avocatului Poporului.
6. Actele Avocatului Poporului.
7. Structuri internaționale ale ombudsmanului.
8. Cooperarea instituției ombudsmanului cu autoritățile publice.

Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.

Bibliografie selectivă:

1. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994.
2. Codul de procedura penală al RM, din 14.03.2003.
3. Codul Contravențional al RM, din 24.10.2008.
4. Codul de procedură civilă din 30.05.2003.
5. Legea nr. 52 din data de 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului.
6. Legea nr. 1349 din data de 17.10.1997 cu privire la Avocații Parlamentari. (abrogată)
7. Legea cu privire la contenciosul administrativ nr. 793 din 10.02.2000.
8. Regulamentul de organizare a activității Oficiului Avocatului Poporului, adoptat prin Legea nr. 164, din data de 31.07.2015.
9. Arseni A., Drept constituțional și instituții politice, Chișinău 2005.
10. Dicționarul explicativ al limbii române. [on-line]. Disponibil: <http://m.dex.ro/?world>.
11. Cârnaț T., Drept constituțional, ediția a II-a, Chișinău: USM, 2010.
12. Cârnaț T. Istoricul instituției ombudsman-ului. Revista Națională de drept. Chișinău 2001. p. 64.
13. Cobăneanu L., Cârnaț T., Instituția avocatului parlamentar, Chișinău 2002.
14. Ionescu C. Drept constituțional și instituții politice. Vol. I. Editura Lumina Lex. București 1997. 488 p.
15. Guceac I., Curs elementar de drept constituțional. Vol. II. Chișinău, 2004.
16. Manda C., Predescu O., Popescu Slăniceanu I., Manda C. Ombudsmanul instituție fundamentală a statului de drept. Editura Lumina Lex. București 1997. 254 p.
17. Muraru I. Avocatul Poporului, instituție de tip ombudsman, All Beck, București, 2004. 200 p.
18. Muraru I., Simina Tănăsescu E.. Drept constituțional și instituții politice: București 2009: Volumul II, Editura C.H. Beck. București 2017. 320 p.
19. Rusu I. Drept constituțional și instituții politice, Editura Lumina Lex, București 2001.
20. Giner C.. El defensor del Pueblo. Ed. Popular. Madrid 1986.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Sociologia drepturilor omului
Codul unității de curs / modulului în programul de studii: S.O1.O.106
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul I
Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii. Sociologia drepturilor omului este strâns corelată cu unitatea de curs Istoria drepturilor omului. Cursul este conceput în calitate de „sociologie reflexivă”, adică acel tip de sociologie care este profesională și publică, nu doar academică și informativă, deschisă și constructivă, nu doar autoreferențială, bazată pe opțiunea transferului critic și sistematic al cunoașterii sociologice în spațiul public al acțiunilor individuale și sociale orientate spre respectarea drepturilor omului
Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs: Competențe profesionale: CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului drepturilor omului în activitatea practică de cercetare; CP3. Identificarea, analiza și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient; CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale. Competențe transversale: CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională; CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor; CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii
Finalități de studii realizate la finele unității de curs. - la finele unității de curs se estimează că studentul va fi capabil să conceapă sistemul drepturilor omului ca un întreg funcțional, în cadrul căruia toate componentele interacționează și se ajustează reciproc; - va fi capabil să identifice locul și rolul sistemului drepturilor omului în cadrul sistemului societal, a multiplelor relații de intercondiționare dintre drepturile omului și celelalte componente ale vieții sociale; - va fi capabil să demonstreze importanța sociologiei drepturilor omului în contextul integrării, în perspectivă, a Republicii Moldova în Comunitatea Europeană; - va fi capabil să utilizeze metodele și tehnicile de cercetare științifică a diverselor subsisteme ale sistemului drepturilor omului; - va demonstra eficiența modului de învățare prin intermediul unui proiect de cercetare a fenomenului complex al drepturilor omului.; - va demonstra cunoașterea temeinică a realității sociale prin capacitatea de a realiza analize critice ale raportului dintre subsistemul drepturilor omului și sistemul societal; - va conștientiza necesitatea de a se raporta permanent la contextul social atunci când se pune problema gradului de respectare a drepturilor omului.
Pre-rechizite: - capacitatea de evaluare adecvată a evenimentelor social-politice, economice, ideologice, culturale; - capacitate de sinteză a activităților publice într-un cadru social concret; - cunoașterea principiilor și metodelor de bază ale cercetării științifice a fenomenelor juridice..
Unități de învățare: Curs: Sociologia drepturilor omului în structura cunoașterii sociologice; Repere teoretico-metodologice în sociologia drepturilor omului; Respectarea drepturilor omului în societatea moldovenească (viziune de ansamblu); Justiția penală și drepturile omului; Respectarea drepturilor copilului; Respectarea drepturilor minorităților și a persoanelor cu dizabilități; Egalitatea de gen în Republica Moldova; Educație pentru drepturile omului Seminarii: Problema instituționalizării sociologiei drepturilor omului; Particularități metodologice în sociologia drepturilor omului; Dreptul la un proces echitabil; Sociologia drepturilor copilului; Fenomenul discriminării în societatea moldovenească modalități de depășire a acestuia; Rolul instituțiilor și societății civile în îmbunătățirea situației în domeniul respectării drepturilor omului.
Strategii de predare – învățare: În predare. Prelegerea, prelegerea-dezbaterea, explicația, problematizarea, studii de caz, conversația euristică etc. La seminarii: dezbaterea, eseu, referatul, problematizarea, studiu de caz, comparația, modelarea, proiectul investigației sociologice.
Strategii de evaluare: teste de evaluare periodică, curentă și finală, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, etc.
Bibliografie: 1. Popescu Sofia. Sociologie juridică. –București, Editura Lumina lex, 2001, p. 147-165; 2. Белоусова М. П. Социальные исследования прав человека: глобальные правила в местной перспективе, https://www.civisbook.ru/files/File/Belousova.pdf ; 3. Щеглова С.А. Социология прав детей в России: новый век, новые проблемы, новые перспективы. М., 2001; 4. Буравой М. Публичная социология прав человека//Журнал социологии и социальной антропологии, 2007,

Tom X, №4;

5. Voinea M., Bulzan C. Sociologia drepturilor omului. Editura Universității din București, 2003;

6. Cornescu A.V.. Repere pentru o sociologie a drepturilor omului. În: Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Științe Juridice, Nr.3, 2011;

7. Neagu Gh. Repere pentru o sociologie a drepturilor omului. În: Probleme actuale în domeniul protecției drepturilor omului . Conferință științifică internațională dedicată Zilei Internaționale a Drepturilor Omului, 10 decembrie 2007. Chișinău: Pontos, 2008, p.39-62.

Anul I, semestrul 2

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Dreptul material și procedural al CEDO
Codul unității de curs în programul de studii: F.02.O.007
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul 1, semestrul II
<p>Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.</p> <p>În contextul realităților actuale de pe arena relațiilor internaționale, problematica drepturilor și libertăților fundamentale ale omului capătă o nouă valoare. Obligația de a proteja efectiv drepturile și libertățile recunoscute ființei umane în virtutea anumitor instrumente internaționale se prezintă a fi o sarcină pe cât de nobilă, pe atât de dificilă pusă în seama statelor contemporane. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, jurisdicția internațională investită cu rolul de a asigura supravegherea aplicării Convenției Europene și de a verifica dacă statele-părți în mod practic asigură, în cazuri concrete, limite de protecție corespunzătoare drepturilor și libertăților convențional garantate a dezvoltat o jurisprudență inedită și absolut specifică pe anumite categorii de cauze. Convenția Europeană, care a fost concepută și inițial privită ca un instrument internațional ce protejează o listă de drepturi în granițele continentului european și în limitele hotarelor statelor-părți, astăzi este percepută ca garantând drepturi și libertăți oriunde pe glob cu condiția că statul reclamat, parte la ea, exercită acolo un control efectiv.</p> <p>Cursul Dreptul material și procedural al CEDO vine să reflecte actualele probleme din acest domeniu, vine să deschită o abordare complexă, multilaterală și profesionistă a informației relevante și să elucideze lacunele, avantajele și perspectivele aplicării prevederilor Convenției europene.</p> <p>Cursul propus se axează pe studierea și interpretarea doctrinar-științifică a legislației internaționale în materia drepturilor omului, fiind puse la bază reglementările instituite de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Este luată în calcul și practica CtEDO. Cunoștințele acumulate în acest domeniu le va permite studenților să dea o apreciere juridică diferită situației din practica organelor judiciare, iar în baza abordărilor conceptuale să elaboreze și argumenteze punctul lor de vedere asupra problemelor în cauză.</p> <p>Concepută ca un ansamblu de cunoștințe, deprinderi, competențe, unitatea de curs Dreptul material și procedural al CEDO trebuie să asigure pregătirea temeinică pentru orice specialist în domeniul dreptului, precum și pentru cei care activează în cadrul sistemului judiciar al Republicii Moldova.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.</p> <p>CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.</p> <p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda.</p> <p>CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p> <p>CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.</p> <p>CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.</p> <p>CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.</p>
<p>Finalități de studii realizate la finele unității de curs.</p> <p>La finele programului de master, absolventul va fi capabil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să aplice cunoștințele obținute în cadrul unităților de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor omului, aplicând metoda studiului de caz; - să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor omului, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor de lege ferenda; - să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor omului; - să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor omului la situații de fapt;
<p>Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (principiu, izvor de drept, justiție, funcție procesual-penală, acuzare, apărare, jurisdicție, apărarea drepturilor, drept material, drept procedural ș.a.) studiate în cadrul unităților de curs: drept penal, drept procesual penal, protecția juridică a drepturilor omului, drept constituțional etc.</p>
Teme de bază:
I. CEDO – instrument regional european general în domeniu.

1. Scurt istoric al adoptării și al dezvoltării dispozițiilor Convenției.
  2. Privire generală asupra mecanismului de control al aplicării dispozițiilor Convenției.
  3. Raportul între dispozițiile Convenției și sistemele de drept ale statelor constactante.
- II. Noțiuni generale privind drepturile garantate de CEDO.
1. Drepturile „calificate” și drepturile „necalificate”.
  2. Obligația de a asigura respectarea drepturilor omului.
  3. Distinția dintre „drepturi” și „libertăți”.
  4. Derogarea în caz de urgență.
- III. Dreptul la viață.
1. Noțiuni generale.
  2. Interzicerea torturii.
  3. Interzocerea sclaviei și muncii forțate.
- IV. Dreptul la libertate și siguranță.
1. Conceptul de „lipsire de libertate”.
  2. Excepțiile în care o persoană poate fi lipsită de libertate.
  3. Autorizarea arestului persoanei lipsite de libertate.
  4. Contestarea deciziei de lipsire de libertate.
  5. Dreptul la reparații pentru lipsirea de libertate.
- V. Dreptul la un proces echitabil.
1. Noțiuni generale.
  2. Dreptul la judecarea în mod public a cauzei.
  3. Dreptul la judecarea cauzei în mod echitabil.
  4. Presumpția nevinovăției.
  5. Drepturile acuzatului.
- VI. Garanții suplimentare în cazul procedurilor penale.
1. Nici o pedeapsă în afara legii.
  2. Interzicerea privării de libertate pentru datorii.
  3. Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală.
  4. Dreptul la despăgubiri în caz de eroare judiciară.
  5. Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori.
- VII. Dreptul la un recurs efectiv și interzicerea discriminării.
1. Dreptul la un recurs efectiv.
  2. Interzicerea discriminării.
- VIII. Criteriile de inadmisibilitate a cererilor la CtEDO.
1. Competența ratione temporis.
  2. Cmpetența ratione loci.
  3. Competența ratione personae.
  4. Competența ratione materiae.
  5. Epuizarea căilor de recurs interne. Sarcina probării existenței căilor de recurs interne.
  6. Formalitățile și epuizarea căilor de recurs interne. Recursuri utile.
  7. Circumstanțe speciale în care reclamantul este exonerat de obligația de epuizare.
- IX. Procedura la CtEDO.
1. Dreptul de a depune o cerere la Curte.
  2. Depunerea cererii.
  3. Examinarea cererii.
  4. Radierea cererii.
  5. Decizia cu privire la admisibilitatea și hotărârea cu privire la fondul cauzei.
  6. Examinarea cererii de către Marea Cameră.
  7. Executarea hotărârii.
  8. Probele și sarcinile probatorului.
  9. Reprezentarea și asistența juridică.
  10. Termenele și durata procedurii.
- X. Remediile pentru violarea Convenției.
1. Satisfacția efectivă.
  2. Indicațiile Curții în temeiul art. 46 al Convenției.

Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.

Bibliografie selectivă:

1. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 04 noiembrie 1950. Semnată de către RM la 13 iulie 1995, Ratificată prin Hotărârea Parlamentului RM nr.1298-XIII din 24 iulie 1999. În: MO al RM, 1999, nr. 54-55/502.
2. Declarația Universală a Drepturilor Omului. Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 217 A (III) din 10.12.1948. În: Tratatate internaționale. Vol. I. Chișinău, 2001. p. 11-18.
3. Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice. Adoptat prin Rezoluția Adunării Generale a ONU nr.2200 A (XXI) din 16 decembrie 1966, art.9 alin.4. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte. Vol. I. Chișinău, 1998. p. 30-50.
4. Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale din 16 decembrie 1966. Adoptat prin Rezoluția Adunării Generale a ONU nr.2200 A (XXI) din 16.12.1966, art. 9 alin.4. În: Tratatate internaționale la care

- Republica Moldova este parte. Vol. I. Chișinău, 1998. p. 18-29.
5. Berger V. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Institutul Român pentru Drepturile Omului. București, 1997.
  6. Bîrsan C. Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comentariu pe articole. Ediția 2. București: Editura C. H. BECK, 2010.
  7. Charrier J. L., Chiriac A. Codul Convenției Europene a Drepturilor Omului. Ed. LITEC. Chișinău, 2008.
  8. Gomien D. Ghid al Convenției Europene pentru Drepturile Omului. Biroul de informare al Consiliului Europei. Chișinău, 2003.
  9. Gribincea VI., Macrinici S. Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Reglementări de bază și jurisprudența în cauzele moldovenești. Ed. ARC. Chișinău, 2007.
  10. Lambert-Abdelgawad E. Executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului. Tipografia Centrală. Chișinău, 2004.
  11. Mowbray A. Cases and materials on the European Convention on Human Rights. Butterworths, 2001.
  12. Ovey C., Robin C. White European Convention on Human Rights, Oxford, 2002.
  13. Petti L. E., Decaux Em. O. H. Imbert. La Convention Europeene des Droits de l'homme. Comentaire par article. Paris, 1995.
  14. Poalelungi M.; Splavnic S. Extraterritorialitatea CEDO: obligații pozitive și jurisdicție. Monografie. Chișinău, 2014.
  15. Potângă A., Costachi Gh. Asigurarea drepturilor omului în lume. Centrul pentru Drepturile omului din Moldova. Ed. Epigraf. Chișinău, 2003.
  16. Răducanu T., Morari V., Gribincea VI. Procedura și practica CtEDO și alte tratate obligatorii pentru Republica Moldova. PNUD. INJ. Chișinău, 2009.
  17. Макбрайд Дж. Права человека и уголовный процесс. Практика Европейского Суда по Правам Человека. Изд. КИС. Киев, 2011.
  18. Микеле де Салвия. Прецеденты Европейского Суда по Правам Человека. Юридический Центр Пресс.СПб., 2004.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Protecția drepturilor copilului
Codul unității de curs în programul de studii: S.02.O.108
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul 1, semestrul II
Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii. <p>Interesul larg pe care îl suscită astăzi problematica drepturilor copilului se constituie într-o recunoaștere incontestabilă a complexității și originalității acestei instituții, dar și a faptului că ea privește în mod direct circa o treime din populația globului pămîntesc. În numeroase state, copiii sunt victime ale analfabetismului, abuzului de droguri, prostituției, abandonului familial, cerșetoriei, traficului comercial și chiar autori ai unor acte de terorism. Toate acestea pun în evidență importanța și actualitatea colaborării internaționale pentru protecția copiilor, colaborare ce are caracter multilateral, acoperind practic toate aspectele și implicînd toți factorii de care depinde dezvoltarea sănătoasă și pregătirea copiilor pentru integrarea lor armonioasă în societate.</p> <p>Odată cu recunoașterea dreptului suprem al copilului ca ființă umană independentă, nevoile copilului au început să fie tratate ca drepturi a căror satisfacere nu mai este facultativă, ci obligatorie. Promovarea și garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale ființei umane, în special, ale copilului, reprezintă elementul esențial al asigurării progresului, bunăstării și civilizației în orice societate, al democrației și statului de drept.</p> <p>Copiii, constituind o treime din întreaga populație a Moldovei, reprezintă grupul social cel mai vulnerabil la efectele negative ale tranziției. Ei sunt afectați în planul necesităților fundamentale de dezvoltare. Asumarea responsabilității cuvenite din partea statului, a societății civile și, nu în ultimul rînd, a familiei constituie premisele fundamentale în asigurarea unei dezvoltări sănătoase a copiilor, de care va depinde în viitor calitatea vieții întregii populații și integrarea Republicii Moldova în comunitatea europeană și mondială.</p> <p>Astfel, dobîndirea unor cunoștințe temeinice în materia protecției drepturilor copilului se prezintă a fi o condiție indispensabilă pentru un specialist care urmează studiile la programul de master "Drepturile omului". Studiarea cadrului normativ și instituțional internațional și național de protecție a drepturilor copilului contribuie la o pregătire complexă a absolvenților acestei specialități care vor îndeplini funcții în organele de drept, în administrația publică la diferite niveluri, precum și în alte structuri publice sau private de interes public.</p>
Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs: <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.</p> <p>CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.</p> <p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda.</p> <p>CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p> <p>CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în</p>

concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.
CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.
CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs.

La finele programului de master, absolventul va fi capabil:

- să aplice cunoștințele obținute în cadrul unităților de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor copilului, aplicând metoda studiului de caz;
- să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor copilului, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor *de lege ferenda*;
- să manifeste creativitate în elaborarea proiectelor și inițiativelor juridice în procesul de învățare, cercetare și de muncă;
- să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor copilului;
- să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor copilului la situații de fapt;
- să dezvolte la ciclul III, studii superioare de doctorat, competențele achiziționate la ciclul I, studii superioare de licență și ciclul II, studii superioare de masterat.

Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (normă juridică, principiu, drepturile omului, libertățile fundamentale, sistem universal/regional de protecție a drepturilor omului, instituția ombudsmanului, mecanisme de garantare a drepturilor omului etc.) studiate în cadrul cursurilor de teorie generală a dreptului, sistemul universal de protecție a drepturilor omului; sisteme regionale de protecție a drepturilor omului; instituția ombudsmanului etc.

Teme de bază:

Tema 1: Protecția drepturilor copilului la nivel internațional universal și regional

1. Apariția și evoluția istorică a instituției protecției drepturilor copilului
2. Sistemul internațional universal de protecție a drepturilor copilului
3. Consacrarea și garantarea drepturilor copilului la nivel internațional regional

Tema 2: Protecția drepturilor copilului în Republica Moldova

1. Cadrul normativ al Republicii Moldova în materia protecției drepturilor copilului
2. Cadrul instituțional al Republicii Moldova cu atribuții în domeniul protecției drepturilor copilului
3. Ombudsmanul copilului – garant al respectării drepturilor copilului în Republica Moldova

Tema 3: Sistemul drepturilor copilului: aspecte naționale și internaționale

1. Principii specifice în materia protecției drepturilor copilului
2. Tipologia drepturilor copilului
3. Particularitățile drepturilor copilului în cadrul familiei.
4. Drepturile unor categorii speciale de copii
  - 4.1 Drepturile copiilor aflați în conflict cu legea
  - 4.2 Drepturile copiilor afectați de conflictul armat
  - 4.3 Drepturile copiilor refugiați

Tema 4: Măsuri speciale de protecție a drepturilor copilului

1. Protecția specială a copilului în mediul informațional
2. Protecția specială a copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părintească
3. Protecția specială a copilului contra abuzului și exploatării
  - 3.1 Protecția copilului contra violenței
  - 3.2 Protecția copilului contra exploatării economice
  - 3.3 Protecția copilului contra exploatării sexuale

Tema 5: Unele probleme în materia protecției drepturilor copilului

1. Noțiunea de "copil": dileme și controverse.
2. Drepturile copilului versus drepturile părinților
3. Drepturile copilului și bioetica
4. Probleme specifice protecției drepturilor copilului în cadrul Republicii Moldova

Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.

Bibliografie selectivă:

1. Ciugurenu-Mihailuță C., Osmochescu N. Protecția internațională a drepturilor copilului. Chișinău: Editura ASEM, 2009.
2. Children's rights in the European Union: next steps. The European Children's Network. Brussels, 2005.
3. Cușmir L. Protecția drepturilor mamei și copilului în condițiile dezvoltării sociale stabile. Chișinău, 2005.
4. Dolea I., Zaharia V., Prițcan V., Buciuceanu-Vrabie M. Fenomenul delincvenței juvenile în Republica Moldova. Chișinău: Cartea Juridică, 2012.
5. Dolea I., Zaharia V., Țurcan A. Identificarea și protecția copiilor vulnerabili sub vârsta răspunderii penale sau a celor în conflict cu legea penală. Chișinău, 2013.
6. EU Guidelines for the promotion and protection of the rights of the child, 2017// [on-line] https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/170703_eidhr_guidelines_single_01_children_protection_rights.pdf

7. Ghid de aplicare practică a Convenției cu privire la drepturile copilului. UNICEF, Chișinău: Editura Cartier, 2001.
8. Guidelines: Promoting the Human Rights and the Best Interests of the Child in Transnational Child Protection Cases. Stockholm, 2015// [on-line] http://www.cbss.org/wp-content/uploads/2013/01/Guidelines_-_promoting_the_Human_Rights_and_the_Best_Interest_of_the_Child_in_Transnational_Child_Protection_Cases.pdf
9. Imanian S. Evaluating the impact of independent children's rights institutions: a European case study, University of Central Lancashire, 2016 // [on-line] <http://clock.uclan.ac.uk/18639/1/18639%20Imanian%20Sara%20Final%20e-Thesis%20%28Master%20Copy%29.pdf>
10. International standards on child protection. European Commission, 2015// [on-line] https://childhub.org/en/system/tdf/library/attachments/international_standards_on_child_protection.pdf?file=1&type=node&id=19875
11. Manual de drept european privind drepturile copilului. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2016.
12. Reference guide on protecting the rights of child victims of trafficking in Europe. UNICEF, 2006.
13. Raport privind respectarea drepturilor copilului în Republica Moldova în anul 2017. Chișinău, 2018.
14. Rotari O. Delicvența juvenilă: probleme actuale și căi de soluționare. Monografie. Chișinău: ULIM, 2010.
15. Țarălungă V. Particularitățile protecției internaționale a drepturilor copilului. Monografie. Bălți, 2012.
16. The European and international policy agendas on children, youth and children's rights, 2016//[on-line] https://www.keki.be/sites/default/files/publications/KeKi%20Beleidsadvies%202016-1_Policy%20agendas.pdf
17. Жавзандолгор Б. Международно-правовая защита прав детей. Москва, 2004.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Protecția drepturilor femeii
Codul unității de curs în programul de studii: S.02.O.109
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de Drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul II
<p>Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.</p> <p>Mileniul trei este adeseori privit ca o epocă a egalității gender, când femeile, activitatea cărora în cea mai mare parte a istoriei umanității se limita la casa și familie, au posibilitatea să-și realizeze pe deplin capacitățile și oportunitățile în legătură cu întreaga paletă de relații umane, inclusiv politica, afacerile și serviciile publice.</p> <p>Țin de trecut timpurile în care protecția drepturilor femeii a fost considerată exclusiv o problemă internă. Din a doua jumătate a sec. XX pînă în prezent în dreptul internațional sporește ponderea și semnificația normelor privind statutul juridic al femeilor. Fixarea la nivel internațional a standardelor în domeniul protecției drepturilor femeii, crearea mecanismelor de control, abilitarea femeilor cu posibilitatea de a-și proteja drepturile prin recurgerea directă și imediată la organismele judiciare internaționale, implementarea standardelor de protecție a drepturilor femeilor la nivel național și dezvoltarea legislației naționale în acest domeniu – acestea și multe altele sunt manifestări ale influenței crescânde a dreptului internațional asupra situației femeilor.</p> <p>În prezent, subiectul privind drepturile femeii este de o importanță deosebită pentru cercetare nu doar în legătură cu creșterea rolului femeilor în diverse domenii ale vieții publice, dar și în legătură cu numeroase încălcări ale drepturilor femeilor, care includ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nerespectarea principiului internațional al egalității gender; - protecția juridică internațională insuficientă a femeilor împotriva violenței; - traficul internațional de femei, care dobîndește proporții din ce în ce mai mari; - necesitatea acordării unei protecții mai eficiente femeilor în perioada conflictelor armate; - lipsa de punere în aplicare a standardelor internaționale referitoare la sănătatea femeilor, rezultând o rată ridicată a mortalității infantile și materne; - inegalitatea între bărbați și femei în sfera relațiilor de muncă (condiții discriminatorii la angajare, plată inegală pentru muncă egală și muncă de valoare egală, lipsa beneficiilor sociale). <p>Conștientizarea de către state a faptului că drepturile femeii sunt parte integrantă a drepturilor omului, duce la o nouă înțelegere a conținutului drepturilor femeii, a necesității garantării acestora de către toate statele în vederea edificării unei societăți democratice, și la identificarea mecanismelor de protecție a drepturilor femeii. În stadiul actual de dezvoltare a cooperării internaționale este necesară o abordare diferită a problemei drepturilor femeii: de la declarația drepturilor existente la punerea lor în aplicare efectivă la nivel național.</p> <p>În contextul celor menționate, dobîndirea unor cunoștințe temeinice în materia protecției drepturilor femeii se prezintă a fi o condiție sine qua non pentru un specialist care studiază la programul de master "Drepturile omului". Studiul cadrului normativ și instituțional internațional și național de protecție a drepturilor femeii contribuie la o pregătire complexă a absolvenților acestei specialități care vor îndeplini funcții în organele de drept, în administrația publică la diferite niveluri, precum și în alte structuri publice sau private de interes public, contribuind astfel la protecția eficientă a drepturilor și libertăților fundamentale ale ființei umane.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.</p> <p>CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.</p>

<p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda.</p> <p>CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p> <p>CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.</p> <p>CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.</p> <p>CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.</p>
<p style="text-align: center;">Finalități de studii realizate la finele unității de curs.</p> <p><i>La finele programului de master, absolventul va fi capabil:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să aplice cunoștințele obținute în cadrul unităților de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor femeii, aplicând metoda studiului de caz; - să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor femeii, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor de lege ferenda; - să manifeste creativitate în elaborarea proiectelor și inițiativelor juridice în procesul de învățare, cercetare și de muncă; - să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor femeii; - să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor femeii la situații de fapt; - să dezvolte la ciclul III, studii superioare de doctorat, competențele achiziționate la ciclul I, studii superioare de licență și ciclul II, studii superioare de masterat.
<p>Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (normă juridică, principiu, drepturile omului, libertățile fundamentale, sistem universal/regional de protecție a drepturilor omului, instituția ombudsmanului, mecanisme de garantare a drepturilor omului etc.) studiate în cadrul cursurilor de teorie generală a dreptului, sistemul universal de protecție a drepturilor omului; sisteme regionale de protecție a drepturilor omului; instituția ombudsmanului etc.</p>
<p style="text-align: center;">Teme de bază:</p> <p>Tema 1: Drepturile femeii în sistemul internațional de protecție a drepturilor omului</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Evoluția istorică a instituției protecției internaționale a drepturilor femeii 2. Protecția drepturilor femeii la nivel internațional universal: cadrul normativ și instituțional 3. Reglementări internaționale regionale în materia protecției drepturilor femeii <p>Tema 2: Protecția drepturilor femeii în Republica Moldova</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cadrul normativ al Republicii Moldova în materia protecției drepturilor femeii 2. Mecanisme de garantare a drepturilor femeii în Republica Moldova <p>Tema 3: Reglementarea internațională și națională a unor domenii prioritare de protecție a drepturilor femeii</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Unele drepturi speciale ale femeii în lumina reglementărilor de drept internațional 2. Cooperarea internațională în domeniul prevenirii și eradicării traficului de femei 3. Violența contra femeii prin prisma reglementărilor naționale și internaționale în domeniu 4. Protecția drepturilor reproductive ale femeii <p>Tema 4: Unele probleme în materia protecției drepturilor femeii: aspecte naționale și internaționale</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Protecția specială a femeii în dreptul internațional umanitar 2. Drepturile femeii în lumea islamică 3. Probleme specifice protecției drepturilor femeii în Republica Moldova
<p>Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.</p>
<p>Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.</p>
<p style="text-align: center;">Bibliografie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Băcu A. Asigurarea juridică a protecției femeii contra agresiunii: Teza de doctor în drept, Chișinău, 2005. 2. Balan O. Protecția drepturilor omului în conflictele armate. Chișinău, CEP USM, 2009. 3. Cușmir L. Protecția drepturilor mamei și copilului în condițiile dezvoltării sociale stabile, Teză de doctor în drept, Chișinău, 2005. 4. Handbook for Legislation on Violence against Women. United Nations. New York, 2010. 5. Marshall J. Human rights of women, University of London, 2005. 6. Peroni L. The Protection of Women Asylum Seekers under the European Convention on Human Rights: Unearthing the Gendered Roots of Harm. Human Rights Law Review, Volume 18, Issue 2, 1 June 2018, p. 347–370 // [on-line] https://doi.org/10.1093/hrlr/ngy005 7. Radacic I. Gender Equality Jurisprudence of the European Court of Human Rights. The European Journal of International Law. vol. 19 nr. 4. p.841-857. 8. Selejan-Guțan B. Spațiul european al drepturilor omului, Reforme. Practici. Provocări. București, Editura C.H. Beck, 2008 9. Tarlev V. Reglementări internaționale privind drepturile femeii în dreptul internațional public. Chișinău, 2011. 10. The issue of violence against women in the European Union. Study. European Parliament, 2016. // [on-line] http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556931/IPOL_STU(2016)556931_EN.pdf

11. Maria F. van Duijnen. The Promotion of Women's Rights in the External Relations of the European Union. 2012//https://essay.utwente.nl/61776/1/BSc_M_van_Duijnen.pdf
12. Women's rights are human rights. Geneva, 2014 // [on-line] <https://www.ohchr.org/Documents/Events/WHRD/WomenRightsAreHR.pdf>
13. Дмитриева Г.К. Международная защита прав женщины, Киев, 1985.
14. Поленина С.В. Права женщин в системе прав человека: международный и национальный аспект, Издание ХПИ "ЭСЛАН", Москва, 2000.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Protecția drepturilor minorităților
Codul unității de curs în programul de studii: S.02.O.110
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de Drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul 2
<p>Descrierea succintă a corelării/integrării unității de curs cu/în programul de studii.</p> <p>În cele aproape 200 de state de pe glob trăiesc aproximativ 5000 de grupuri minoritare, iar în două treimi dintre aceste state se află cel puțin o minoritate națională sau religioasă semnificativă. Iată de ce modul în care aceste grupuri evoluează și interacționează este un fenomen care trebuie analizat și supravegheat, iar protecția acestor categorii de persoane este o prioritate pentru comunitatea internațională. Pentru orice țară, relaționarea pașnică dintre diferite grupări naționale, etnice, lingvistice sau religioase constituie un factor pozitiv în asigurarea prosperității social-culturale și stabilității intrastatale.</p> <p>Într-o accepție foarte largă minoritățile sunt grupuri sociale, politice, etnice, rasiale, lingvistice, religioase, culturale ș.a. care există într-o societate și dispun de un număr de membri mai mic decât cel al colectivității din care fac parte (colectivitatea, reprezentând majoritatea). În zilele noastre minoritățile sunt prezente în aproape toate țările lumii, numărul acestora și volumul membrilor componenți variind de la o țară la alta.</p> <p>În pofida abordării pe scară largă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, acestea rămân, totuși, un domeniu de luptă și contestare, de jertfe și suferințe, obișnuindu-ne, parcă cu inegalitățile, susținerea unor grupuri sociale în dauna altora, dominația intereselor politice asupra altor interese etc.</p> <p>Importanța studierii unității de curs "Protecția drepturilor minorităților" reiese și din nevoia de a contribui la promovarea continuă a protecției drepturilor minorităților naționale prin corecta înțelegere a caracterului juridic și a conținutului drepturilor specifice acestei categorii de persoane.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.</p> <p>CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedurilor moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.</p> <p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale.</p> <p>CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p> <p>CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.</p> <p>CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.</p> <p>CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.</p>
<p>Finalități de studii realizate la finele unității de curs.</p> <ul style="list-style-type: none"> - să aplice cunoștințele obținute în cadrul unității de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor minorităților, aplicând metoda studiului de caz; - să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor minorităților; - să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor minorităților, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor <i>de lege ferenda</i>; - să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabil să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor minorităților la situații de fapt.
<p>Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază - drepturi ale omului, Carta internațională a drepturilor omului, mecanisme universale și regionale de protecție a drepturilor omului, în special sistemul european de protecție a drepturilor omului etc.- studiate anterior în cadrul diverse unități de curs.</p>

Teme de bază:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Evoluția istorică a instituției protecției drepturilor minorităților naționale 2. Protecția drepturilor minorităților naționale la nivel internațional universal 3. Instrumente și mecanisme regionale de protecție a drepturilor minorităților 4. Drepturile specifice ale persoanelor ce aparțin minorităților 5. Protecția drepturilor minorităților în legislația și practica Republicii Moldova 6. Unele probleme în materia protecției drepturilor minorităților
Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.
Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, bilete de examinare.
Bibliografie:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 21.12.1965// [on-line] http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Conventia_internationala_privind_eliminarea_tuturor_formelor_de_discriminare_rasiala.pdf 2. Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale adoptată la Strasbourg în cadrul Consiliului Europei, pe data de 1 februarie 1995, ratificată de către Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1001-XIII din 22.10.1996 // [on-line] http://www.irdo.ro/file.php?fisiere_id=73&inline= 3. Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare din 05.10.1992, http://www.conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/PDF/Moldovan/148-Moldovan.pdf 4. Petru R.-A. Protecția drepturilor minorităților naționale în dreptul internațional public. Chișinău, 2014. 5. Pogoneț G. Statutul juridic al minorităților etnice în Republica Moldova. Chișinău, 2007. 6. Prisecariu M. R. Statutul juridic al minorităților naționale. București: C.H. Beck, 2010. 7. Iovu A. Consolidarea normativă și instituțională a integrării minorităților etnice în Republica Moldova. Chișinău, 2018.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS
<i>Protecția persoanelor cu dizabilități</i>
Codul unității de curs în programul de studii: S.02.O.111
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul II
Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.
<p>Demnitatea și egalitatea de șanse sunt inalienabile omului modern, care trebuie să beneficieze de toate drepturile și libertățile recunoscute și reglementate fără nici un fel de diferențiere, ele fiind universale, indivizibile, interdependente și interrelaționează. Promovarea și protecția drepturilor și demnității persoanelor vulnerabile trebuie realizată în baza unei abordări holistice a dezvoltării sociale, a drepturilor omului și a nediscriminării.</p> <p>Doctrina juridică abordează problematica handicapului și a dizabilităților din perspectiva modelului social imperfect, care comportă inechități și abuzuri față de persoanele cu nevoi speciale. În reglementările internaționale se distinge între dizabilitate și handicap în funcție de raportarea la modelul medical sau la cel social sau la domeniile de reglementare juridică, legislația antidiscriminare, legislația din domeniul asistenței sociale etc.</p> <p>Promovarea și protecția drepturilor și demnității persoanelor vulnerabile trebuie realizată în baza unei abordări holistice a dezvoltării sociale, a drepturilor omului și a nediscriminării. Evident, demnitatea și egalitatea de șanse sunt inalienabile omului modern, care este îndreptățit să beneficieze de toate drepturile și libertățile recunoscute și reglementate rară nici un fel de diferențiere, ele fiind universale, indivizibile și interdependente.</p> <p>Protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități este o temă de mare actualitate. Printr-o rezoluție a Consiliul ONU pentru Drepturile Omului a fost numit un raportor special privind drepturile persoanelor cu dizabilități, pentru o perioadă de trei ani, al cărui mandat cuprinde, printre altele: dezvoltarea unui dialog regulat și consultarea cu statele membre și alte părți interesate relevante, inclusiv cu organismele, programele și fondurile ONU, cu mecanismele regionale de drepturile omului, cu instituțiile naționale pentru drepturile omului, cu mecanismele independente naționale de monitorizare, cu persoanele cu dizabilități și organizațiile lor reprezentative și cu alte organizații ale societății civile etc. Toate acestea în scopul identificării, schimbului și promovării bunelor practici cu privire la realizarea drepturilor persoanelor cu dizabilități și pentru asigurarea participării lor în calitate de membri egali ai societății. Raportorul urmează să formuleze recomandări concrete cu privire la promovarea și protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități care să contribuie la creșterea gradului de conștientizare a drepturilor acestor persoane, la combaterea stereotipurilor, a prejudecăților și practicilor negative care împiedică participarea. O preocupare majoră în domeniu există și la nivel regional european, Forumul anual privind implementarea Convenției privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD), organizat de Comisia Europeană asigură cadrul în care se dezbate, alături de reprezentanții guvernelor și cei ai mecanismelor independente de monitorizare, cele mai actuale probleme legate de punerea în aplicare a instrumentelor universale și regionale privind persoanele cu dizabilități.</p>
Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:
Competențe profesionale:
<p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.</p> <p>CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.</p>

<p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale.</p> <p>CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p> <p>CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.</p> <p>CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.</p> <p>CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.</p>
Finalități de studii realizate la finele unității de curs.
<p>La finele programului de master, absolventul va fi capabil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să aplice cunoștințele obținute în cadrul unităților de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor omului, aplicând metoda studiului de caz; - să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor omului, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor de lege ferenda; - să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor omului; - să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor omului la situații de fapt.
<p>Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (persoană fizică, dizabilitate, capacitate juridică etc.) studiate în cadrul cursurilor de drept civil, dreptul protecției sociale, dreptul familiei.</p>
Teme de bază:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Noțiuni generale privind dizabilitatea 2. Tipuri de dizabilități 3. Formele și principiile ocrotirii persoanelor cu dizabilități 4. Mandatul de ocrotire în viitor 5. Măsurile de ocrotire judiciare a persoanelor cu dizabilități 6. Drepturile fundamentale ale persoanelor cu dizabilități 7. Protecția persoanelor cu dizabilități la nivel european.
<p>Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.</p>
<p>Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.</p>
Bibliografie
<ol style="list-style-type: none"> 1. Jean-François, Renucii, <i>Tratat de drept european al omului</i>, Ed. Hamangiu, București 2009; 2. Zlatescu I., Neagoe A., Mocanu M., <i>Drepturi egale și mediu accesibil</i>, Ed. IRDO, București, 2014; 3. Training manual on discrimination, Awareness-raising seminars in the areas of non-discrimination and equality targeted at civil society organisations - VT/2010-007 - Human European Consultancy in partnership with the Migration Policy Group, 2011; 4. Zlatescu I, Sălăjan F., <i>Egalitatea de șanse pentru persoanele cu handicap</i>, IRDD și ANPH, București, 2004; 5. Zlatescu I, <i>Human Rights – A Dynamic and evolving process</i>, Editura Pro Universitaria, 2015; 6. Oorschot, Wim van and Maarten Balvers, <i>European Comparative Data on the Situation of Disabled People: an Annotated Review</i>. Report prepared for the Academic Network of European Disability Experts (ANED), 2009. 7. Isaac, Rebecca, B. William Dharma Raja and M.P. Ravanan, "Integrating People with Disabilities: Their Right – Our Responsibility", <i>Disability & Society</i> Vol. 25, No. 5, pp. 627– 630, August 2010. 8. Dillon M., <i>Monitoring of legislation, policies and programs: observance of the rights of persons with disabilities in the Republic of Moldova</i>. Chisinau, 2014; 9. Coleridge P, Simonnot C, Steverlynck D. <i>Study of disability in EC Development Cooperation</i>. Brussels, European Commission, 2010. 10. Megret F. <i>The disabilities convention: human rights of persons with disabilities or disability rights?</i> <i>Human Rights Quarterly</i>, 2008.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS
<i>Protecția drepturilor migrantilor și refugiaților</i>
Codul unității de curs în programul de studii: S.02.A.112
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de științe socioumane și asistență socială
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul 2
Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.
<p>Migrația internațională a devenit astăzi una dintre caracteristicile fundamentale ale unei lumi în proces de globalizare, una dintre posibilitățile majore de dezvoltare și o provocare pentru guvernare și coeziune socială. Fiecare an, milioane de bărbați și femei își părăsesc casele și traversează frontierele naționale în căutarea unei mai mari siguranțe pentru ei înșiși și pentru familiile lor. Cei mai mulți sunt motivați de dorința unor salarii mai mari și unor oportunități mai</p>

bune, însă unii sunt forțați să își părăsească locuințele din motiv de foamete și sărăcie, dezastre naturale, degradarea mediului, persecuție sau conflicte violente. În mare majoritate, migrația are loc între statele vecine, dar astăzi accesul sporit la informații globale și transport mai ieftin înlătură bariera de mișcare geografică. Tot mai multe țări devin implicate în procesul migrațional, ca stat de origine, destinație sau de tranzit, fie întrunind simultan toate aceste calități.

Odată cu activizarea fluxurilor de migrație a crescut și îngrijorarea majorității statelor față de problemele create de aceste procese. Migrația duce la multiple probleme legate de plasarea și mișcarea forței de muncă, lezarea drepturilor umane ale migranților, pătrunderea ilegală în țară a străinilor, traficul ilegal de ființe umane, înrăutățirea situației criminogene. Concomitent, luând în considerație impactul actualelor conflicte armate și a numeroaselor calamități naturale, statele mai dezvoltate ale lumii se confruntă cu un număr în creștere de refugiați și solicitanți de azil.

În contextul celor menționate, dobândirea unor cunoștințe temeinice în materia protecției drepturilor migranților și refugiaților se prezintă a fi o condiție *sine qua non* pentru un specialist care studiază la programul de master "Drepturile omului". Studiul cadrului normativ și instituțional internațional și național de protecție a drepturilor migranților și refugiaților contribuie la o pregătire complexă a absolvenților acestei specialități care vor îndeplini funcții în organele de drept, în administrația publică la diferite niveluri, precum și în alte structuri publice sau private de interes public, contribuind astfel la protecția eficientă a drepturilor și libertăților fundamentale ale ființei umane.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:

Competențe profesionale:

CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.

CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.

CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.

CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda.

CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale.

Competențe transversale:

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs. La finele unității de curs, masterandul va fi capabil:

- să aplice cunoștințele obținute în cadrul unității de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor migranților și refugiaților, aplicând metoda studiului de caz;

- să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor migranților și refugiaților;

- să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor migranților și refugiaților, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor *de lege ferenda*;

- să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabil să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor migranților și refugiaților la situații de fapt.

Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (normă juridică, principiu, drepturile omului, libertățile fundamentale, sistem universal/regional de protecție a drepturilor omului, instituția ombudsmanului, mecanisme de garantare a drepturilor omului etc.) studiate în cadrul cursurilor de teorie generală a dreptului, sistemul universal de protecție a drepturilor omului; sisteme regionale de protecție a drepturilor omului; instituția ombudsmanului etc.

Teme de bază:

1. Fenomenul migrației internaționale în lumina cadrului normativ internațional
2. Protecția internațională universală și regională a drepturilor lucrătorilor migranți
3. Protecția drepturilor migranților în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului
4. Statutul juridic al refugiaților la nivel internațional universal
5. Sistemul european de protecție a drepturilor refugiaților
6. Protecția drepturilor migranților și refugiaților în Republica Moldova

Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, bilete de examinare

Bibliografie:

1. Convenția internațională privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora. Rezoluția 45/ 158 din 18 decembrie 1990, în vigoare de la 1 iulie 2003.// [on-line] <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r158.htm>
2. Convenția europeană privind statutul juridic al lucrătorilor migranți, adoptată la 24.11.1977// [on-line] http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Documentation/Default_conv_fr.asp
3. Convenția nr 15A din 2011 privind munca decentă a lucrătorilor domestici (casnici). Organizația internațională a Muncii, Sesiunea nr.100 // [on-line] http://www.ilo.org/brussels/WCMS_157837/lang--fr/index.htm
4. Convenția Națiunilor Unite din 1951 privind statutul refugiaților. Rezoluția Adunării Generale a ONU 429 (V) din 14 decembrie 1950 // [on-line] <http://www.hotararicedo.ro/files/files/CONVENTIA%20PRIVIND%20STATUTUL%20REFUGIATILOR.pdf>
5. Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 1950 // [on-line] http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/E7126929-2E4A-43FB-91A3-B2B4F4D66BEC/0/ROU_CONV.pdf

6. Manual de drept european în materie de azil, frontiere și imigrație. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2014.
7. Frangulea S. Migrația în dreptul internațional: cauze, efecte, soluții. // Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale, 2010, nr. 2. p. 87-94.
8. Țărălungă V., Frangulea S. Protecția drepturilor omului în contextul traficului ilegal de migranți. În: Materialele Conferinței Științifice internaționale anuale a tinerilor cercetători cu genericul "Consolidarea statului de drept în Republicii Moldova în contextul evoluției sistemului internațional și proceselor integraționiste". Vol. II. Secția Drept Internațional și Relații Internaționale. Ediția a VIII-a, 3 iunie 2014, Chișinău, 2014, p. 278-290.
9. Manual referitor la proceduri și criterii de determinare a statutului de refugiat. Geneva: Biroul Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, 1992. 22 p. // [Online]: http://cdom.rau.ro/download/Concurs/Manual%20UNHCR%20selectie.pdf .
10. Roșca V., Ganaciu A., Busuioc T. Ghid pe domeniul azilului pentru profesioniștii implicate în procedura de examinare a cererilor de azil și acordării protecției internaționale în Republica Moldova. Chișinău: Centrul de Drept al Avocaților, 2017. 146 p. // [Online]: http://www.cda.md/files/Ghidul_pe_domeniul_azilului_Final_19.12.2017_prin_act_de_primire_predare.pdf .

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Protecția drepturilor cetățenilor străini și apatrizi
Codul unității de curs în programul de studii: S.O2.A.113
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul 2
Descrierea succintă a corelării/integrării unității de curs cu/în programul de studii. Unitatea de curs Protecția drepturilor cetățenilor străini și apatrizilor este predată în sem. 2, anul 1 de studii, implicit după familiarizarea masteranzilor cu evoluția drepturilor omului, cu sistemul universal de protecție a drepturilor omului și sistemele regionale de protecție a drepturilor omului, după ce au cunoscut specificul protecției drepturilor omului în diferite sisteme de drept. Unitatea de curs Protecția drepturilor cetățenilor străini și apatrizilor este în relație sistemică cu alte unități de curs conexe, predate în același semestru, în vizorul cărora sunt diferite categorii de subiecți protejați, după cum urmează: Protecția drepturilor femeii, Protecția drepturilor copilului, Protecția drepturilor minorităților, Dreptul material și procedural al CEDO.
Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs: Competențe profesionale: CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională. CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare. CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient. CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda. CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale. CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu. Competențe transversale: CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională. CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor. CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.
Finalități de studii realizate la finele unității de curs. <i>La finele unității de curs, masterandul va fi capabil:</i> - să aplice cunoștințele obținute în cadrul unității de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor cetățenilor străini și apatrizilor, aplicând metoda studiului de caz; - să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor cetățenilor străini și apatrizilor, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor <i>de lege ferenda</i> ; - să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor cetățenilor străini și apatrizilor; - să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabil să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor cetățenilor străini și apatrizilor la situații de fapt.
Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (drepturi ale omului, Carta internațională a drepturilor omului, instituții și organe ale ONU în materia protecției drepturilor omului, mecanisme regionale de protecție a drepturilor omului, în special sistem european de protecție a drepturilor omului etc.), studiate în cadrul cursurilor de Drept internațional public, Sistemul universal de protecție a drepturilor omului, Sisteme regionale de protecție a drepturilor omului.

<p>Teme de bază:</p> <p>1. Dreptul la o naționalitate. 2. Statutul juridic al cetățenilor străini în Republica Moldova. 3. Statutul juridic al apatrizilor în Republica Moldova. 4. Reglementarea apatriziei în dreptul internațional al drepturilor omului. 5. Regimul refugiaților și persoanelor migrante. 6. Reglementarea juridică a azilului teritorial. 7. Statutul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru refugiați. 8. Organizația internațională pentru refugiați. 9. Regimul persoanelor migrante în cadrul UE.</p>
<p>Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.</p>
<p>Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, bilete de examinare.</p>
<p style="text-align: center;">Bibliografie selectivă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Buergenthal Th., Weber R. Dreptul internațional al drepturilor omului, București: ALL EDUCATIONAL, 1996. 228 p. 2. Achiron M. Naționalitate și apatrizie: manual pentru parlamentari. București: Monitorul Oficial R. A., 2010. 71 p. 3. Cadrul juridic privind drepturile cetățenilor străini și apatrizilor. Chișinău: Centrul pentru drepturile omului din Moldova. 2011, 16 p. 4. Bacaian L. E. The protection of refugees and their right to seek asylum in the European Union. Genève: Institut Européen de l'Université de Genève, Collection Europa Vol. 70, 2011. 84 p. 5. Jastram K., Achiron M. Ghid cu privire la dreptul internațional al refugiaților. Ghid pentru parlamentari nr. 2. Geneva: Uniunea Interparlamentară, 2001. 146 p. 6. Sistemul european comun de azil. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2014, 12 p.

<p>FIȘA UNITĂȚII DE CURS</p> <p>Protecția drepturilor la muncă la nivel internațional și național</p>
<p>Codul unității de curs în programul de studii: S.02.O.114</p>
<p>Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept</p>
<p>Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale</p>
<p>Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept</p>
<p>Număr de credite ECTS: 5</p>
<p>Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul 1, semestrul II</p>
<p>Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.</p> <p>Drepturile inerente muncii sunt drepturi ale omului garantate de dreptul internațional și reflectă gradul de avansare al regimului democratic al statului. Conceptul de standarde internaționale de muncă reprezintă o dezvoltare relativ recentă în contextul istoriei mondiale. Revoluția Industrială din sec. al XIX-lea și mișcarea legată de aceste idei au servit ca și un catalizator pentru evoluția drepturilor internaționale ale omului, în special a standardelor internaționale de muncă.</p> <p>În îndelunga sa activitate de peste 95 de ani, Organizația Internațională a Muncii a adoptat 189 de convenții și 204 recomandări, acoperind practic întreaga materie, care, pe plan intern, este reglementată de legislația muncii, respectiv legislația securității sociale. Totuși, elaborarea convențiilor și a recomandărilor de-a lungul întregii activități a Organizației Internaționale a Muncii a ridicat o serie de probleme privind nivelul și formele utilizate, uzura acestora în timp precum și posibilitatea adaptării lor la noile condiții internaționale și naționale ale statelor- membre.</p> <p>La sfârșitul perioadei Războiului Rece, Organizația Internațională a Muncii a simțit nevoia de a-și reevalua locul în climatul global în schimbare, urmînd o transformare a regimului internațional al drepturilor la muncă bazată în primul rînd pe adoptarea Declarației OIM din 1998 cu privire la principiile și drepturile fundamentale la locul de muncă, precum și utilizarea pe scară largă a conceptului de "standarde fundamentale de muncă". Declarația a oferit flexibilitatea necesară în fața forțelor globalizării, privilegiind o serie de patru "principii și drepturi fundamentale la muncă" ce constau în libertatea de asociere, abolirea muncii forțate și a muncii copiilor și non-discriminarea în angajare. Accentul pe drepturi, al căror conținut este relativ bine definit în tratatele internaționale, a fost înlocuit cu un accent pe "principii" mai general formulate. Lumea muncii se schimbă, la fel și dreptul internațional al muncii.</p> <p>Cu toate acestea, conform statisticilor Organizației Internaționale a Muncii, 12,3 milioane de persoane sunt victime ale muncii forțate, 200 milioane de copii sunt obligați să muncească, practicînd o activitate care le pune dezvoltarea fizică, intelectuală și emoțională în pericol, 86 de milioane de lucrători migranți se confruntă cu multiple probleme, cum ar fi munca grea, discriminarea, nerespectarea drepturilor fundamentale etc., în plus, în lume sunt peste 200 milioane de șomeri (oficiali), nemaivorbind de sute de milioane de oameni în situații de locuri de muncă precare sau muncind în sectoare numite "informale".</p> <p>Unitatea de curs „Dreptul internațional al muncii” are menirea de a scoate în relief importanța și particularitățile cadrului normativ internațional în materia dreptului la muncă, relația acordurilor comerciale cu standardele internaționale de muncă, diverse lacune și probleme esențiale în domeniu și de a le contrapune sistemului național de drept, astfel ca masteranzii la finele cursului să poată analiza și argumenta avantajele armonizării în domeniu, precum și neconcordanțele existente în legislația națională a Republicii Moldova în raport cu standardele internaționale în materia dreptului la muncă.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.</p> <p>CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.</p> <p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de <i>lege ferenda</i>.</p>

CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional și în vederea elaborării proiectelor de studiu.

Competențe transversale:

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs.

La finele programului de master, absolventul va fi capabil:

- să aplice cunoștințele obținute în cadrul cursului în cadrul altor unități de curs;
- să analizeze și interpreteze legislația RM din domeniul dreptului muncii în coraport cu cu cadrul normativ internațional în materie;
- să evidențieze neconcordanțele între reglementările naționale și cele internaționale în domeniu și să formuleze propuneri de modificări legislative;
- să soluționeze spețe în domeniul dreptului internațional al muncii aplicând metoda studiului de caz și argumentând răspunsul;
- să dezvolte competențele obținute prin cursul în cadrul studiilor la ciclul III, studii superioare de doctorat.

Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (organizație internațională, tratat internațional, dreptul la muncă, relații individuale/colective de muncă ș.a.) studiate în cadrul unităților de curs: drept internațional public, dreptul muncii, dreptul protecției sociale etc.

Teme de bază:

Organizația Internațională a Muncii și rolul său în evoluția reglementării relațiilor de muncă: Istoricul creării și evoluția Organizației Internaționale a Muncii (OIM). Structura și competența Organizației Internaționale a Muncii. Activitatea Organizației Internaționale a Muncii

Caracteristici esențiale ale dreptului internațional al muncii: Definiția și obiectul dreptului internațional al muncii. Principiile fundamentale ale dreptului internațional al muncii. Izvoarele dreptului internațional al muncii. Raportul dintre dreptul internațional al muncii și dreptul intern.

Cooperarea statelor în cadrul Organizației Internaționale a Muncii în scopul protecției drepturilor la muncă: Principalele tratate și recomandări ale OIM în materia protecției dreptului la muncă. Relația acordurilor comerciale cu standardele internaționale de muncă. Probleme esențiale ale muncii la începutul sec. XXI în concepția OIM.

Drepturile fundamentale la muncă: originea, statutul și impactul în dreptul internațional: Eliminarea tuturor formelor de muncă forțată sau obligatorie. Libertatea de asociere și dreptul la negociere colectivă. Abolirea muncii copiilor. Eliminarea discriminării la angajare și ocupare.

Implementarea dreptului internațional al muncii în legislațiile naționale ale statelor: Mecanisme de aplicare a convențiilor și recomandărilor în materia dreptului la muncă în cadrul Organizației Internaționale a Muncii. Influența cadrului normativ al OIM asupra statelor-membre. Implementarea dreptului internațional al muncii în ordinea juridică a Republicii Moldova.

Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.

Bibliografie selectivă:

1. Davies A. Perspectives on Labour Law, CUP, 2nd edition, 2009. 300 p.
2. Javillier J.-C., Gernigon B. Les normes internationales du travail: un patrimoine pour l'avenir. Genève: Bureau du Travail, 2004. 736 p.
3. La Hovary C. Les droits fondamentaux au travail. Paris, 2009. 338 p.
4. Larion A.-P. Rolul sistemelor internaționale de protecție a drepturilor economico-sociale, respectiv a dreptului la muncă, Materialele Conferinței științifice internaționale anuale a tinerilor cercetători "Tendințe contemporane ale dezvoltării științei în contextul valorificării opțiunii europene: viziuni ale tinerilor cercetători". Ediția a VII-a, vol.I. Chișinău, 2013, p. 212-216.
5. Larion A.-P. Rolul Declarației Organizației Internaționale a Muncii din 1998. Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale. nr.4, 2014. p.58-65.
6. Larion A.-P. Controlul aplicării normelor în cadrul Organizației Internaționale a Muncii. Materialele conferinței internaționale științifico-practice: Abordări europene în cercetare și inovare din 9-12 octombrie 2014. Supliment la revista Vector european - Revista de cercetări socio-umanistice, 2014. p.68-70.
7. Larion A.-P. Procedura de elaborare a normelor în cadrul Organizației Internaționale a Muncii. Materialele Conferinței științifice internaționale anuale a tinerilor cercetători "Consolidarea statului de drept în Republica Moldova în contextul evoluției sistemului internațional și proceselor integraționiste". Ediția a VIII-a, Vol. II. Chișinău, 2014, p.170-174.
8. Larion A.-P. Dezvoltarea reglementărilor internaționale în materia drepturilor fundamentale la muncă. Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale. nr.4, 2015, p.64-79.
9. Perianu O.-D. Ideea abordării internaționale a problematicii muncii și crearea Organizației Internaționale a Muncii // [on-line] <http://proceedings.univ-danubius.ro/index.php/eirp/article/viewFile/920/840> (accesat pe 25.07.2015)
10. Platon L. Garanțiile realizării dreptului fundamental la muncă în Republica Moldova. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2008. 150 p.

11. Popescu A. Drept internațional și european al muncii. București: Editura ALL BECK, 2008.866 p.
12. Romandas N., Boișteanu E. Dreptul colectiv și individual al muncii. Chișinău, 2003. 173 p.
13. Romandas N., Boișteanu E. Dreptul muncii. Chișinău, 2007. 404 p.
14. Voiculescu N. Drept comunitar al muncii. București, 2009. 588 p.
15. Zanobetti A. Diritto internazionale del lavoro. Milano, 2011. 328 p.
16. Лютов Н. Л., Морозов П. Е. Международное трудовое право. Москва, 2011. 109 с.
17. [on-line] <http://www.ilo.org> - pagina web a Organizației Internaționale a Muncii

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Protecția drepturilor deținuților
Codul unității de curs în programul de studii: S.02.A.115
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul 1, semestrul II
<p>Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.</p> <p>Drepturile omului sunt drepturi inerente și inalienabile ale fiecărei persoane, care definesc condiția umană într-o societate civilizată. conceptul de drepturi ale omului desemnează, mai întâi, drepturi subiective ale omului, de o anumită factură, care definesc poziția acestuia în raport cu puterea publică, dar el devine o veritabilă instituție juridică, un ansamblu de norme juridice interne și internaționale care au ca obiect de reglementare promovarea și garantarea drepturilor și libertăților omului, apărarea acestuia împotriva abuzurilor statelor și a pericolelor de orice natură.</p> <p>În complexul ramurilor de drept ce reglementează influența asupra criminalității, un rol important îi revine și legislației execuțional-penale, care și-a schimbat esențial caracteristicile în noile condiții de dezvoltare a statului: obiectul, metoda, scopul și sarcinile, baza normativă și mecanismul de realizare. În cadrul cursului de Protecția drepturilor deținuților se studiază normele juridice ce reglementează drepturile acestora în cadrul executării pedepselor penale, măsurilor preventive și a măsurilor de siguranță, precum și modul și condițiile de aplicare față de condamnați a mijloacelor de corijare, condițiile de liberare de la executarea pedepsei și acordarea ajutorului persoanelor eliberate din locurile de detenție.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, teoriile și metodele de bază ale științelor juridice în activitatea profesională.</p> <p>CP2. Interpretarea și aplicarea principiilor fundamentale ale dreptului în activitatea profesională în instituții publice și / sau private.</p> <p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor de ordin practic, prin tehnici și instrumente specifice domeniul juridic, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p> <p>CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.</p> <p>CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.</p>
<p>Finalități de studii realizate la finele unității de curs.</p> <p>La finele programului de master, absolventul va fi capabil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să definească noțiunile statutului juridic al condamnatului, regimului penitenciar; - să argumenteze necesitatea izolării diferitor categorii de condamnați în dependență de anumite criterii; - să determine și să evidențieze asemănările și deosebirile dintre regimurile penitenciare în diferite tipuri de instituții penitenciare; - să creeze diferite situații practice în baza cunoștințelor acumulate și să poată argumenta soluțiile propuse; - să propună noi opinii în domeniul protecției drepturilor deținuților și să formuleze idei de perfecționare a sistemului de executare a pedepselor, măsurilor de siguranță și a măsurilor preventive
<p>Pre-rechizite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea temeinică și operarea cu terminologia juridică; - utilizarea adecvată a conceptelor, teoriilor, paradigmatelor și metodologiilor din domeniul juridic; - aplicarea tehnicilor și instrumentelor specifice domeniului științelor juridice; - capacitatea de interpretare a normelor juridice, a principiilor dreptului și a actelor de aplicare a dreptului; - cunoașterea principalelor concepte și instituții ale dreptului privat, dreptului public, dreptului procesual penal și dreptului procesual civil; - calificarea corectă a situațiilor conform legislației naționale; - realizarea sarcinilor profesionale în mod eficient, responsabil și în conformitate cu regulile deontologice specifice; - aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă (cu elemente de interdisciplinaritate); - utilizarea eficientă a resurselor de comunicare, a surselor de informare și de formare profesională asistată, atât în limba română, cât și într-o limbă de circulație internațională.
<p style="text-align: center;">Teme de bază:</p> <p>Statutul juridic al condamnaților.</p> <p>Sistemul instituțiilor și organelor de stat, care execută hotărârile cu caracter penal.</p> <p>Clasificarea condamnaților la privațiunea de libertate și repartizarea lor în instituțiile penitenciare.</p> <p>Reglementarea juridică a regimului în instituțiile penitenciare.</p> <p>Reglementarea juridică a muncii condamnaților la pedeapsa închisorii.</p>

<p>Reglementarea juridică a muncii educative cu condamnării, instruirii generale și profesionale a condamnaților. Asigurarea condițiilor materiale și de trai și asigurarea medicală în penitenciare. Modul și condițiile executării pedepsei în centrele de detenție pentru minori și tineri. Modul și condițiile de executare a detențiunii pe viață. Reglementarea juridică a liberării de la executarea pedepsei și stingerea executării pedepsei. Adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție. Modul și condițiile de executare a măsurilor preventive.</p>
<p>Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, problematizarea, studiul de caz, metoda comentariului de text, învățarea prin descoperire, brainstorming-ul, etc.</p>
<p>Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, analiza studiilor de caz, prezentarea referatelor, lucrări de control, portofolii, rezolvarea spetelor, bilete de examinare, etc.</p>
<p style="text-align: center;">Bibliografie selectivă:</p> <p>Obligatorie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443 din 24.12.2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 214-220 din 05.11.2010. 2. Legea RM cu privire la sistemul administrației penitenciare nr.300 din 21.12.2017. 3. Statutul executării pedepsei de către condamnați din 26.05.2006. 4. Vladislav Manea. Drept execuțional penal. Chișinău, 2014. 5. Simion CARP. Dreptul execuțional penal. Ch., 2010. 6. Н.А.Белый. Пенитенциарное право Республики Молдова. Кишинев, 2001. 7. М.Лашку, Н.Яворский. Пенитенциарное право. Учебно-наглядное пособие. Кишинэу, 2002. <p>Suplimentară:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Simion CARP. Dreptul execuțional penal. Ch., 2010 2. P. Zidaru. Drept execuțional penal. București, ALL BECK, 2001. 3. M.Lașcu, S. Mantaluța. Drept execuțional-penal. Chișinău, 2003. 4. Octavian Pop. Executarea pedepsei privative de libertate, Chișinău, 2004. 5. Уголовно-исполнительное право. Учебник под ред. Иванова В.Д., Москва, Издательство приор, 2000. 6. Уголовно-исполнительное право России. Теория, законодательство, международные стандарты, отечественная практика. Под ред. пр. Зубкова А.И. Издательство НОРМА, М, 2002. 7. Уголовно-исполнительное право России. Учебное пособие. Под ред. О.Г.перминова. М., Юрид. Лит., 2001.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS
<i>Protecția drepturilor omului împotriva tratamentelor inumane și degradante</i>
Codul unității de curs în programul de studii: S.02.A.116
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul 1, semestrul II
<p>Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.</p> <p>Tortura, tratamentul inuman sau degradant constituie un fenomen alarmant al contemporaneității ce afectează flagrant drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Acest fenomen a existat pe parcursul tuturor perioadelor istorice: atât în timpul conflictelor militare, cât și pe timp de pace, constituind modalitatea de obținere a informației, a recunoașterii vinovăției, etc. Dezrădăcinarea fenomenului dat a determinat necesitatea elaborării unor politici internaționale și naționale de prevenire, combatere și sancționare a torturii, tratamentului inuman sau degradant.</p> <p>Unitatea de curs are ca obiect de studiu analiza instrumentelor juridice de protecție a drepturilor omului împotriva torturii și relexor tratamente.</p> <p>Cursul propus se axează pe studierea legislației naționale și internaționale în domeniu, precum și pe analiza hotărârilor CtEDO pronunțate împotriva Republicii Moldova privind tortura, tratamentele inumane și degradante în diferite instituții.</p> <p>Cunoștințele obținute în procesul de studiere le va permite studenților să dea o apreciere juridică situației concrete, iar în baza abordărilor conceptuale să elaboreze și să argumenteze punctul său de vedere asupra problemelor existente în domeniu.</p> <p>Concepută ca un ansamblu de cunoștințe, deprinderi, competențe, unitatea de curs Protecția drepturilor omului împotriva tratamentelor inumane și degradante trebuie să asigure pregătirea temeinică pentru orice specialist în domeniul dreptului, precum și pentru cei care se vor lansa în viața politică, socială, sau economică a statului Republica Moldova..</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.</p> <p>CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.</p> <p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda.</p> <p>CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale.</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p>

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.
 CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.
 CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs.

La finele programului de master, absolventul va fi capabil:

- să analizeze legislația în vigoare în materia protecției drepturilor omului împotriva torturii, tratamentului inuman sau degradant;
- să determine natura juridică a torturii, tratamentului inuman sau degradant;
- să evidențieze modalitățile faptice ale actelor de tortură, tratament inuman sau degradant prin raportare la jurisprudența CtEDO și la practica judiciară națională;
- să analizeze activitatea organizațiilor naționale și internaționale competente de protecția drepturilor omului;
- să evidențieze lacunele existente în legislația Republicii Moldova în materia protecției drepturilor omului împotriva torturii, tratamentului inuman sau degradant și să propună inițiative de modificare a acestora;
- să aplice cunoștințele obținute în cadrul altor unități de curs;
- să perceapă direcțiile de armonizare a legislației Republicii Moldova cu normele internaționale în domeniu;
- să dezvolte competențele obținute în urma audierii cursului Protecția drepturilor omului împotriva tratamentelor inumane și degradante în cadrul studiilor la ciclul III, studii superioare de doctorat.

Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (principiu, izvor de drept, infracțiune, sancțiune, ș.a.) studiate în cadrul unităților de curs: teoria generală a dreptului, drept penal, etc.

Teme de bază:

- 1. Abordări generale privind conceptul de tortură, tratament inuman sau degradant.**
  - Noțiunea de tortură, tratament inuman sau degradant.
  - Evoluția incriminării torturii, tratamentului inuman sau degradant.
- 2. Analiza legislației privind protecția drepturilor omului împotriva torturii, tratamentelor inumane și degradante.**
  - Actele internaționale privind protecția drepturilor omului împotriva torturii, tratamentelor inumane și degradante.
  - Actele naționale privind protecția drepturilor omului împotriva torturii, tratamentelor inumane și degradante.
- 3. Analiza juridico-penală a infracțiunii de tortură, tratament inuman sau degradant**
  - Elementele obiective ale infracțiunii de tortură, tratament inuman sau degradant.
  - Elementele subiective ale infracțiunii de tortură, tratament inuman sau degradant.
  - Elementele circumstanțiale agravante ale infracțiunii de tortură, tratament inuman sau degradant.
- 4. Analiza hotărârilor CtEDO pronunțate împotriva Republicii Moldova privind tratamentele inumane și degradante în diferite instituții.**
- 5. Instituțiile de protecție a drepturilor omului împotriva torturii, tratamentelor inumane și degradante.**
  - Sarcinile și atribuțiile instituțiilor internaționale de protecție a drepturilor omului împotriva torturii, tratamentelor inumane și degradante.
  - Sarcinile și atribuțiile instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului împotriva torturii, tratamentelor inumane și degradante.
- 6. Prevenirea torturii și a relexor tratamentelor în penitenciare.**
  - Caracteristica generală a situației din penitenciarele din RM.
    - Suprapopularea sistemului penitenciar.
    - Asistența medicală în sistemul penitenciar.
    - Violența față de deținuți.
  - Femeile în detenție.
  - Respectarea altor standarde în sistemul penitenciar.
  - Analiza Strategiei de dezvoltare a sistemului penitenciar 2016-2020 (H.G. 1462/2016)
- 7. Prevenirea torturii și a relexor tratamentelor în instituțiile de detenție preventivă.**
  - Analiza Planului de acțiuni privind reducerea relexor tratamentelor la poliție (Hotărârea Guvernului nr.748 din 2017)
- 8. Prevenirea și combaterea torturii în instituțiile rezidențiale și neuropsihiatrice**
  - Investigarea maltratărilor în instituțiile psihiatrice.
  - Intervențiile medicale și tratamentul medical forțat în instituțiile psihiatrice.
  - Situația în internatele psihoneurologice.
- 9. Tortura în regiunea transnistreană**
  - Investigarea torturii, tratamentelor inumane și degradante în diferite instituții.
  - Condițiile de detenție și asistența medicală.

Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, problematizarea, studiul de caz, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă și finală, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor.

Bibliografie selectivă:

1. Convenția Europeană pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor ori Tratamentelor Inumane sau Degradante, adoptată la Strasbourg la 26 noiembrie 1987, în vigoare din 01.02.1989. Ratificată de Republica Moldova la 02.11.1997, în vigoare din 01.02.1998. <http://www.cpt.coe.int/lang/rom/rom-convention.pdf>

2. Convenția ONU împotriva Torturii și altor Pedepse ori Tratamente cu Cruzime, Inumane sau Degradante. Adoptată la 10 decembrie 1984, în vigoare din 26.06.1987, pentru Republica Moldova în vigoare din 28.12.1995. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte. Vol.I. Chișinău: Moldpres, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998.
  3. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova la 24.07.1997. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte. Vol.1. Chișinău: Moldpres, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998.
  4. Declarația Națiunilor Unite privind protecția tuturor persoanelor contra torturii și altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante, adoptată de Adunarea Generală la 9 decembrie 1975. http://www.memoria.md/ro/faq_cadru_legal
  5. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată la New-York la 10.12.1948. Ratificată de Republica Moldova la 28.07.1990. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte. Vol.1. Chișinău: Moldpres, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998.
  6. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1, 18 august 1994.
  7. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat la 18.04.2002// Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.128-129, 2002.
  8. Codul civil al Republicii Moldova Nr.1107-XV din 6 iunie 2002 // Monitorul Oficial Nr.82-86 din 22.06.2003 (în vigoare din 12.06.2003).
  9. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la unele chestiuni ce țin de aplicarea de către instanțele judecătorești a prevederilor articolului 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturile Omului și a Libertăților Fundamentale
  10. Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr. 52/2014, în scopul protecției persoanelor împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.
  11. Legea nr. 164 din 31 iulie 2015 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului.
  12. Legea cu privire la sistemul penitenciar, nr.1036 din 17.12.1996. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.15, republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185.
  13. Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, nr.320 din 27.12.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.42-47.
  14. Bârsan C. Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comentariu pe articole. Ediția a II-a. București: C.H. Beck, 2010.
  15. Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol.I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015.
  16. Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol.II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015.
  17. Buza N. Tratamente inumane: aspecte teoretice și practice: Monografie. Chișinău: CEP USM, 2013.
  18. Combaterea relelor tratamente și a impunității: Drepturile deținuților și obligațiile funcționarilor organelor de drept: 11 întrebări și răspunsuri / Erik Svanidze; Proiectul Consiliului Europei „Susținerea reformei justiției penale în Republica Moldova”. Ed. a 2-a, Chișinău: S. n., F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2017.
- Ursu D. Tortura, tratamentul inuman sau degradant: aspecte de drept penal material. Monografie. Chișinău: Tipografia Centrală, 2017.

Anul II, semestrul 3

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Protecția drepturilor consumatorilor
Codul unității de curs în programul de studii: F.03.O.017
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul 2, semestrul III
<p>Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.</p> <p>Protecția consumatorului face obiectul unei reglementări juridice specifice având în vedere vulnerabilitatea acestor verigi economice, faptul că de-a lungul anilor tehnicile de producție și de comerț au ajuns să dezechilibreze raporturile dintre producători și beneficiari (consumatori) în detrimentul acestora din urmă, astfel că această situație a produs o reacție în favoarea lor.</p> <p>Calitatea de consumator aparține tuturor cetățenilor, iar drepturile cetățeanului în calitate de consumator, sunt drepturi ale omului. Importanța ce trebuie acordată consumatorului derivă din consecințele pe care lipsa ei le-ar putea avea asupra ființei umane, deoarece înșelarea consumatorului de către producător sau comerciant aduce prejudicii demnității omului.</p> <p>Prevederile referitoare la protecția consumatorului, ca mijloace preventive, sunt adesea încălcate. În consecință, consumatorii suferă prejudicii, care impun repararea lor, prin apelarea la mijloace represive, prin tragerea la răspundere a celor culpabili.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP1 Operarea cu noțiunile, conceptele, teoriile și metodele de bază ale științelor juridice în activitatea profesională.   CP3 Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor de ordin practic, prin tehnici și instrumente specifice domeniului juridic, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.   CP5 Identificarea lacunelor și contradicțiilor legislative în scopul formulării propunerilor de perfecționare a cadrului normativ existent   CP6 Aplicarea reglementărilor naționale și internaționale în activitatea profesională</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p> <p>CT2 Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.</p>
<p>Finalități de studii realizate la finele unității de curs.</p> <p>La finele programului de master, absolventul va fi capabil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Să determine importanța protecției drepturilor consumatorului. - Să determine importanța studiului protecției juridice a dreptului consumatorului. - Să identifice originea regulilor juridice privind protecția drepturilor consumatorului - Să analizeze situația actuală a reglementării juridice a drepturilor consumatorului. - Să definească principiile fundamentale în domeniul protecției consumatorului. - Să interpreteze normele juridice privind protecția drepturilor consumatorului. - Să determine conținutul normelor juridice privind protecția drepturilor consumatorului. - Să aplice metode de analiză, sinteză și gândire logică la dezbaterile unor probleme de drept. - Să clasifice normele juridice privind protecția drepturilor consumatorului. - Să compare soluțiile practice cu cele doctrinare în domeniul protecției drepturilor consumatorului. - Să ia decizii în situații contradictorii de drept. - Să argumenteze rolul normelor juridice privind protecția drepturilor consumatorului. - Să elaboreze comentarii asupra reglementărilor privind protecția drepturilor consumatorului. - Să elaboreze proiecte de cercetare științifică în domeniul protecției drepturilor consumatorului.
<p>Pre-rechizite: Studentul trebuie să cunoască conceptele de bază (drept de proprietate, drept de proprietate privată, raport juridic, contract, obligație) studiate în cadrul unităților de curs: Teoria generală a dreptului, Drept civil, Teoria generală a obligațiilor, Drept administrativ.</p>
<p style="text-align: center;">Teme de bază:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Politica națională de protecție a drepturilor consumatorului 2. Noțiunea de consumator. Relația consumator – agent economic 3. Protecția vieții, sănătății, eredității și securității consumatorului 4. Protecția intereselor economice ale consumatorului 5. Prevederi specifice privind prestarea serviciilor 6. Obligația de informare și de consiliere 7. Cadrul instituțional de protecție a drepturilor consumatorului 8. Răspunderea pentru încălcarea legislației consumeriste
<p>Strategii de predare – învățare: discuții, prelegerea, explicația, conversația, problematizarea, studiul de caz, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.</p>
<p>Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.</p>
Bibliografie selectivă:

1. Apan R.D., *Creditul destinat consumului. Protecția intereselor economice ale consumatorilor*, Editura Sfera Juridică, Cluj, 2004;
2. Baias F. A., Chelaru E., Constantinovici R., Macovei I., *Noul Cod Civil. Comentariu pe articole*, Editia 1, Editura C.H.Beck, 2012;
3. Enache C. D., *Clauzele abuzive în contractele încheiate între profesioniști și consumatori*, Editura Hamangiu, București 2012;
4. Deleanu I., *Părțile și terții. Relativitatea și opozabilitatea efectelor juridice*, Editura Rosetti, București, 2002;
5. Gheorghe A. N., Spasici C., Arjoca D. S., *Dreptul consumației*, Editura Hamangiu, București, 2012;
6. Goicovici J., *Dicționar de dreptul consumului*, Editura C.H. Beck, București 2010;
7. Goicovici J., *Dreptul consumației, Sfera juridică, Cluj-Napoca*, 2006;
8. Goicovici J., *Formarea progresivă a contractului*, Editura Wolters Kluwer, București, 2009;
9. Pistol G., *Protecția consumatorului*. București, Editura All, 2008;
10. Stoica L. C., *Împrumutul, comodatul și creditul bancar. Practică judiciară*, Editura Hamangiu 2010;
11. Tudoriu F., Popârțac C.A., *Drepturile consumatorului o provocare pentru afaceri*, Editura Universul Juridic, București 2013

FIȘA UNITĂȚII DE CURS

Justiția juvenilă

Codul unității de curs în programul de studii: F. 03 O. 018.

Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421 Drept

Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale

Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept

Număr de credite ECTS: 4

Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul II, semestrul III

Titularul unității de curs: Vitalie Rusu, conf.univ., dr.

Descrierea succintă a corelării/integrării unității de curs cu/în programul de studii.

În societatea contemporană, delincvența juvenilă, datorită tendințelor de creștere continuă constituie o preocupare nu numai pentru fiecare țară în parte, dar și pentru organizațiile internaționale, problemele legate de criminalitatea juvenilă pe plan mondial fiind obiect de studiu pentru, specialiști în materie de educație și asistență socială, dar și pentru cei din domeniul dreptului, criminologiei, sociologiei, psihologiei etc. În perioada actuală, legislația procesual penală, a înregistrat modificări în repetate rânduri, modificări ce se înscriu în preocuparea pentru elaborarea unei noi legislații, care să constituie cadrul legal al apărării valorilor sociale. Elaborarea unei noi reglementări procesual penale presupune mai întâi o selectare a valorilor sociale, o ierarhizare a acestora în acord cu modificările survenite în viața economică, socială, politică din țara noastră. În această evaluare, mai întâi, legiuitorul trebuie să aprecieze în ce măsură actuala legislație procesual penală este satisfăcătoare față de cerințele societății actuale de tranziție și dacă este în acord cu prevederile noii Constituții și standardele fixate în documentele adoptate de diferite organisme internaționale. În urma acestei analize se poate constata că, unele valori sociale, neprotejate până acum, se impun a fi ocrotite prin intervenția legii procesual-penale, iar alte valori și-au pierdut din importanța lor socială, urmând a fi protejate prin alte mijloace, protecția procesual-penală fiind justificată numai acolo unde alte mijloace juridice sau nejuridice, nu ar fi eficiente. Modificările legislative vizează și o reevaluare a principiilor, regulilor de bază în legislația procesual penală, ceea ce presupune o nouă abordare a complexului principiilor fundamentale proprii acestor ramuri de drept. Această nouă abordare, s-a făcut simțită chiar de la adoptarea în anul 2003 a Codului de procedură penală al Republicii Moldova prin cuprinderea unor prevederi de principiu. Or, avându-se în vedere legătura indisolubilă dintre dreptul penal substanțial și dreptul procesual penal, acesta din urmă nefiind altceva decât dreptul substanțial în materie, se impune permanent corelarea normelor procesual penale cu cele penale. Corespunzător, pe plan procesual penal, au fost adoptate noi reglementări privind garantarea libertății persoanei, respectarea demnității umane, garantarea dreptului de apărare, folosirea mai judicioasă a măsurilor preventive, etc. În contextul actual de reșezare, reevaluare a valorilor sociale ocrotite prin lege, considerăm că problematicii minorului trebuie să i se acorde o importanță deosebită, determinată în primul rând de rolul tinerei generații în viitorul unei națiuni, dar și de gravitatea pe care o prezintă delincvența juvenilă.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:

Competențe profesionale:

CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia justiției penale, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.

CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului justiției în activitatea practică și de cercetare.

CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor delincvenților minori, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.

CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în domeniul justiției juvenile, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.

Competențe transversale:

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs:

La finele programului de master, absolventul va fi capabil:

- să aplice cunoștințele obținute în cadrul unităților de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul justiției în cauzele cu minori, aplicând metoda studiului de caz;

- să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor

copilului, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor de *lege ferenda*;
- să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de deciziilor motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul justiției juvenile;
- să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor copiilor antrenați în sfera justiției penale.

Competențe prealabile: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (principiu, justiție, funcție procesual-penală, acuzare, apărare, jurisdicție, apărarea drepturilor, drept material, drept procedural ș.a.) studiate în cadrul unităților de curs: drept penal, drept procesual penal, protecția juridică a drepturilor omului, drept constituțional etc.

Teme de bază:

1. Noțiuni introductive privind justiția juvenilă și delincvența juvenilă.
2. Instrumente internaționale în domeniul justiției juvenile.
3. Instrumente naționale referitoare la delincvența juvenilă.
4. Probatoriul în cauzele penale cu minori.
5. Pornirea și efectuarea urmăririi penale în cauzele cu făptuitori minori.
6. Ancheta socială.
7. Audierea minorilor în procesul penal.
8. Reținerea minorilor.
9. Aplicarea măsurilor preventive în privința minorilor.
10. Examinarea cauzelor cu privire la minori în instanța de judecată.
11. Răspunderea penală a minorilor în Republica Moldova și în alte state.
12. Medierea penală.
13. Asistența juridică în cauzele cu minori.

Importanța și necesitatea implicării comunității în prevenirea și tratamentul delincvenței juvenile..

Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă și finală, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor.

Bibliografie selectivă:

1. Ansamblul Regulilor Minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrația justiției pentru minori (Regulile de la Beijing), adoptate prin Rezoluția Adunării Generale a ONU nr.40/33 din 29 noiembrie 1985. În: Culegere de acte normative naționale și internaționale în domeniul dreptului penal. IRP. Chișinău, Ed. Cartea Juridică, Vol. I, 2007.
2. Convenția Internațională cu privire la drepturile copilului. Adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 44/45 din 20.11.1989. Semnată la New York, 20 noiembrie 1989, ratificată de Republica Moldova în 1993. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte. Chișinău, Vol. I, 1998.
3. Recomandarea REC (2003) 20 a Comitetului de Miniștri al CE către statele membre cu privire la noile modalități de tratare a delincvenței juvenile și rolul justiției juvenile din 24 septembrie 2003.
4. Codul penal al Republicii Moldova: Legea Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002. // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.128-129/2002. În vigoare din 12 iunie 2003.
5. Codul de procedură penală al Republicii Moldova: Legea Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003. // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.104-110/2003. În vigoare din 12 iunie 2003.
6. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 22.11.2004, nr. 39 - Cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii // Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr. 7.
7. Brezeanu O. Minorul și legea penală. Ed. ALL BECK. București, 1998.
8. Brutaru V. Tratatul penal al minorului. Ed. Hamangiu. București, 2012.
9. Crișu A. Tratatul infractorului minor în dreptul penal și dreptul procesual penal român. Aspecte de drept comparat. Ed. Tipo-Actis. București, 2010.
10. Dolea I., Roman D. Proceduri prietenoase aplicate copiilor aflați în contact cu poliția. Ghid pentru polițiști. IRP. Chișinău, 2011.
11. Juvenile's contact with the criminal system in Australia. Kelly Richards. Australian Government. Australian Institute of Criminology. <http://www.aic.gov.au/documents/E/F/O/%7BEF09BB44-FC3D-41BD-81CD-808DE9D0DF99%7Dmr07.pdf>. (accesat pe 11.03.2022).
12. Juvenile Justice in Germany. Frieder Dunkel. <http://www.rsf.uni-greifswald.de/fileadmin/mediapool/lehrstuehle/duenkeln/JuvenileJustice.pdf>. (accesat pe 11.03.2022).
13. Pop O., Rusu V. Minorul și justiția penală. Ed. PONTOS. Chișinău, 2006.
14. Rusu V., Pop O. Urmărirea penală în cauzele cu minori. Ed. PONTOS. Chișinău, 2008.
15. Rusu V., Pop O. Examinarea cauzelor cu privire la minori în instanța de judecată. Ed. PONTOS. Chișinău, 2009.
16. Rusu V., Țurcan A. Ghidul avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat copiilor victime și martori în procesul penal. CNAJGS. Chișinău, 2015.
17. Stamatîn Șt., Gheorghieș A. Particularitățile aplicării măsurilor preventive în privința minorilor. Material didactico-științific. Chișinău, 2013.
18. Walgrave L. Droit penal europeen des mineurs. Ed. Dalooz. Paris, 2007.
19. Мелешко Н. П. Ювенальная юстиция в Российской Федерации. Криминологические проблемы развития. Юридический Центр Пресс. СПб, 2006.
20. Ювенология и ювенальная политика в XXI веке. Опыт комплексного междисциплинарного исследования. / Под редакцией Е. Г. Слуцкого. Юридический Центр Пресс, СПб, 2004.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Protecția drepturilor omului în domeniul audiovizualului
Codul unității de curs în programul de studii: S.03.O.119
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul 2, semestrul III
<p>Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.</p> <p>Unitatea de curs „Protecția drepturilor omului în domeniul audiovizualului” studiază aspectele legale implicate de utilizarea pe scară largă a principiilor de bază ale reglementării libertății de exprimare, informației și presei; limitele circulației informației, confidențialitatea acesteia; normele, instituțiile și practica judiciară în domeniul activității mass-media din Republica Moldova.</p> <p>Cunoașterea reglementărilor în domeniu, a mecanismului aplicării acestora în mass-media, particularităților, procedurii, tendințelor și, în cele din urmă, a propriilor drepturi și obligații de înlesnește activitatea profesională a colaboratorilor organelor de ocrotire a normelor de drept și a colaboratorilor mass-media. Cunoașterea reglementărilor în domeniul mass-media contribuie la prevenirea încălcărilor legislației în vigoare, evitându-se prejudiciile care pot și aduse atât juriștilor, jurnaliștilor și redacțiilor, protagoniștilor articolelor și reportajelor, cât și miilor de cititori, radioascultători și telespectatori. Un rol important, în domeniul legislației mass-media, îl are practica juridică națională și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în domeniu.</p> <p>Drepturile atribuite ființei umane ca persoană fac parte din categoria drepturilor individuale. Acestea includ dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, libertatea individuală și siguranța persoanei, dreptul la apărare, dreptul la libera circulație, dreptul la viața intimă, familială și privată, inviolabilitatea domiciliului, libertatea conștiinței, libertatea opiniei și exprimării.</p> <p>Drepturile fundamentale sînt asigurate prin acțiuni practice și procedee juridice eficiente. În acest context, apare problema garanțiilor drepturilor fundamentale, ceea ce presupune sancționarea încălcării acestora.</p> <p>În acest context, unitatea dată de curs reprezintă o echilibrare a planurilor și programelor de învățământ, pentru obținerea unor rezultate pozitive și utile zilei de azi, precum și a tendințelor dezvoltării politico-social-economice.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională</p> <p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale.</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p> <p>CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.</p> <p>CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.</p> <p>CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.</p>
<p>Finalități de studii realizate la finele unității de curs.</p> <p>La finele programului de master, absolventul va fi capabil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să determine conceptele, principiile, sarcinile, scopurile și esența protecției drepturilor omului în domeniul audiovizualului; - să identifice elementele distinctive ale categoriilor juridice fundamentale din domeniul mass-media (defăimarea; mass-media scrise, electronice și audiovizuale; accesul la informație ș.a.); - să explice esența și importanța libertății de exprimare și a limitelor acesteia; - să identifice trăsăturile distinctive și principiile creației legislative în domeniu. - să se familiarizeze cu baza juridico-normativă națională și internațională ce reglementează drepturile omului în domeniul audiovizualului.
<p>Pre-rechizite: Studentul trebuie să ...</p> <ul style="list-style-type: none"> - distingă subiecții dreptului mass-media și esența normelor juridice ce le reglementează. - identifice noțiunile, conceptele și categoriile științifice de bază din domeniul protecției drepturilor omului; - justifice calitățile și capacitățile profesionale în domeniile creației legislative și aplicării dreptului în domeniul protecției drepturilor omului. - aprecieze corect diversele situații în baza cunoștințelor din domeniul drepturilor omului. - evalueze locul și rolul protecției drepturilor omului din perspectiva propriei specialități
<p style="text-align: center;">Teme de bază:</p> <p>Considerații generale privind dreptul informațional: Constituirea dreptului informațional. Obiectul de studiu și reglementarea juridică a dreptului mass-media. Politicile editoriale ale mass-media. Aspecte de drept penal în activitatea mass-media</p> <p>Libertatea de exprimare și limitele acesteia: Libertatea de exprimare în lumina CEDO. Instrumentele juridice de protecție a libertății de exprimare. Curtea Europeană a Drepturilor Omului și rolul acesteia în reglementarea litigiilor privind libertatea de exprimare. Cenzura și împiedicarea activității mijloacelor de informare în mass-media. Libertatea de exprimare în societatea democratică.</p> <p>Problematica defăimării persoanei în Republica Moldova: Veridicitatea informației răspândite. Responsabilitatea în cazul răspândirii informației neveridice. Lezarea onoarei și demnității: noțiuni fundamentale. Dreptul la reputație.</p>

Răspunderea juridică pentru defăimarea persoanei.

Mecanisme de protecție juridică a dreptului de acces la informație: Reglementarea juridică a dreptului la informație. Rolul și importanța mass-media în realizarea și garantarea dreptului la informație. Dreptul de acces la informație. Apărarea dreptului de acces la informație în Republica Moldova

Inviolabilitatea vieții private: Conceptul dreptului la inviolabilitatea vieții private. Protecția juridică a dreptului la inviolabilitatea vieții private. Protecția vieții private în mass-media. Datele cu caracter personal – obiect specific de protecție.

Securitatea informațională a societății și a personalității: Protecția societății prin limitarea conținutului informației în mass-media. Securitatea sistemului informatic. Accesul la informație și protecția informațiilor clasificate. Protecția statului și a economiei: secretul de stat, secretul comercial. Apărarea intereselor justiției.

Reglementarea juridică a publicității: Noțiunea de publicitate. Reglementarea juridică a publicității. Tipurile publicității. Limitele și interdicțiile privind publicitatea. Drepturile și obligațiile mass-media în domeniul publicității. Autorități de reglementare. Răspunderea pentru încălcarea legislației privind publicitatea.

Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, problematizarea, studiul de caz, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: evaluare curentă și finală, rezolvarea spețelor, etc.

Bibliografie selectivă:

Acte normative:

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 10 decembrie 1948..
2. Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale din 16.12.1966 internațional cu privire la drepturile civile și politice;
3. Convenția (europeană) pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
4. Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontieră;
5. Convenția internațională cu privire la drepturile copilului;
6. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994 (M.O. nr.1 din 12.08.1994);
7. Legea privind accesul la informație nr. 982 din 11 mai 2000;
8. Legea cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat nr.467 din 21 noiembrie 2003;
9. Legea cu privire la protecția datelor cu caracter personal nr. 17 din 15.02.2007

Manuale, articole:

1. Balle, F.. Larousse Dicționar de media. București: Univers Enciclopedic, 2005.
2. Bertrand, C-J.. O introducere în presa scrisă și vorbită. Iași: Polirom, 2001.
3. Bougnoux, D.. Introducere în științele comunicării. Iași: Polirom, 2000.
4. Coman, M.. Introducere în sistemul mass-media. Iași: Polirom, 2004
5. Cucereanu D. Ghid juridic în problemele mass-media. - Chișinău: Centrul de Drept al Avocaților, 2003
6. Ghid (Vade-mecum) al Convenției Europene pentru Drepturile Omului/Dir. pentru Drepturile Omului a Consiliului Europei. Chișinău: S.n., 2002
7. Gross, P.. Mass-media și democrația în țările Europei de Est. Iași: Polirom, 2004
8. Guzun M, Vacarciuc E, Lescu M, ș.a. Acte normative: concordanța cu Legea privind accesul la informație, Chișinău, 2007, Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”
9. Jofa C. Protecția drepturilor omului. Iași: Polirom, 1995
10. Jurisprudența europeană privind libertatea de exprimare. Aspecte privind hotărârile CEDO. - București, 2019
11. Kilkelly U, Dreptul la respectarea vieții private și de familie, Editat în Republica Moldova, 2003. on-line: <http://www.humanrights.coe.int/aware/GB/publi/materials/1030.pdf>
12. Libertățile mass-media în Republica Moldova, Chișinău, ed. Princeps, 2000
13. Macovei M. Libertatea de exprimare. - Consiliul Europei, 2001
14. Mass-media în Republica Moldova: constatări, evaluări, tendințe: raport anual – 2001. Chișinău: Universul, 2002
15. Patriciu V., Pietroșanu-Ene M, Bica I., Cristea C. Securitatea informatică în UNIX și INTERNET, Editura Tehnică, 1998
16. Patriciu V., Pietroșanu-Ene M., Bica I., Priescu J. Semnături electronice și securitate informatică. Aspecte criptografice, tehnice, juridice și de standardizare, Editura BIC ALL, 2006.
17. Poalelungi M., Sîrcu D., Dorul O., Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu asupra hotărârilor Curții Europene a drepturilor omului versus Republica Moldova. Concluzii și recomandări.Inst. Năș. Al Justiției. Chișinău: Bons Officec, 2018
18. Pivariu C., Lumea secretelor. – Brașov: Editura Pastel, 2005
19. Stepanov G. Protecția vieții private în mass-media: abordări deontologice, Chișinău, 2015
20. Vasilescu A., Rachieru D., Vasile I., Filip L., Vasilescu E. Ghid de aplicare a recomandărilor europene referitoare la confidențialitatea comunicațiilor, INSCC, decembrie 2005

FIȘA UNITĂȚII DE CURS
Garantarea drepturilor omului în caz de asistență juridico-penală internațională
Codul unității de curs în programul de studii: S.03.O.120
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul II, semestrul 3
<p>Descrierea succintă a corelării/integrării unității de curs cu/în programul de studii.</p> <p>Dezvoltarea fără precedent a relațiilor internaționale în societatea contemporană a fost însoțită de o creștere fără precedent a criminalității internaționale prin proliferarea unor forme ale criminalității organizate pe teritoriul mai multor state. În aceste condiții, a apărut necesitatea cooperării între state pentru predarea sau primirea persoanelor care au săvârșit infracțiuni pe teritoriul unui stat, refugiindu-se apoi în alt stat în vederea evitării urmăririi penale, judecării sau executării pedepsei. Or, în vederea unei juste soluționări a unei cauze cu element de extranietate sunt necesare metode corespunzătoare și legale de cooperare judiciară internațională, unde nu în ultimul rând trebuie să se pună un accent dur pe și respectarea drepturilor omului. Cooperarea și asistența judiciară internațională în materie penală și garantarea drepturilor omului în cadrul ei constituie o provocare de mare actualitate în domeniul dreptului, atât datorită importanței, cât și complexității pe care le implică, cu consecințe pe plan național și internațional. Prin întregul său conținut, cursul are menirea de a contribui la înțelegerea și aplicarea corectă a reglementărilor referitoare la exercitarea și garantarea drepturilor omului în cazul asistenței juridico-penale internaționale. Asistența juridică penală internațională reprezintă un domeniu extrem de important în cadrul cooperării internaționale între statele lumii. Colaborarea penală internațională constă în asistența pe care organele judiciare dintr-un stat o acordă în cursul procesului penal organelor judiciare din statul în care are loc activitatea judiciară și care constă în efectuarea, predarea sau comunicarea unor acte procedurale necesare soluționării acelei cauze, cum ar fi: extrădarea reciprocă a infractorilor refugiați pe teritoriul lor; transferul reciproc de proceduri în materie penală; transferul reciproc al persoanelor condamnate; recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine etc. În contextul integrării europene și tendinței de aliniere la exigențele europene în domeniul dreptului, se impune necesitatea studierii acelor garanții oferite persoanei în cadrul asistenței juridice penale internaționale.</p> <p>Drepturile omului reprezintă principalele condiții care permit fiecărei persoane să-și dezvolte și să aplice cât mai eficient calitățile sale fizice, intelectuale, morale, socioafective și spirituale. Drepturile decurg din aspirația tot mai pronunțată a omului la o viață în care să fie respectată și protejată demnitatea și valoarea fiecărui individ. Problematika drepturilor omului este actuală și complexă în lumea contemporană, fiind frecvent subiectul dezbatelor la nivel național și internațional. Scopul disciplinei este analiza propriu-zisă a legii procesual-penale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, ceea ce contribuie la formarea de specialiști, cu o largă viziune europeană asupra problemelor legalității respectării drepturilor omului în activitatea de asistență juridică penală internațională,</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:</p> <p style="text-align: center;">Competențe profesionale:</p> <p>CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.</p> <p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale.</p> <p style="text-align: center;">Competențe transversale:</p> <p>CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.</p> <p>CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.</p> <p>CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.</p>
<p><i>La finele programului de master, absolventul va fi capabil:</i> La finele cursului studentul trebuie să cunoască principalele forme de asistență juridică penală internațională și să le identifice; să numească sursele de reglementare juridică; să interpreteze prevederile legislative și convenționale de bază în domeniu; să descrie conținutul garanțiilor oferite persoanelor în caz de asistență juridică penală internațională.</p>
<p>Competențe prealabile: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (principiu, izvor de drept, justiție, funcție procesual-penală, acuzare, apărare, jurisdicție, apărarea drepturilor, drept material, drept procedural ș.a.) studiate în cadrul unităților de curs: drept penal, drept procesual penal, protecția juridică a drepturilor omului, drept constituțional etc..</p>
<p style="text-align: center;">Teme de bază:</p> <p>Considerații generale privind cooperarea judiciară internațională în materie penală. Sursele de reglementare ale asistenței juridice penale internaționale. Principiile cooperării judiciare internaționale în materie penală. Formele cooperării judiciare internaționale în materie penală. Extrădarea pasivă. Extrădarea activă. Mandatul european de arestare. Executarea mandatului european de arestare. Emiterea mandatului. Cooperarea organelor de poliție judiciară (INTERPOL, EUROPOL). Comunicarea actelor procedurale și citarea martorilor, experților și a persoanelor urmărite. Efectuarea de comisii rogatorii internaționale. Transferul procedurilor penale. Transferul persoanelor condamnate. Recunoașterea hotărârilor penale ale instanțelor judecătorești străine.</p>
<p>Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, problematizarea, studiul de caz, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.</p>

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.

Bibliografie selectivă:

1. Convenția europeană de extradare din 13.12.57 //Tratate internaționale 1/318, 1998.
2. Declarația universală a drepturilor omului (10.12.1948).
3. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (4.11.1950).
4. Regulile standardelor minimale de tratare a deținuților (1955).
5. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (1966).
6. Convenția împotriva torturilor și a altor forme de comportament și pedepse antiumane, crude sau care înjosesc demnitatea omului (1984).
7. Principiile generale, privitor la independența organelor judecătorești (1985).
8. Declarația principiilor generale ale justiției pentru victimele infracțiunilor și abuzurilor de putere (1985).
9. Regulile standardelor minimale al ONU privitor la efectuarea justiției în privința infractorilor minori (1985).
10. Convenția despre drepturile copilului (1989).
11. Convenția europeană despre colaborarea reciprocă privind asistența juridică internațională în materie penală și protocolul ei (1959).
12. Convenția europeană despre valabilitatea internațională a sentințelor pe cauzele penale (1970).
13. Constituția Republicii Moldova, 29 iulie 1994.
14. Codul de procedură penală a Republicii Moldova. Publicat: 07.06.2003 în: Monitorul Oficial, nr. 104-110 art. 447..
15. Legea cu privire la activitatea operativă și de investigații, nr. 727 din 16.12.1999.
16. Legea cu privire la securitatea de stat a părții vătămate, martorilor și altor persoane, care au colaborat în procesul penal, nr.1458 din 28.01.1998.
17. Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală. nr. 371 din 01.12.2006
18. Abraham P., Derșidan E. Dicționar de termeni juridici uzuali. – București: Național, 2000
19. Anghel I.M. Tratatul internațional și dreptul intern. – București: Lumina Lex, 1999
20. Istrate I. Libertatea persoanei și garanțiile ei procesual-penale. – Craiova, 1984.
21. Manual de drept procesual penal. Partea specială. Vol. II. Dolea I., Vîzdoagă D., Sedlețchi I., Ursu S. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2006.
22. Neagu Ion. Drept procesual penal. Tratat. – București: Global Lex, 2002.
23. Neagu N. Cooperarea judiciară internațională în materie penală. Ed. Universul Juridic. București, 2012.
24. Radu F. R. Cooperare judiciară internațională și europeană în materie penală. Ed. C. H. BECK. București, 2008.
25. Васильев Ю, Институт выдачи преступников (экстрадиции) в современном международном праве. Изд. Современная экономика и право. М., 2003.
26. Сафаров Н. Экстрадиция в международном уголовном праве. Изд. Волтерс Клувер. М., 2005.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS

Protecția drepturilor persoanelor în etate

Codul unității de curs în programul de studii: S.03.A.122

Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421 Drept

Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale

Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept

Număr de credite ECTS: 4

Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul 1

Titularul unității de curs: Ina Odinoakaia, conf.univ., dr

Descrierea succintă a corelării/integrării unității de curs cu/în programul de studii.

Respectarea drepturilor omului este, în mod evident, nu este numai o componentă esențială, ci și condiția *sine qua non* a dezvoltării durabile. În acest context, unitatea de curs *Protecția drepturilor persoanelor în etate*, are menirea de a familiariza studenții cu problemele cu care se confruntă persoanele vârstnice, prezentând o abordare prin prisma drepturilor omului, a provocărilor majore și complexe în menținerea unui nivel adecvat de trai, prezintă o analiză robustă, bazată pe statistici, pentru sporirea capacității și responsabilității persoanelor și instituțiilor, în sarcina cărora este pusă respectarea, protecția și realizarea drepturilor persoanelor vârstnice. Tendințele demografice înregistrate în Moldova cresc importanța recunoașterii drepturilor omului aplicabile persoanelor vârstnice. Unitatea de curs elucidează contextul juridic și de reglementare, pe plan național și internațional, ce susține drepturile și eligibilitatea persoanelor vârstnice și chiar dacă urmează să se țină cont și de alte domenii din programul general de activitate privind drepturile omului în Moldova, acesta este axat pe diagnosticul a trei domenii cruciale pentru securitatea economică a persoanelor vârstnice: dreptul la sănătate, dreptul la muncă și dreptul la securitate socială.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:

Competențe profesionale:

CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.

CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.

CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.

CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de *lege ferenda*.

CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia

drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.

Competențe transversale:

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs.

La finele programului de master, absolventul va fi capabil:

- să aplice cunoștințele obținute pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor omului, aplicând metoda studiului de caz;
- să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor omului, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor de *lege ferenda*;
- să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor omului;
- să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și să aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor omului la situații de fapt.

Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (drepturile omului, drepturi absolute, drepturi relative, principiile aplicate materiei drepturilor omului, tratate internaționale, organizații internaționale, persoane în etate etc.) studiate în cadrul cursurilor: Drept constituțional și instituții politice, Protecția juridică a drepturilor omului, Dreptul muncii, etc.

Teme de bază:

Impactul îmbătrânirii demografice asupra politicilor sociale naționale. Cadrul normativ internațional și național privind protecția drepturilor persoanelor etate. Dreptul la sănătate a persoanelor în etate. Îngrijirea paliativă ca formă de protecție a drepturilor persoanelor în etate. Dreptul la muncă și la un trai decent a persoanelor în etate. Realizarea dreptului la asigurare socială a persoanelor în etate. Asistența socială și serviciile sociale destinate persoanelor vârstnice.

Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.

Bibliografie selectivă:

1. Declarația privind problemele îmbătrânirii din 16.10.1992, adoptată prin Rezoluția AG al ONU 47/5 din 16.10.1992
2. Planul internațional de acțiune privind îmbătrânirea, adoptată prin Rezoluția AG al ONU 37/51 din 1982
3. Principiile Națiunilor Unite pentru persoanele în vârstă, adoptată prin Rezoluția AG al ONU 46/91 din 16.12.1991
4. Martin C., Rodríguez-Pinzón D., Brown B. 2015. Human Rights of Older People: Universal and Regional Perspectives. Ius Gentium: Comparative Perspectives on Law and Justice Series. Dordrecht, Netherlands: Springer Science+Business Media, 2015.
5. Romandaș N., Proca L., Odiokaia Negură I. Dreptul protecției sociale. – Chișinău: Foxtrot, 2011. – 384p. ISBN 978-9975-4180-0-3.
6. Buruiană I. Protecția europeană a drepturilor omului. Chișinău, 2013.
7. Demetrescu R. Drepturile omului de vârstă a III-a. București: IRDO, 1994.
8. Delperée N. Protecția drepturilor și libertăților persoanelor vârstnice. Stroenescu D. (trad.) București: IRDO, 1994.
9. Fontaine R. Psihologia îmbătrânirii. Iași: Polirom, 2008.
10. Ghid pentru dezvoltarea și susținerea organizațiilor pentru persoanele în etate. Chișinău, 2013.
11. Marshall M. Asistența socială pentru bătrâni. București, 1993.
12. Cârnaț T.; Cârnaț M. Protecția juridică a drepturilor omului, Chișinău, 2006.
13. Predescu O.; Vlădoiu N. Drept european și internațional al drepturilor omului: note de curs. București, 2014.
14. Purdă N.; Diaconu N. Protecția juridică a drepturilor omului. Ediția a III-a. București, 2016.
15. Sârcu-Scobială D. Dreptul internațional al drepturilor omului: note de curs. Chișinău, 2009.
16. Sudre F. Droit international et européen des droits de l'homme: 5e édition. Presses Universitaires de France, 2001.
17. The role of Regional Human Rights Mechanisms. European Parliament, 2010.
18. The United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: A Manual for National Human Rights Institutions. UNITED NATIONS, 2013

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Protecția drepturilor persoanelor cu HIV/SIDA
Codul unității de curs în programul de studii: S.03.A.121
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul 1
Titularul unității de curs: Ina Odinoakaia, conf.univ., dr
Descrierea succintă a corelării/integrării unității de curs cu/în programul de studii. <p>Problema protecției drepturilor persoanelor afectate de virusul imunodeficienței umane este de o actualitate majoră, atât la nivel internațional, cât și național.</p> <p>Agenda ONU de Dezvoltare Durabilă 2030, Strategia globală a sectorului sănătății contra HIV 2016-2021 (OMS), Hotărârea cu privire la Programul național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pentru anii 2016-2020, nr.1164 din 22.10.2016, sunt unele din documentele de politici axate protecția persoanelor cu HIV/SIDA. Mecanismele naționale sunt centrate pe implimentarea măsurilor de extindere a accesului la testare prin oferirea testării de către organizațiile neguvernamentale; implementarea proiectelor de reducere a riscurilor, inclusiv tratamentul de substituție, cu extinderea geografică a acestuia; descentralizarea supravegherii medicale a persoanelor infectate cu HIV, asigurarea accesului universal la tratament antiretroviral, cu lărgirea indicațiilor de administrare a acestuia; implementarea proiectelor de acordare a suportului psihosocial etc.</p> <p>Scopul unității de curs constă în familiarizarea masteranzilor cu aspectele teoretice și practice privind diverse aspecte ce țin de HIV/SIDA, sănătate, drepturile omului, instrumente și remedii naționale și internaționale de promovare și protecție a drepturilor persoanelor HIV pozitive, obținute pe parcursul studiilor informaționale, experiențelor de lucru. Descrierea problemelor, aspecte esențiale ale vieții persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA, cum ar fi dreptul la sănătate, dreptul la educație sau dreptul la muncă, stigma și discriminarea cu care se întâlnesc zi de zi.</p>
Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:
<p>Competențe profesionale:</p> <p>CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.</p> <p>CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.</p> <p>CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.</p> <p>CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de <i>lege ferenda</i>.</p> <p>CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.</p> <p>Competențe transversale:</p> <p>CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.</p> <p>CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.</p> <p>CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.</p>
Finalități de studii realizate la finele unității de curs.
<p><i>La finele programului de master, absolventul va fi capabil:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • să aplice cunoștințele obținute pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul drepturilor omului, aplicând metoda studiului de caz; • să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor omului, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor de <i>lege ferenda</i>; • să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor omului; • să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor omului la situații de fapt.
<p>Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (drepturile omului, drepturi absolute, drepturi relative, principiile aplicate materiei drepturilor omului, tratate internaționale, organizații internaționale, persoane în etate etc.) studiate în cadrul cursurilor: Drept constituțional și instituții politice, Protecția juridică a drepturilor omului, Dreptul muncii, etc.</p>
Teme de bază:
<p>Aspecte istorice privind apariția Sindromului Imunodeficienței Umane. Definierea, delimitarea și caracterizarea noțiunilor HIV și SIDA. Instrumente juridice universale și regionale aplicabile persoanelor cu HIV/SIDA. Nediscriminarea și egalitatea în fața legii persoanelor bolnave de HIV sau SIDA. Respectarea drepturilor persoanelor bolnave de HIV sau SIDA. Principalele efecte ale încălcării drepturilor persoanelor infectate cu HIV sau SIDA. Tratamentul medical neforțat și în condițiile de confidențialitate a persoanelor bolnave de HIV sau SIDA. Dreptul la un standard înalt de sănătate a persoanelor bolnave de HIV sau SIDA. Drepturile sociale a persoanelor bolnave de HIV sau SIDA.</p>
<p>Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.</p>

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare.

Bibliografie selectivă:

1. Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966 și protocoalele sale facultative.
2. Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale din 16.12.1966.
3. Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950.
4. Carta Europeană pentru Drepturile Pacienților, 2002
5. Codul de practică al Organizației Internaționale a Muncii privind HIV-SIDA și lumea muncii, 2001
6. Declarația de angajament privind HIV-SIDA, adoptată de Adunarea Generală a ONU din 27.06.2001
7. Principiile internaționale ONU pentru promovarea și apărarea drepturilor omului în raport cu HIV-SIDA din 1996 (revizuite)
8. Recomandările Internaționale pentru HIV/SIDA și Drepturile Omului, versiunea consolidată din 2006)
9. Codul Penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002
10. Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului nr. 263 din 27.10.2005
11. Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr. 10-XVI din 03.02.2009
12. Legea cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA nr. 23 din 16.02.2007
13. Legea ocrotirii sănătății nr. 411 din 28.03.1995
14. Hotărârea Guvernului cu privire la măsurile de profilaxie și control al infecției HIV-SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală nr.948 din 05.09.2005
15. Hotărârea Guvernului cu privire la instituirea Consiliului național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei nr. 825 din 03.08.2005
16. Ordinul Ministrului Sănătății nr. 523 din 24.12.2009 „Cu privire la aprobarea Ghidului național de tratament și îngrijiri în infecția HIV și SIDA”
17. Instrucțiunea cu privire la organizarea regimului antiepidemic în laboratoarele și secțiile de diagnosticare a SIDA, hepatitelor și altor infecții virale la efectuarea investigațiilor la infecția HIV-SIDA, aprobată prin Ordinul Vice-ministrului Sănătății nr. 10b-4/278 din 12.07.2004
18. Instrucțiunea de utilizare a testelor rapide în supravegherea epidemiologică a infecției HIV și testarea gravidelor, aprobată prin ordinul Ministrului Sănătății nr. 254 din 25.06.2007
19. Regulamentul Centrului Național Științifico-practic de Medicină Preventivă, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății și Protecției Sociale nr.145 din 20 mai 2005
20. Standardul „Supravegherea epidemiologică a infecției HIV-SIDA”, aprobat prin Ordinul Ministrului Sănătății și Protecției Sociale nr. 20 din 19.01.2007
21. Hotărârea Plenului CSJ nr.8 din 09.10.2006 ”Cu privire la aplicarea legislației despre apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale a persoanelor fizice și juridice”
22. Hotărârea Plenului CSJ nr.11 din 03.10.2005 ”Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației ce reglementează obligația uneia dintre părțile contractului individual de muncă de a repara prejudiciul cauzat celeilalte părți”.
23. Hotărârea Plenului CSJ nr. 9 din 09.10.2006 „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației de reglementează repararea prejudiciului moral”.
24. Dodon I., „Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului. Comentariu”, în revista „Mesagerul Ministerului Sănătății și Protecției Sociale al Republicii Moldova”, nr.3;
25. IDOM “Ghid în domeniul Promovării Drepturilor Persoanelor care Trăiesc cu HIV”, Chișinău 2010.
26. Non – Discrimination in International Law. A Handbook for Practitioners. Edited by Kevin Kitching. Interights, 2005.
27. Pistrințuc V., Tarasov A., Asistența Socială a persoanelor afectate de HIV / SIDA. În: Asistența socială în contextul transformărilor din Republica Moldova. – Chișinău, APAS ed. „Cu drag”, p. 384 – 398;
28. Roșculeț L. “Etica medicală și drepturile omului”, Analele științifice ale USM, Chișinău, 2002;
29. Sadovei N., „Aspecte juridice ale testării voluntare, consimțământului persoanei la efectuarea testului și comunicarea informației cu privire la virusul HIV-SIDA”, „Revista de Drept Privat”, nr.4/2002, p.51 – 63;
30. Interights Bulletin „HIV/AIDS and Human Rights”, (2005), www.interights.orgThe United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: A Manual for National Human Rights Institutions. UNITED NATIONS, 2013
31. ВИЧ/СПИД и права человека : Междунар. руководящие принципы : Вторая междунар. консультация по ВИЧ/СПИДу и правам человека, Женева, 23-25 сентября 1996 года / УВКПЧ ЮНЭЙДС, Женева: ООН, 1998.
32. ВИЧ/СПИД и права человека : Междунар. руководящие принципы: Третья Междунар. консультация по ВИЧ/СПИДу и правам человека, Женева, 25-26 июля 2002 года / УВКПЧ; ЮНЭЙДС, Женева: ООН, 2003.
33. ВИЧ/СПИД и права человека/ UNAIDS; Fundația Soros-Moldova; UNDP, 2003.
34. Власенко, С. С. Поставление другого лица в опасность заражения ВИЧ-инфекцией : [уголовно-правовая характеристика объективной стороны состава заражения ВИЧ-инфекцией. // Российский следователь. № 12 / 2009, с. 3-7.
35. Зеленская Е. Л. Особенности применения принудительных мер административно-медицинского характера к ВИЧ-инфицированным иностранным гражданам и лицам без гражданства, пребывающим на территории Российской Федерации. // Медицинское право. № 3 / 2011, с. 43-46.
36. Камнев Р. Проблемы применения нормы об освобождении от уголовной ответственности за заражение ВИЧ-инфекцией. // Уголовное право. № 3 / 2010, с. 42-44.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Practica de specialitate
Domeniul de formare profesională: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 10
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul II, semestrul 3
<p>Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii: Practica de specializare are alături de celelalte unități de curs un rol important în procesul didactic pentru a asigura masterandului posibilitatea aplicării în activitatea profesională a cunoștințelor acumulate și a dobândirii deprinderilor practice necesare pentru a interpreta și aplica prevederile cadrului normativ în materia drepturilor omului la situații de fapt. Astfel, există oportunitatea punerii în practică a cunoștințelor teoretice, a metodologiilor însușite la disciplinele de specialitate, pentru soluționarea juridică a problemelor practice, în domeniul drepturilor omului, contribuind în mare măsură la formarea viitorului specialist. Printr-un contact direct cu realitatea din instituțiile publice, masterandul culege date, informații reale care ulterior sunt folosite în analiza diferitor situații și probleme în materia drepturilor omului prin intermediul diferitelor metode și abordări specifice.</p>
<p>Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs / modulul Competențe profesionale: Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.</p> <p>Competențe transversale: Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.</p>
<p>Finalități de studii realizate la finele unității de curs / modulul Finalitatea practicii de specialitate, organizată în cadrul studiilor superioare de master, rezidă în consolidarea cunoștințelor teoretice acumulate în procesul de studii, anul I, și perfecționarea abilităților, deprinderilor practice necesare pentru activitatea în cadrul unităților de practică, optând pentru diverse funcții, după cum urmează: juriști, juriconsulți, avocați, notari, avocați parlamentari, specialiști în materia drepturilor omului; lideri ai organizațiilor sindicale sau patronale; specialiști în cadrul direcțiilor și secțiilor juridice ale organelor administrației publice centrale și locale, ale instituțiilor, organizațiilor, întreprinderilor publice și private; Centrului pentru drepturile omului; organizațiilor non-guvernamentale specializate în promovarea drepturilor omului; reprezentanțelor Republicii Moldova peste hotare etc., care pot asigura desfășurarea stagiului în corelație cu cerințele programului de master.</p> <p>Persoanele înscrise la studii superioare de master, fără experiență practică în domeniul dreptului, vor realiza un stagiul de practică de specialitate în volum de 10 credite. Practica de specialitate se desfășoară în semestrul III, cu o durată de 5 săptămâni, fiind organizată de către Catedra de profil. Stagiul de practică este precedat de o conferință de inițiere și se finalizează cu o conferință de totalizare.</p> <p>Masteranzilor cu experiență practică, de cel puțin 1 an în domeniul respectiv și care își continuă activitatea de muncă în acest domeniu, li se vor atribui 10 credite pentru stagiul de practică în baza evaluării competențelor și recunoașterii experienței practice de către Catedra de profil.</p> <p>O particularitate importantă a practicii constă în faptul că ea trebuie să aibă și un caracter de cercetare, pe lângă cel aplicativ. Activitatea în cadrul practicii de specialitate trebuie concepută și din perspectiva temei tezei de master, culegerii materialului practic, sistematizării și interpretării acestuia.</p>
<p>Pre-rechizite: Masterandul trebuie să dispună de cunoștințe de Teoria generală a dreptului, Drept Constituțional și Instituții politice, Drept Administrativ, Drept internațional public, Drept civil, Drept penal, Dreptul muncii, Istoria drepturilor omului, Sistemul universal de protecție a drepturilor omului, Sisteme regionale de protecție a drepturilor omului, Protecția drepturilor omului în diferite sisteme de drept, Instituția ombudmanului, Sociologia drepturilor omului, Metodologia și etica cercetării etc.</p>
<p>Strategii de predare – învățare: explicația, conversația, problematizarea, studiul de caz, lucrul în echipă, discuții în cadrul organizației, studierea procedurilor și documentelor interne, activități practice etc.</p>
<p>Strategii de evaluare: Evaluare curentă - de către conducătorul de practică desemnat de catedra de Drept și mentorul (coordonatorul nemijlocit) de la locul practicii. Evaluarea finală. Examen: <ul style="list-style-type: none"> - analiza dosarului de practică care include raportul practicii de specialitate; referința (caracteristica) mentorului; caietul de practică; - relevanța activităților desfășurate în formarea profesională; </p>

- evaluarea modului de susținere a raportului de practică.

Bibliografie:

1. Regulamentul USARB cu privire la organizarea și desfășurarea stagiilor de practică, aprobat prin Hotărârea Senatului p.v.4 din 24.10.2018.
2. Regulamentul pentru organizarea și desfășurarea stagiilor de practică la ciclul II, studii superioare de master, domeniul 0421 Drept.
3. Actele normative relevante pentru instituția publică parteneră de practică.

MINIMUL CURRICULAR ÎNȚĂL PENTRU PROGRAMUL DE STUDII DREPTURILE OMULUI, CICLUL II – STUDII SUPERIOARE DE MASTER

FIȘA UNITĂȚII DE CURS <i>Teoria generală a dreptului</i>
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 6
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: studii cu frecvență la zi - anul I, semestrul 1
Descrierea succintă a corelării/integrării unității de curs cu/în programul de studii. <i>Teoria generală a dreptului</i> este o unitate de curs fundamentală obligatorie, care să familiarizeze studenții cu știința juridică globală despre drept și stat, care este subsistemul, dar și nucleul sistemului științelor juridice. În cadrul cursurilor și seminariilor realitatea juridică a societății este cercetată în funcție de conștiința juridică a societății, drept ca sistem de norme, instituții și ramuri, raporturi juridice din cadrul societății.
Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs: Competențe profesionale: CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională. CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare. CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient. Competențe transversale: CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.
Finalități de studii realizate la finele unității de curs. <i>La finele cursului studentul va fi capabil:</i> <ul style="list-style-type: none"> ● să distingă accepțiunile noțiunii „drept”; ● să identifice dreptul ca știință, dreptul ca tehnică, dreptul ca artă; ● să definească categoriile juridice elementare; ● să efectueze analiza comparativă a textelor de legi; ● să fie capabili să aplice normele juridice la stări de fapt; ● să utilizeze adecvat terminologia juridică.
Pre-rechizite: Studentul trebuie să cunoască conceptele de bază (formele concrete de manifestare a statului și dreptului, atestate pe parcursul evoluției societății, cunoștințele despre societatea prestată, premisele apariției statului, baza metodologică a științelor istorice) studiate în cadrul unităților de curs: istoria antică, istoria medievală, istoria modernă, istoria contemporană.
Teme de bază: Sistemul științelor juridice. Obiectul și metodele de cercetare științifică a dreptului. Conceptul dreptului. Principiile dreptului. Funcțiile dreptului. Dreptul și statul. Dreptul și sistemul normelor din societate. Structura internă a dreptului: norma juridică. Structura externă a dreptului: izvoarele dreptului. Sistemul dreptului. Sistemul legislației. Tehnica elaborării actelor normative. Acțiunea actelor normative. Interpretarea juridică. Realizarea normelor juridice. Raportul juridic. Răspunderea juridică. Conștiința juridică.
Strategii de predare – învățare: Prelegerea, explicația, dezbaterile, problematizarea, simularea de situații, metode interactive de lucru, metode de dezvoltare a gândirii independente, studiul actelor normative - juridice etc.
Strategii de evaluare: prezentări, teste de evaluare curentă, rapoarte, examen.
Bibliografie selectivă: Acte normative: <ol style="list-style-type: none"> 1. Legea privind actele legislative (nr.780-XV, 27 decembrie 2001). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14 martie 2002, nr.36-38, p.12-22. 2. Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale (nr.317-XV, 18 iulie 2003). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 3 octombrie 2003, nr.208-210, p.5- 3. Legea R. Moldova cu privire la modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale din 6 iulie 1994. În: Legi, hotărâri ale parlamentului – vol 3. 4. Legea nr. 595-XIV privind tratatele internaționale ale RM., adoptată la 24.IX.1999. În: Monitorul oficial al RM., 2000. nr. 24-26. 5. Regulamentul cu privire la Registrul de Stat al actelor juridice a R. Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului R.M. nr. 910 din 6. IX.2000. În: Monitorul oficial al RM., 2000. nr. 116–118. 6. Regulamentul privind expertiza juridică și înregistrarea de stat a actelor normative departamentale, aprobat prin Hotărârea Guvernului R.M. nr. 1104 din 28. XI. 1997. În: Monitorul oficial al RM., 1998. nr. 6- Manuale, cursuri universitare, articole de specialitate <ol style="list-style-type: none"> 1. AVORNIC GH. <i>Teoria generală a dreptului</i>. Manual. Chișinău: editura Cartier juridic, 2004. 656 p. 2. NEGRU B., NEGRU A. <i>Teoria generală a dreptului și statului</i>: curs universitar. Chișinău: editura Bons offices, 2006. 520 p. 3. BOTNARI E. <i>Introducere în studiul dreptului: teoria generală a dreptului</i>. Note de curs. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2011. 214 p.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Introducere în dreptul civil
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 6
Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: studii cu frecvență la zi - anul I, semestrul 2
Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii. Cursul „Introducere în dreptul civil” pentru anul I constituie, fără îndoială, punctul de plecare pentru studiul dreptului privat, dar el constituie totodată și punctul obligatoriu de trecere – <i>conditio sine qua non</i> – pentru studiul dreptului, în general, în toată complexitatea acestuia, cu toate ramurile și disciplinele lui, în eternă multiplicare și variate transformări. Dreptul civil se caracterizează printr-un stil sobru, precis, expresie a unei deosebite prudențe, din această cauză cel ce se apleacă asupra studiului acestuia, trebuie să știe că nici un fapt, sau act, nici o împrejurare, nici o calificare, nici o noțiune nu trebuie exprimată cu aproximație, ci într-un mod care să nu lase urmă de îndoială. Pentru studentul în drept, dreptul civil reprezintă una din materiile fundamentale de studiu predată studenților din anul I. Datorită poziției pe care o ocupă dreptul civil în sistemul nostru de drept, precum și datorită funcției acestuia de „drept comun”, credem că nici nu mai este necesar să scoatem în evidență de ce în planul de studii unitatea de curs „Introducere în dreptul civil” este fundamentală.
Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs: Competențe profesionale: CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, teoriile și metodele de bază ale științelor juridice în activitatea profesională. CP2. Interpretarea și aplicarea principiilor fundamentale ale dreptului în activitatea profesională în instituții publice și / sau private. CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor de ordin practic, prin tehnici și instrumente specifice domeniului juridic, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient. CP4. Analiza și interpretarea cadrului legal național în vederea armonizării acestuia la standardele internaționale. CP5. Identificarea lacunelor și contradicțiilor legislative în scopul formulării propunerilor de perfecționare a cadrului normativ existent. Competențe transversale: CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională. CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.
Finalități de studii realizate la finele unității de curs. <i>La finele cursului studentul va fi capabil:</i> - să posede cunoștințe teoretice temeinice privind reglementarea legală a instituțiilor dreptului civil; - să poată realiza corelația dintre doctrina și practica judiciară în materia instituțiilor dreptului civil; - să interpreteze corect normele juridice civile ce reglementează instituțiile părții generale ale dreptului civil; - să aplice cunoștințele teoretice și reglementările legale la situații concrete din practică; - să stabilească corelația între aspectele teoretice și practic-aplicative în domeniul părții generale a dreptului civil; - să scoată în relief carențele cadrului normativ de reglementare a instituțiilor din partea generală a codului civil și să elaboreze propuneri de lege ferenda privind înlăturarea acestor carențe legislative.
Pre-rechizite: - cunoașterea fundamentelor teoretice ale dreptului, în general; - cunoașterea temeinică și operarea cu terminologia juridică; - aplicarea tehnicilor și instrumentelor specifice domeniului științelor juridice; - capacitatea de interpretare a normelor juridice, a principiilor dreptului și a actelor de aplicare a dreptului; - cunoașterea principalelor concepte din Teoria generală a dreptului; - calificarea corectă a situațiilor conform legislației naționale; - interpretarea, corelarea și compararea dreptului civil cu instituțiile specifice studiate în cadrul cursurilor de Drept roman, Istoria dreptului, Teoria generală a dreptului etc.
Teme de bază: 1. Caracteristica generală a dreptului civil. 2. Raportul juridic civil. 3. Persoana fizică – subiect al raportului juridic civil. 4. Persoana juridică – subiect al raportului juridic civil. 5. Conținutul raportului juridic civil. 6. Apărarea drepturilor personale. 7. Obiectul raportului juridic civil. 8. Temeiurile nașterii, modificării sau stingerii raporturilor juridice civile. 9. Condițiile de validitate ale actului juridic civil. 10. Modalitățile actului juridic civil. 11. Efectele actului juridic civil. 12. Nulitatea actului juridic civil. 13. Reprezentarea în dreptul civil. 14. Termenele în dreptul civil. 15. Prescripția extinctivă.
Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, problematizarea, studiul de caz, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.
Strategii de evaluare: teste de evaluare periodică, curentă și finală, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, etc.
Bibliografie:
Obligatorie: 1. Codul civil al Republicii Moldova Nr.1107-XV din 6 iunie 2002, intrat în vigoare la 12 iunie 2003. Republicat în temeiul Legii nr.133 din 15.11.2018 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 467-479, art.784; 2. Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali Nr. 220 din 19.10.2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr. 184-187 din 30.11.2007; 3. Baieș S., Roșca N. Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică. Ediția a V-a. Chișinău: [S. n.],

2014;

4. Boroi G., Anghelescu C.A. Curs de drept civil: partea generală. București: Editura Hamangiu, 2012.

Suplimentară:

1. Boroi G. Drept civil: Partea generală: Persoanele. București: Editura Hamangiu, 2008;

2. Boroi G., Stănculescu L. Instituții de drept civil în reglementarea noului Cod civil. București: Editura Hamangiu, 2012;

3. Cantacuzino M.B. Elemente de drept civil. București: Editura ALL, 1998;

4. Ciochina D. Drept civil. Introducere în dreptul civil. București: Editura Universul Juridic, 2012;

5. Comentariul Codului civil al Republicii Moldova / Coordonatori: Buruiană M., Efrim O., Eșanu N., Volumul I și II. Chișinău: Editura ARC, 2005;

6. Farcaș N., Farcaș A. Drept civil. Persoanele. București: Editura Universul Juridic, 2012;

7. Ungureanu O., Munteanu C. Drept civil. Partea generală. București: Editura Universul Juridic, 2013.

FIȘA MODULULUI

Drept penal - partea generală I

Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept

Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale

Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept; Catedra de științe socioumane și asistență socială

Număr de credite ECTS: 5

Anul și semestrul în care se predă unitatea de curs: anul I, semestrul 2

Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.

Existența unei societăți civilizate nu poate fi percepută fără securitatea deplină a sistemului de valori precum viața și sănătatea persoanei, integritatea și inviolabilitatea teritorială a statului, care stau la baza oricărui stat de drept. Republica Moldova, fiind un stat de drept, prin legislația penală apără astfel de valori sociale de la atentatele criminale. În acest context, studierea Dreptului penal – partea generală I se impune ca necesară, deoarece cursul propus se axează pe studierea legislației și doctrinei naționale în materia dreptului penal, astfel studentul familiarizându-se cu principiile dreptului penal, tipicul legii penale (Codul penal al RM), raportul juridic penal, cu noțiunea de infracțiune și componentă a infracțiunii, cu etapele activității infracționale, etc.

Totodată, dreptul penal ca materie de bază din ramura dreptului public, influențează aptitudinea de cunoaștere și înțelegere în continuare cel puțin a următoarelor discipline: drept penal - partea generală II, drept penal partea specială, criminalistica, criminologia, dreptul procesual penal, drept execuțional penal, etc.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:

Competențe profesionale:

CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, teoriile și metodele de bază ale științelor juridice în activitatea profesională.

CP2. Interpretarea și aplicarea principiilor fundamentale ale dreptului în activitatea profesională în instituții publice și/sau private.

CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor de ordin practic, prin tehnici și instrumente specifice domeniului juridic, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.

CP4. Analiza și interpretarea cadrului legal național în vederea armonizării acestuia la standardele internaționale.

CP5. Identificarea lacunelor și contradicțiilor legislative în scopul formulării propunerilor de perfecționare a cadrului normativ existent.

Competențe transversale:

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

Finalități de studii realizate la finele modulului.

La finele cursului studentul va fi capabil:

- să identifice raporturile juridice de drept penal;
- să cunoască metodele de soluționare a conflictelor de legi în timp și spațiu;
- să analizeze legislația în vigoare în materia dreptului penal;
- să evidențieze lacunele existente în legislația Republicii Moldova în materia dreptului penal și să propună inițiative de modificare a acestora;
- să soluționeze spețe în domeniul dreptului penal aplicând metoda studiului de caz și argumentând răspunsul;
- să aplice cunoștințele obținute în urma audierii cursului Drept penal – partea generală I în cadrul altor unități de curs.

Pre-rechizite: Studentul trebuie să identifice izvoarele juridice aplicabile fiecărei ramuri de drept; să opereze cu noțiunile de: normă juridică, lege, raport juridic, subiect de drept, democrație, ș.a.; să diferețieze persoana fizică de persoana juridică; să interpreteze legislația în vigoare raportată la situațiile juridice, să le încadreze corect din punct de vedere juridic și să propună soluții concrete de sancționare.

Teme de bază:

1. Abordări generale privind dreptul penal
2. Principiile și izvoarele dreptului penal
3. Legea penală: noțiune și categorii
4. Aplicarea legii penale în spațiu
5. Aplicarea legii penale în timp
6. Raportul juridic penal
7. Noțiunea de infracțiune și trăsăturile acesteia
8. Componenta de infracțiune

9. Obiecul infracțiunii 10. Subiectul infracțiunii 11. Latura obiectivă a infracțiunii. 12. Latura subiectivă a infracțiunii 13. Etapele activității infracționale
Strategii de predare: prelegerea, explicația, conversația, problematizarea, studiul de caz, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.
Strategii de evaluare: teste de evaluare periodică, curentă și finală, prezentarea referatelor, probe de evaluări curente, rezolvarea spețelor. http://www.cursuri.fd.md/
Bibliografie:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat la 18.04.2002// Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.128-129, 2002. 2. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu /Sub red. A. Barbăneagră. - Chișinău: Centrul de Drept al Avocaților, 2003. 3. Antoniu G. ș.a. Explicațiile noului Cod penal, Vol. 1 articolele 1-52. Universul Juridic, București, 2015. 4. Boro Al. Drept penal. Partea Generală. București, 2010. 5. Botnaru S., Răspunderea penală a persoanelor juridice în dreptul penal al Republicii Moldova // Analele Facultății de Drept, 2002. 6. Grama M., Botnaru S., Șavga A. ș.a. Drept penal. Partea Generală. Vol.I. Chișinău, 2012. 7. Grama M., Botnaru S., Șavga A., Martin D. Drept penal (partea generală), vol. II, Tipografia centrală, Chișinău, 2016. 8. Lefterache L. Drept penal. Partea generala. Editia a 2-a. Curs pentru studentii anului II. Editura Hamangiu, București, 2018. 9. Pasca V. Studii de drept penal. București, 2011. 10. Pascu I. ș. a., Drept penal. Partea generală, ed. a 4-a, Ed. Hamangiu, București, 2016. 11. Spataru M. Culegere de teste la unitatea de curs DREPT PENAL – PARTEA GENERALĂ I. Lucrare metodică. Bălți: Indigou Color, 2021, ISBN 978-9975-3490-7-9. 12. Stanila M.L. Drept penal. Partea generala. Caiet de seminar. Editia a III-a, revizuita si adaugita. Universul Juridic, București, 2018. 13. Капинус О. Уголовное право России. Общая часть. Учебник. Юрайт, Москва. 2018. 14. Лопашенко Н. Общая часть уголовного права. Состояние законодательства и научной мысли. Санкт-Петербург, 2011. 15. Наумов А. В., Кибальник А. Г. Уголовное право зарубежных государств. Общая часть. Юрайт, Москва. 2018. 16. Рарог А. Уголовное право Российской Федерации. Общая часть. Практикум. Москва. 2018. 17. Тогель С. Курс уголовной политики. О связи с уголовной социо-логией. Москва, 2010. 18. Шерстнева О. Краткий курс по уголовному праву. Общая часть. Москва, 2011.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS Drept civil. Drepturile reale
Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept
Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept
Număr de credite ECTS: 4
Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii. „Drept civil. Drepturile reale” este o unitate de curs de specialitate predată studenților anului II ce vine ca o continuare a studierii instituțiilor dreptului civil începută în anul întâi în cadrul cursului „Introducere în dreptul civil”. Unitatea de curs „Drept civil. Drepturile reale” în sistemul științelor juridice ocupă un loc foarte important, inițiază studenții în domeniul drepturilor subiective civile în general, iar în particular, în cel al drepturilor reale. În cadrul acestui obiect de studiu sunt analizate următoarele instituții: patrimoniul, dreptul de proprietate, dobândirea și pierderea dreptului de proprietate, modalitățile și dezmembrămintele dreptului de proprietate, apărarea dreptului de proprietate, posesia, publicitatea imobiliară etc., instituții a căror cunoaștere este indispensabilă formării unui jurist calificat.
Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs: Competențe profesionale: CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, teoriile și metodele de bază ale științelor juridice în activitatea profesională. CP2. Interpretarea și aplicarea principiilor fundamentale ale dreptului în activitatea profesională în instituții publice și / sau private. CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor de ordin practic, prin tehnici și instrumente specifice domeniului juridic, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient. CP5. Identificarea lacunelor și contradicțiilor legislative în scopul formulării propunerilor de perfecționare a cadrului normativ existent.
Competențe transversale: CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională. CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.
Finalități de studii realizate la finele unității de curs. <i>La finele cursului studentul va fi capabil:</i>

<ul style="list-style-type: none"> - să aplice cunoștințele obținute în cadrul unităților de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice, în domeniul dreptului privat, aplicând metoda studiului de caz; - să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în domeniul dreptului privat, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv, în vederea formulării propunerilor de lege ferenda; - să manifeste creativitate în elaborarea proiectelor și inițiativelor juridice în procesul de învățare, cercetare și de muncă; - să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării soluțiilor și luării deciziilor motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul dreptului privat; - să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ din domeniul dreptului privat la situații de fapt; - să dezvolte la ciclul II, studii superioare de master și la ciclul III, studii superioare de doctorat, competențele achiziționate la ciclul I, studii superioare de licență.
<p>Pre-rechizite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea fundamentelor teoretice ale dreptului, în general și, ale dreptului privat, în particular; - cunoașterea temeinică și operarea cu terminologia juridică; - aplicarea tehnicilor și instrumentelor specifice domeniului științelor juridice; - capacitatea de interpretare a normelor juridice, a principiilor dreptului și a actelor de aplicare a dreptului; - cunoașterea principalelor concepte și instituții ale dreptului privat; - calificarea corectă a situațiilor conform legislației naționale; - interpretarea, corelarea și compararea dreptului civil cu instituțiile specifice studiate în cadrul cursurilor de Drept roman, Istoria dreptului, Teoria generală a dreptului etc.
<p>Teme de bază:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Patrimoniul și drepturile patrimoniale 2. Posesiunea 3. Definiția și conținutul dreptului de proprietate 4. Formele dreptului de proprietate 5. Modalitățile juridice ale dreptului de proprietate 6. Modurile generale de dobândire a dreptului de proprietate 7. Dezmembrămintele dreptului de proprietate 8. Apărarea dreptului de proprietate și a celorlalte drepturi reale 9. Limitele exercitării dreptului de proprietate 10. Publicitatea imobiliară
<p>Strategii de predare – învățare: prelegerea, explicația, conversația, problematizarea, studiul de caz, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.</p>
<p>Strategii de evaluare: teste de evaluare periodică, curentă și finală, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, etc.</p>
<p>Bibliografie:</p>
<p>Obligatorie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Codul civil al Republicii Moldova Nr.1107-XV din 6 iunie 2002, intrat în vigoare la 12 iunie 2003. Republicat în temeiul Legii nr.133 din 15.11.2018 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 467-479, art.784; 2. Baieș S., Roșca N. Drept civil. Drepturile reale principale. Chișinău: Editura Tipografiei Centrale, 2005; 3. Baieș S., Băieșu A., Cebotari V., Crețu I., Volcinschi V. Drept civil. Drepturile reale. Teoria generală a obligațiilor. Chișinău: Editura Cartier Juridic, 2005; 4. Bîrsan C. Drept civil. Drepturile reale principale. București: Editura Hamangiu, 2020. <p>Suplimentară:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Legea privind delimitarea proprietății publice Nr.29 din 05.04.2018 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr.142-148 din 04.05.2018; 2. Baias F.A. Chelaru E. Constantinovici R. Macovei I. (coord.). Noul Cod civil. Comentariu pe articole. București: Editura C.H. Beck, 2012; 3. Comentariul Codului civil al Republicii Moldova / Coordonatori: Buruiană M., Efrim O., Eșanu N., Volumul I și II. Chișinău: Editura ARC, 2005; 4. Chelaru E. Drept civil. Drepturile reale principale. București: Editura C.H.Beck, 2019; 5. Duțu A. Patrimoniul și drepturile reale principale. București: Editura Universul Juridic, 2018; 6. Pop L. Dreptul de proprietate și dezmembrămintele sale. București: Editura Lumina Lex, 2000; 7. Pop L. Dreptul de proprietate și dezmembrămintele sale. București: Editura „Lumina Lex”, 1996; 8. Stoica V. Drept civil. Drepturile reale principale, București: Editura C.H.Beck, 2017; 9. Urs, I.R., Ispas P.-E. Drept civil. Teoria drepturilor reale. București: Editura Hamangiu, 2015.

<p>FIȘA UNITĂȚII DE CURS <i>Drept penal – partea generală II</i></p>
<p>Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept</p>
<p>Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale</p>
<p>Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept</p>
<p>Număr de credite ECTS: 5</p>

Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.

Este bine cunoscut faptul că normele dreptului penal asigură protejarea în modul cel mai eficace a ordinii de drept și a ordinii sociale în ansamblu, prin urmare această ramură a dreptului fiind recunoscută, în cadrul sistemului unitar, mijlocul principal de apărare a celor mai importante valori sociale.

Cursul universitar Drept penal – partea generală II este consacrat studiului amplu al normelor juridice penale cu caracter declarativ și determinativ ce alcătuiesc partea generală a Codului penal al Republicii Moldova, studentul familiarizându-se cu noțiunea de pedeapsă penală și tipurile pedepsei penale, cu răspunderea penală, cazurile de înlăturare a caracterului penal al faptei și al răspunderii penale, aplicarea pedepsei penale, etc.

Știința penală de astăzi deseori este în vădit dezacord cu normele în vigoare, ceea ce determină interpretarea multiaspectuală nu doar a doctrinei naționale și internaționale, ci și a practicii judiciare relevante pentru a veni cu soluții de completare și modificare a lacunelor existente.

Studierea materiei date, va influența aptitudinea de cunoaștere și înțelegere în continuare a următoarelor discipline: drept penal partea specială, criminalistica, criminologia, dreptul procesual penal, drept execuțional penal, etc.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:**Competențe profesionale:**

CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, teoriile și metodele de bază ale științelor juridice în activitatea profesională.

CP2. Interpretarea și aplicarea principiilor fundamentale ale dreptului în activitatea profesională în instituții publice și/sau private.

CP3. Identificarea, analiza și soluționarea problemelor de ordin practic, prin tehnici și instrumente specifice domeniului juridic, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.

CP5. Identificarea lacunelor și contradicțiilor legislative în scopul formulării propunerilor de perfecționare a cadrului normativ existent.

Competențe transversale:

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs.

La finele cursului studentul va fi capabil:

- să determine instituțiile dreptului penal;
- să analizeze legislația în vigoare în materia dreptului penal;
- să stabilească ce efecte produc hotărârile judecătorești de condamnare;
- să evidențieze lacunele existente în legislația Republicii Moldova în materia dreptului penal și să propună inițiative de modificare a acestora;
- să soluționeze spețe în domeniul dreptului penal aplicând metoda studiului de caz, argumentând răspunsul;
- să aplice cunoștințele obținute în urma audierii cursului Drept penal – partea generală II în cadrul altor unități de curs.

Pre-rechizite: Studentul trebuie să identifice izvoarele juridice aplicabile fiecărei ramuri de drept; să opereze cu noțiunile de: normă juridică penală, raport juridic penal, infracțiune, subiect al infracțiunii, ș.a.; să utilizeze adecvat conceptele, teoriile, paradigmele și metodologiile din domeniul juridic; să interpreteze legislația în vigoare raportată la situațiile juridice, să le încadreze corect din punct de vedere juridic și să propună soluții concrete de sancționare.

Teme de bază:

1. Unitatea și pluralitatea de infracțiune
2. Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei
3. Participația la infracțiune
4. Răspunderea penală
5. Liberarea de răspundere penală
6. Pedeapsa penală
7. Sistemul și categoriile pedepsei penale
8. Individualizarea pedepselor
9. Măsurile de siguranță
10. Liberarea de pedeapsă penală
11. Cauzele care înlătură răspunderea penală sau consecințele condamnării
12. Calificarea infracțiunilor

Strategii de predare: prelegerea, explicația, conversația, problematizarea, studiul de caz, lucrul în echipă, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare periodică, curentă și finală, prezentarea referatelor, probe de evaluări curente, rezolvarea spețelor. <http://www.cursuri.fd.md/>

Bibliografie:

1. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat la 18.04.2002// Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.128-129, 2002.
2. Boroi Al. Drept penal. Partea Generală. București, 2010.
3. Botnaru S. Răspunderea penală a persoanelor juridice în dreptul penal al Republicii Moldova // Analele Facultății de Drept, 2002.
4. Grama M., Botnaru S., Șavga A. ș.a. Drept penal. Partea Generală. Vol.I. Chișinău, 2012.
5. Grama M., Botnaru S., Șavga A., Martin D. Drept penal (partea generală), vol. II, Tipografia centrală, Chișinău, 2016.
6. Lefterache L. Drept penal. Partea generala. Editia a 2-a. Curs pentru studentii anului II. Editura Hamangiu,

- București, 2018.
- 7.Pască V. Studii de drept penal. București, 2011.
- 8.Pascu I. ș. a., Drept penal. Partea generală, ed. a 4-a, Ed. Hamangiu, București, 2016.
- 9.Racu A. Individualizarea executării pedepsei penale privative de libertate: realități și perspective. Chișinău, 2015.
- 10.Stanila M.L. Drept penal. Partea generala. Caiet de seminar. Editia a III-a, revizuita si adaugita. Universul Juridic, București, 2018.
- 11.Spatari M., Nedelcu VI. Unele particularități ale măsurilor de constrângere, reglementate de legea penală a Statelor Unite ale Americii și a Marii Britanii. În: Revista științifico-practică „Legea și viața”, nr.3 (303), 2017, martie, p.12-17.
- 12.Spatari M., Nedelcu VI. Unele aspecte interpretative privind formele constrângerii în dreptul penal. În: Revista științifico-practică „Legea și viața”, nr.2 (314), 2018, februarie, p.55-58.
- 13.Spatari M. Unele reflecții privind dreptul infractorului la împăcare cu partea vătămată. În: Tradiție și inovare în cercetarea științifică: materialele COLLOQUIA PROFESSORUM din 12 octombrie 2018, ed. a VIII-a., Bălți, p.341-346, ISBN 978-9975-50-235-1.
- 14.Spatari M. Les mesures de coercition à caractère éducatif dans la législation pénale de la Roumanie et de la République de Moldova. Lettre de l'Est, nr. 25, 2021, pe site – ul oficial al „Association Francophone des Chercheurs sur les Pays de l'Est” (AFCPE), https://dice.univ-amu.fr/sites/dice.univ-amu.fr/files/article/lettre_de_lest_25.pdf?fbclid=IwAR3GHm9cwYDU8j7XqzmJQkVMQ0MgLOYX3D4vAU-Eh-JqMB4oj44CBhoW6YE, p.33-39, ISSN électronique 2428-4718.
- 15.Spatari M. Drept penal partea generală – II. Indicații metodice. Bălți: Tipografia din Bălți, 2017, 33 p. ISBN 978-9975-3184-5-7.
- 16.Капинус О. Уголовное право России. Общая часть. Учебник. Юрайт, Москва. 2018.
- 17.Лопашенко Н. Общая часть уголовного права. Состояние законодательства и научной мысли. Санкт-Петербург, 2011.
- 18.Наумов А. В., Кибальник А. Г. Уголовное право зарубежных государств. Общая часть. Юрайт, Москва. 2018.
- 19.Парог А. Уголовное право Российской Федерации. Общая часть. Практикум. Москва. 2018.
- 20.Тогель С. Курс уголовной политики. О связи с уголовной социологией. Москва, 2010.
- 21.Щерстнева О. Краткий курс по уголовному праву. Общая часть. Москва, 2011.

FIȘA UNITĂȚII DE CURS

Dreptul muncii

Domeniul de formare profesională la care se referă unitatea de curs: 0421.1 Drept

Facultatea responsabilă de unitatea de curs: Facultatea de Drept și Științe Sociale

Catedra responsabilă de unitatea de curs: Catedra de drept

Număr de credite ECTS: 4

Descrierea succintă a corelării / integrării unității de curs cu / în programul de studii.

Unitatea de curs „Dreptul muncii” este destinată deslușirii (explicării) sensului normelor juridice, care reglementează raporturile juridice de muncă și alte raporturi juridice indisolubil legate de acestea (raporturi juridice conexe). În cadrul acestei unități de curs, masteranzii care s-au înscris la unul dintre programele de studii din domeniul de formare profesională 0421.1 Drept, domeniu diferit de cel absolvit la ciclul I de studii superioare de licență, vor studia cele mai importante instituții juridice ale dreptului muncii și vom analiza procedura de încheiere, modificare, suspendare și încetare a contractului individual de muncă, mecanismul de funcționare a parteneriatului social în sfera muncii și modul de negociere și încheiere a contractului colectiv de muncă și a convenției colective în Republica Moldova. Un loc special în cadrul acestui curs de lecții este rezervat răspunderii juridice în domeniul raporturilor de muncă și, în plus, supravegherii și controlului asupra respectării legislației muncii.

În contextul celor menționate, trebuie relevat faptul că dreptul muncii – ca instrument al politicii sociale și economice, al gestiunii diverselor categorii de unități – continuă să exercite o influență considerabilă asupra economiei naționale. Contribuie, de asemenea, la orientarea pieței muncii, influențează repartitia venitului național, dar obiectivul său esențial îl constituie protecția social-juridică a salariaților.

Cunoașterea unității de curs „Dreptul muncii” – care face parte din minimul curricular inițial necesar pentru continuarea studiilor superioare în ciclul II la domeniul de formare profesională 0421.1 Drept – constituie o condiție importantă în formarea specialiștilor în domeniul jurisprudenței cu o viziune largă asupra întregului sistem național de drept.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs:

Competențe profesionale:

CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, teoriile și metodele de bază ale științelor juridice în activitatea profesională.

CP2. Interpretarea și aplicarea principiilor fundamentale ale dreptului în activitatea profesională în instituții publice și/sau private.

CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor de ordin practic, prin tehnici și instrumente specifice domeniului juridic, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.

CP4. Analiza și interpretarea cadrului legal național în vederea armonizării acestuia la standardele internaționale.

CP5. Identificarea lacunelor și contradicțiilor legislative în scopul formulării propunerilor de perfecționare a cadrului normativ existent.

CP6. Aplicarea reglementărilor naționale și internaționale în activitatea profesională.

Competențe transversale:

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

Finalități de studii realizate la finele unității de curs.

La finele programului de master, absolventul va fi capabil:

- să aplice cunoștințele obținute în cadrul unității de curs „Dreptul muncii”, într-un mediu profesional determinat;
- să soluționeze juridic situații de fapt, prin încadrarea juridică a acestora, aplicând metoda studiului de caz;
- să demonstreze creativitate în elaborarea proiectelor și inițiativelor juridice în procesul de învățare, cercetare și de muncă;
- să descrie imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor *de lege ferenda*.

Pre-rechizite: Masterandul trebuie să cunoască conceptele de bază (normă juridică, principiu de drept, act normativ, contract, răspundere juridică ș.a.) studiate în cadrul unităților de curs cu tentă juridică sau cvasi-juridică (cum ar fi: Elemente de drept privat; Elemente de drept public; Securitatea și sănătatea în muncă ș.a.), inserate în programele de studii superioare de licență.

Teme de bază:

1. Caracteristica generală a dreptului muncii
2. Subiecții dreptului muncii
3. Parteneriatul social în sfera muncii
4. Contractul colectiv de muncă și convenția colectivă
5. Contractul individual de muncă.
6. Timpul de muncă și timpul de odihnă
7. Salarizarea
8. Răspunderea juridică în domeniul raporturilor de muncă
9. Supravegherea și controlul asupra respectării legislației muncii

Strategii de predare: prelegerea, explicația, conversația, învățarea prin descoperire, studiul de caz, brainstorming-ul, lucrul în echipă, metoda hărților conceptuale, metoda comentariului de text, etc.

Strategii de evaluare: teste de evaluare curentă, prezentarea referatelor, lucrări de control, rezolvarea spețelor, bilete de examinare. <http://www.cursuri.fd.md/>

Bibliografie:**A. Acte normative**

1. Convențiile și recomandările Organizației Internaționale a Muncii la <https://www.ilo.org/global/standards/lang--en/index.htm>.
2. Carta Socială Europeană (revizuită), ratificată parțial de Parlamentul RM prin Legea nr. 484-XV din 28 septembrie 2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 26.10.2001, nr. 130.
3. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Parlamentul RM prin Hotărârea nr. 1298-XIII din 24.07.1997. În: Tratatate internaționale, 1998, vol. 1, p. 341.
4. Constituția Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul RM la 29 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 12.08.1994, nr. 1.
5. Codul muncii al Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.07.2003, nr. 159-162.
6. Legea RM nr. 245/2006 „Privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 08.09.2006, nr. 142-145.
7. Legea RM nr. 976/2000 a patronatelor. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 09.11.2000, nr. 141-143.
8. Legea RM nr. 1129/2000 a sindicatelor. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.10.2000, nr. 130-132.
9. Legea RM nr. 847-XV/2002 a salarizării. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 11.04.2002, nr. 50-52.
10. Hotărârea Guvernului RM nr. 743/2002 „Cu privire la salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 20.06.2002, nr. 79-81.
11. Convențiile colective încheiate la nivel național (convențiile generale) la <http://lex.justice.md>.

B. Literatura de specialitate

1. Boișteanu E., Romandaș N. Dreptul muncii. Manual. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015.
2. Negru T., Scorțescu C. Dreptul muncii. Curs universitar. Chișinău: Labirint, 2010.
3. Țiclea Al., Georgescu L. Dreptul muncii. Curs universitar. Ed. a VI-a. București: Universul Juridic, 2019.
4. Ștefănescu I.T. Tratat teoretic și practic de drept al muncii. Ed. a IV-a, revizuită și adăugită. București: Universul Juridic, 2017.
5. Dima L. Dreptul muncii. București: C.H. Beck, 2017.
6. Țichindelean M. Dreptul colectiv al muncii. Curs universitar. București: Universul Juridic, 2015.
7. Gheorghe M. Dreptul individual al muncii. Curs universitar. București: Universul Juridic, 2015.
8. А.М. Лушников, М.В. Лушникова. Курс трудового права: Учебник: Том 1. Сущность трудового права и история его развития. Трудовые права в системе прав человека. Общая часть. – Москва: Статут, 2009.
9. А.М. Лушников, М.В. Лушникова. Курс трудового права: Учебник: Том 2. Коллективное трудовое право. Индивидуальное трудовое право. Процессуальное трудовое право. – Москва: Статут, 2009.

DESCRIEREA FINALITĂȚILOR DE STUDII ȘI A COMPETENȚELOR

Competențe profesionale:

CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională.

CP2. Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne specifice domeniului dreptului omului în activitatea practică și de cercetare.

CP3. Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient.

CP4. Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda.

CP5. Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale.

CP6. Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă continuă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu.

Competențe transversale:

CT1. Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.

CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.

CT3. Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii.

FINALITĂȚILE PROGRAMULUI DE STUDII EXPRIMATE PRIN COMPETENȚELE PROFESIONALE ȘI COMPETENȚELE TRANSVERSALE:

Competențe profesionale	CP1. Operarea cu noțiunile, conceptele, principiile și teoriile specifice în materia drepturilor omului, în scopul aplicării eficiente a acestora în activitatea profesională	CP2 Utilizarea cunoștințelor teoretice, a metodelor și procedeele moderne, specifice domeniului drepturilor omului în activitatea practică și de cercetare	CP3 Identificarea, analizarea și soluționarea problemelor din domeniul drepturilor omului, în conformitate cu prevederile legale, în mod cooperant, flexibil și eficient	CP4 Determinarea lacunelor legislative în materia drepturilor omului în vederea conturării propunerilor de lege ferenda	CP5 Abordarea interdisciplinară și dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domeniul drepturilor omului în vederea executării autonome a sarcinilor profesionale	CP6 Valorificarea aptitudinilor de analiză comparativă a doctrinei, legislației și practicii judiciare în materia drepturilor omului, la nivel național și internațional, în vederea elaborării proiectelor de studiu
CUNOȘTINȚE						
1. Cunoașterea, înțelegerea conceptelor, teoriilor și metodelor de bază ale domeniului și ale ariei de specializare; utilizarea lor adecvată în comunicarea profesională	CP1.1 Cunoașterea, înțelegerea și utilizarea corectă a noțiunilor, conceptelor, teoriilor și principiilor din domeniul juridic	CP2.1 Delimitarea situațiilor de aplicare în contexte profesionale a cunoștințelor fundamentale și avansate, a metodelor moderne din domeniul drepturilor omului	CP3.1 Identificarea, înțelegerea și utilizarea eficientă a metodelor aplicabile în domeniul științelor juridice, în scopul încadrării legale a stărilor de fapt	CP4.1 Cunoașterea și înțelegerea principalelor metode de interpretare a normelor juridice	CP5.1 Studierea în baza metodei comparative a reglementărilor și doctrinei altor state în materia drepturilor omului	CP6.1 Înțelegerea conceptelor, teoriilor, metodelor și principiilor fundamentale în vederea elaborării unui studiu comparat în materia drepturilor omului
2. Utilizarea cunoștințelor de specialitate pentru explicarea și interpretarea unor situații noi, în diferite contexte asociate domeniului	CP1.2 Utilizarea cunoștințelor achiziționate în cadrul disciplinelor fundamentale și de specialitate pentru explicarea și interpretarea conceptelor și proceselor din domeniul raporturilor juridice de garantare a drepturilor omului	CP2.2 Utilizarea unor combinații personalizate de cunoștințe, metode și teorii juridice pentru explicarea unor situații profesionale non-standard de nivel mediu de complexitate	CP3.2 Analizarea și încadrarea legală corectă a situațiilor și proceselor modelate din sfera drepturilor omului	CP4.2 Utilizarea metodologiei în interpretarea normelor legale în materia drepturilor omului	CP5.2 Utilizarea cunoștințelor acumulate în vederea soluționării problemelor din domeniul drepturilor omului	CP6.2 Utilizarea cunoștințelor acumulate pentru explicarea și interpretarea problemelor care apar în implementarea legislației din domeniul drepturilor omului
ABILITĂȚI						
3. Utilizarea integrată a aparatului conceptual și metodologic pentru rezolvarea unor probleme complexe, teoretice și practice	CP1.3 Aplicarea metodelor specifice domeniului științelor juridice pentru soluționarea situațiilor de fapt complexe în procesul formării profesionale	CP2.3 Aplicarea conceptelor și teoriilor din domeniul drepturilor omului pentru formularea de raționamente juridice în procesul de soluționarea a situațiilor modelate	CP3.3 Aplicarea normelor legale în scopul identificării soluțiilor pentru situațiile de fapt modelate din domeniul drepturilor omului	C4.3 Aplicarea principiilor și metodelor aplicabile în materia drepturilor omului, în scopul identificării lacunelor legislative	CP5.3 Rezolvarea unor probleme complexe teoretico-practice cu luarea în considerație a bunelor practici internaționale	CP6.3 Aplicarea principiilor și metodelor specifice științelor juridice pentru argumentarea viziunilor expuse în proiectele de studii
4. Utilizarea nuanțată și pertinentă a unor criterii și metode de evaluare pentru a formula judecăți de valoare și a fundamenta decizii	CP1.4 Utilizarea adecvată de criterii și metode standard de evaluare, aplicate în cadrul disciplinelor fundamentale, pentru recunoașterea și estimarea problemelor din domeniul drepturilor omului	CP2.4 Analiza comparativă a conceptelor și teoriilor din domeniul drepturilor omului în vederea formulării și argumentării raționamentelor juridice	CP3.4 Utilizarea criteriilor și metodelor standard de evaluare, în scopul aprecierii situațiilor de fapt complexe și formulării de raționamente juridice argumentate	CP4.4 Utilizarea criteriilor și metodelor standard de evaluare, pentru a aprecia calitatea reglementărilor în domeniul drepturilor omului și conturării propunerilor de modificare a legislației	CP5.4 Utilizarea diverselor criterii și metode standard de evaluare, pentru estimarea bunelor practici internaționale și fundamentarea deciziilor	CP6.4 Utilizarea adecvată de criterii și metode de evaluare, pentru a apreciera calitativă a legislației naționale în materia drepturilor omului și formularea opiniilor personalizate și argumentate privind racordarea acestora cu standardele internaționale

5. Elaborarea de proiecte profesionale și / sau de cercetare, utilizând inovativ un spectru variat de metode cantitative și calitative	CP1.5 Elaborarea de proiecte în domeniul drepturilor omului cu întrebuintarea principiilor și metodelor consacrate de disciplinele fundamentale și de specialitate	CP2.5 Elaborarea proiectelor profesionale și de cercetare în baza metodelor și teoriilor aplicabile în domeniul științelor juridice	CP3.5 Aplicarea eficientă a metodelor științifico-juridice în elaborarea proiectelor de cercetare în materia drepturilor omului	CP4.5 Formularea propunerilor de lege ferenda în domeniul drepturilor omului și argumentarea necesității adoptării acestora	CP5.5 Utilizarea unui spectru vast de metode calitative și cantitative în elaborarea unui proiect profesional și/ sau de cercetare în domeniul drepturilor omului	CP6.5 Elaborarea proiectelor de studiu în baza analizei comparative a legislației, practicii judiciare și doctrinei naționale și internaționale în materia drepturilor omului
Standarde minimale de performanță pentru evaluarea competenței:	Definirea noțiunilor, interpretarea conceptelor și teoriilor, precum și aplicarea acestora în situații tipice din domeniul drepturilor omului	Soluționarea problemelor în domeniul drepturilor omului prin aplicarea metodei studiului de caz	Încadrarea legală a situațiilor modelate specifice drepturilor omului	Interpretarea prin utilizarea metodelor de interpretare a normelor juridice a legislației în materia drepturilor omului în vederea identificării lacunelor legislative și perfecționării cadrului normativ	Proiectarea unui proiect profesional și / sau de cercetare în domeniul drepturilor omului	Elaborarea și argumentarea viziunilor expuse în proiectele de studiu în baza situațiilor de fapt concrete
Descriptori de nivel ai competențelor transversale	Competențe transversale			Standarde minimale de performanță pentru evaluarea competenței		
6. Executarea unor sarcini profesionale complexe, în condiții de autonomie, și de independență profesională	CT1 Executarea riguroasă, eficientă, responsabilă și în termen, a sarcinilor profesionale, în spirit de inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională			Elaborarea și susținerea în cadrul unităților de curs a proiectelor planificate, tezelor de master în conformitate cu rigorile metodice		
7. Asumarea de roluri / funcții de conducere a activității grupurilor profesionale sau a unor instituții	CT2 Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup, deprinderea și exercitarea rolurilor specifice în munca de echipă, prin dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală și prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor.			Realizarea proiectelor / sarcinilor de grup de complexe, axate pe probleme actuale și relevante domeniului de formare, care necesită abordare interdisciplinară și care permit de a dezvolta spiritul de echipă, planificarea activității în grup, repartizarea rolurilor în echipă, diversitatea în cooperare, nivelul înalt de studiu		
8. Autocontrolul procesului de învățare, diagnoza nevoilor de formare, analiza reflexivă a propriei activități profesionale	CT3 Autoevaluarea nevoii de formare profesională și identificarea resurselor și modalităților de dezvoltare personală și profesională, în scopul inserției și adaptării la cerințele pieței muncii			Identificarea necesității de dezvoltare personală și profesională continuă în concordanță cu necesitățile pieții muncii și utilizarea în acest sens a diverselor resurse și tehnici de învățare		

NOTĂ EXPLICATIVĂ

Generalități

Planul de învățământ la ciclul II – studii superioare de master, master de profesionalizare *Drepturile omului* este documentul reglator de bază care definește obiectivele generale, structura procesului de învățământ, finalitățile și conținutul formării profesionale și de cercetare științifică al specialiștilor în domeniul drepturilor omului. Masterul de profesionalizare *Drepturile omului, 90 credite*, este destinat absolvenților ciclului I - studii superioare de licență, domeniul de formare profesională 0421 (381) *Drept*.

Planul de învățământ cuprinde:

- I. Planul de învățământ propriu-zis;
- II. Nota explicativă la planul de învățământ.

Planul de învățământ a fost racordat la obiectivele proiectului ERASMUS+ European Human Rights Law for Universities of Ukraine and Moldova – HRLAW (573861-EPP-1-2016-1-EE-EPPKA2-CBHE-JP), fiind elaborat în conformitate cu prevederile:

1. Codului educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17 iulie 2014;
2. Hotărârii Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, nr. 482 din 28.06.2017;
3. Regulamentului cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 464 din 28 iulie 2015;
4. Planului-cadru pentru studii superioare (ciclul I - Licență, ciclul II - Master, studii integrate, ciclul III - Doctorat), aprobat prin ordinul Ministerului Educației, nr. 1045 din 29 octombrie 2015;
5. Regulamentului de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu, aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr. 1046 din 29 octombrie 2015;
6. Cadrelui Național al Calificărilor al Republicii Moldova și Cadrelui Național al Calificărilor pentru învățământul superior pe domenii de formare profesională, aprobate prin Ordinul Ministerului Educației nr. 934 din 29 decembrie 2010.

Formarea masteranzilor la acest program de master a fost organizat în conformitate cu prevederile pct.7 din Regulamentului cu privire la organizarea ciclului II - studii superioare de master, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 464 din 28 iulie 2015 și anexa 1 la Hotărârea cu privire la acreditarea și retragerea dreptului de organizare a programelor de studii superioare de master (ciclul II) în domeniul *Drept* în instituțiile de învățământ superior, nr.883 din 28.12.2015.

La elaborarea planului de învățământ s-a ținut cont de experiența de pregătire a specialiștilor în domeniul dreptului în cadrul Facultății de *Drept și Științe sociale*, precum și de experiența de pregătire a specialiștilor de profiluri înrudite la facultățile altor universități. Pentru elaborarea planurilor de învățământ au fost consultate planurile de învățământ ale Universității de Stat din Moldova; Universității din Craiova; Universității „Mihail Kogălniceanu” din Iași; Universității din București; Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași etc.

Studiile superioare de master se finalizează cu susținerea publică a tezei de master. Masteranzilor care au realizat integral obiectivele programului de master și au susținut cu succes teza de master li se conferă titlul de *Master în drept* și li se eliberează *Diploma de studii superioare de master*, însoțită de *Suplimentul la diplomă*, redactat în limbile română și engleză. Titularii diplomei de studii superioare de master au acces la ciclul III - studii superioare de doctorat.

Concepția formării specialistului

Masteratul de profesionalizare *Drepturile omului* își propune de a oferi masteranzilor posibilitatea de dezvoltare personală și profesională continuă în concordanță cu necesitățile pieții muncii. Specificul programului constă în dezvoltarea competențelor și acumularea cunoștințelor necesare pentru a percepe transformările impuse domeniului drepturilor omului, atât pe plan internațional, cât și național, prin prisma aspectelor cu caracter juridic, social și politic.

Absolventul acestui program de master va fi capabil să analizeze problemele specifice raporturilor privind asigurarea drepturilor omului și să formuleze propuneri de soluționare acestora în concordanță cu actele normative în vigoare, formulând propuneri de îmbunătățire și racordare a legislației la standardele internaționale.

Calificarea specialistului

În corespundere cu prevederile Cadrelui Național al Calificărilor în domeniul de formare profesională *Drept*, deținerea unei calificări în domeniu de cel puțin nivelul 7 ISCED – studii superioare de master, permite absolvenților să activeze în calitate de: juriști, jurisconsulți, avocați, notari, avocați parlamentari, specialiști în

materia drepturilor omului; lideri ai organizațiilor sindicale sau patronale; specialiști în cadrul direcțiilor și secțiilor juridice ale organelor administrației publice centrale și locale, ale instituțiilor, organizațiilor, întreprinderilor publice și private; Centrului pentru drepturile omului; organizațiilor non-guvernamentale specializate în promovarea drepturilor omului; reprezentanțelor Republicii Moldova peste hotare etc.

Finalitățile formării

Programul de master își propune să contribuie la formarea profesională a absolvenților ciclului I, studii superioare de licență, fiind axat pe studierea instrumentelor, standardelor, mecanismelor și procedurilor internaționale și naționale de protecție a drepturilor omului.

La finele programului de master, absolventul va fi capabil:

- să aplice cunoștințele obținute în cadrul unităților de curs pentru soluționarea juridică a problemelor teoretice și practice în domeniul drepturilor omului, aplicând metoda studiului de caz;
- să formuleze analize critice ale teoriilor și concepțiilor juridice, a prevederilor actelor normative în materia drepturilor omului, evidențiind imperfecțiunile dreptului pozitiv în vederea formulării propunerilor de *lege ferenda*;
- să manifeste creativitate în elaborarea proiectelor și inițiativelor juridice în procesul de învățare, cercetare și de muncă;
- să demonstreze abilități de comunicare și de relaționare în grup, în vederea identificării, soluționării și luării de decizii motivate privind problemele în aplicarea legislației din domeniul drepturilor omului;
- să aplice în activitatea profesională cunoștințele acumulate, fiind capabili să interpreteze și aplice prevederile cadrului normativ în materia drepturilor omului la situații de fapt;
- să dezvolte la ciclul III, studii superioare de doctorat, competențele achiziționate la ciclul I, studii superioare de licență și ciclul II, studii superioare de masterat.

Absolvenții masteratului de profesionalizare vor trebuie să îmbine în dezvoltarea sa personală și profesională, pregătirea științifică fundamentală cu cea practică, să-și completeze continuu cunoștințele de specialitate, să aplice în practică principiile organizării științifice a muncii, să posede tehnologii noi de cercetare și predare în materia drepturilor omului.

Termenul de studii și structura anilor de studii

În corespundere cu cerințele Planului-cadru pentru studii superioare (ciclul I – Licență, ciclul II – Master, studii integrate, ciclul III – Doctorat), aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr. 1045 din 29 octombrie 2015, durata studiilor superioare de master (ciclul II) la programul de master *Drepturile omului*, învățământ cu frecvență, este de 2 ani, respectiv 120 credite ECTS.

Data începerii anului universitar este 1 septembrie. Anul de studii este divizat în două semestre a câte 15 săptămâni fiecare, iar programul săptămânal al pregătirii prin master este de 16 ore de contact direct.

Anul I universitar are următoarea structură:

- semestrul I: 15 săptămâni de activități didactice, 16 ore de contact direct săptămânal; 4 săptămâni sesiune de examene; 3 săptămâni vacanța de iarnă;
- semestrul II: 15 săptămâni de activități didactice, a câte 16 ore de contact direct săptămânal; 4 săptămâni sesiune de examene; 1 săptămână vacanța de primăvară, 8 săptămâni vacanța de vară.

Anul II universitar are următoarea structură:

- semestrul III: 15 săptămâni de activități didactice, dintre care pe parcursul a 10 săptămâni a câte 16 ore de contact direct săptămânal, 5 săptămâni practica de specialitate; 4 săptămâni sesiune de examene, 3 săptămâni vacanța de iarnă;
- semestrul IV: 15 săptămâni dedicate documentării, investigării, cercetării, redactării, elaborării și prezentării spre susținere publică a tezei de master.

Numărul total de ore de studiu prevăzute în plan – 3600, ceea ce este echivalent cu 120 de credite. Numărul de ore de contact direct de studiu a unităților de curs / modulelor – 640; numărul orelor de contact direct pe perioada practicii de specialitate – 150; studiu individual – 2810.

Componentei de discipline **fundamentale** (F) în plan îi revin 27 de credite ECTS.

Pentru componenta de **orientare spre specialitate** (S) planul prevede 53 de credite ECTS.

Pentru **practica de specialitate** sunt alocate 10 credite ECTS.

Pentru **elaborarea și susținerea tezei de master** 30 credite ECTS.

Organizarea practicii de specialitate

Obiectivele practicii de specialitate rezidă în consolidarea cunoștințelor teoretice acumulate în procesul de studii, anul I și II, și perfecționarea abilităților, deprinderilor practice necesare pentru activitatea în cadrul unităților de practică, aplicând pentru diverse funcții, după cum urmează: consultanți, specialiști, experți în instituții ale administrației publice centrale sau locale sau în alte subdiviziuni ale acestora, care pot asigura desfășurarea stagiului în corelație cu cerințele programului de master.

Persoanele înscrise la studii superioare de master, fără experiență practică în domeniul dreptului, vor realiza un stagiul de practică de specialitate în volum de 10 credite. Practica de specialitate se desfășoară în semestrul III, cu o durată de 5 săptămâni, fiind organizată de către Catedra de profil. Stagiul de practică este precedat de o conferință de inițiere și se finalizează cu o conferință de totalizare.

Persoanelor cu experiență practică, de cel puțin 1 an în domeniul respectiv și care își continuă activitatea de muncă în acest domeniu, li se vor atribui 10 credite pentru stagiul de practică în baza evaluării competențelor și recunoașterii experienței practice de către Catedra de profil.

O particularitate importantă a practicii constă în faptul că ea trebuie să aibă și un caracter de cercetare, pe lângă cel aplicativ. Activitatea în cadrul practicii de specialitate trebuie concepută și din perspectiva temei tezei de master, culegerii materialului practic, sistematizării și interpretării acestuia.

Termenele de realizare a practicii de specialitate sunt prevăzute în calendarul universitar, desfășurându-se, de regulă, în luna noiembrie – decembrie, anul II, semestrul III.

Evaluarea studenților

Planul de învățământ prevede următoarele tipuri și modalități de evaluare a finalităților de studii:

- *evaluarea curentă*: testare, referat, studiu de caz, proiect, raport, prezentări, evaluare asistată de calculator etc.
- *evaluarea finală a unităților de curs / modulului*: examinare orală, examinare în scris, examinare combinată, proiect, evaluare asistată de calculator etc.

Teza de master

Studiile se finalizează cu susținerea publică a tezei de master. La susținerea tezei de master sunt admiși absolvenții care au realizat integral prevederile planului de învățământ și care au susținut cu succes prezentarea preventivă a tezei de master în fața comisiei formată din cadrele didactice de la Catedrele de profil.

Toate unitățile de curs din Planul de învățământ aduc o contribuție specifică în formarea masterandului, care îi permite elaborarea tezei de master în anul II de studii. Cercetarea științifică a masteranzilor este coordonată de către cadrele universitare cu grad științific de doctor (în drept), lista cărora se aprobă în cadrul ședințelor Catedrei de profil și a Consiliului Facultății de Drept și Științe sociale.

Teza de master reprezintă o cercetare științifică aprofundată / interdisciplinară / complementară în domeniul drepturilor omului.

Titlul și prin conținutul tezei de master trebuie să întrunească următoarele condiții:

- să fie corelat cu domeniul de competență al conducătorului și cu specializarea programului de masterat;
- să conțină elemente de originalitate, iar concluziile și recomandările să fie argumentate și să poată fi implementate în activitatea practică;
- să fie axate pe un suport bibliografic actualizat, de valoare științifică, iar materialul pentru partea practică a lucrării să fie acumulat în cadrul stagiului de practică;
- să fie respectate condițiile de fond și formă impuse de către *Ghidul privind elaborarea tezelor de master*.

Tematica tezelor de master este elaborată de Catedrele de profil și se stabilește individual de către studenți și conducătorii de teze, fiind aprobată la ședințele Catedrei și Consiliului Facultății de Drept și Științe Sociale, până la sfârșitul semestrului II.

Conducătorul tezei de master, de comun acord cu masterandul, stabilește planul calendaristic de cercetare științifică asupra temei tezei de master. Susținerea preventivă a tezei de master are loc cu o lună înainte de susținerea publică a tezei de master.

Teza de master prezentată spre susținerea publică trebuie să fie însoțită de avizul conducătorului științific și recenzia unui practician.

Susținerea tezei de master are loc în mod public, în fața Comisiei de evaluare stabilită prin ordinul rectorului. Comisiile de evaluare a tezelor de master sunt constituite din cel puțin cinci membri, inclusiv reprezentanți ai angajaților.